

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren)

Provincie: Limburg

Gemeente: Voeren, 1ste afdeling, sectie A en B, 6de afdeling, sectie A, B en C

Objectnummer: 4.03/73109/109.1

Dossiernummer: 4.001/73109/112.1

Omschrijving:

Altenbroek en Voervallei met omgeving

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

20 DEC. 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

Inhoud

1.	Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming	4
1.1.	Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV	4
1.1.1.	Beleidsdomein Omgeving	4
1.1.2.	Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	7
1.1.3.	Beleidsdomein Landbouw en Visserij	7
1.2.	Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Voeren	12
1.3.	Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)	16
1.4.	Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming	24
2.	Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming	25
2.1.	Openbaar onderzoek en hoorrecht	25
2.1.1.	Verslag Hoorzitting 06 februari 2018	25
2.1.2.	Bezwaren uitgebracht voor de beschermingsdossier van het cultuurhistorisch landschap van 'Altenbroek en Voervallei met omgeving' en 'Gulpvallei met omgeving' ..	29
2.1.2.1.	Bezwaar A uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	29
2.1.2.2.	Bezwaar B uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	34
2.1.2.3.	Bezwaar C uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	35
2.1.2.4.	Bezwaar D uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	37
2.1.2.5.	Bezwaar E uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	37
2.1.3.	Bezwaren uitgebracht voor het beschermingsdossier het cultuurhistorisch landschap van 'Altenbroek en Voervallei met omgeving'	37
2.1.3.1.	Bezwaar 1 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	37
2.1.3.2.	Bezwaar 2 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	38
2.1.3.3.	Bezwaar 3 uitgebracht door de Boerenbond tijdens het openbaar onderzoek: 39	
2.1.3.4.	Bezwaar 4 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	47
2.1.3.5.	Bezwaar 5 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	61
2.1.3.6.	Bezwaar 6 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	62
2.1.3.7.	Bezwaar 7 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	62
2.1.3.8.	Bezwaar 8 A, B en C uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	62
2.1.3.9.	Bezwaar 9 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	81
2.1.3.10.	Bezwaar 10 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	82
2.1.3.11.	Bezwaar 11 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	82
2.1.3.12.	Bezwaar 12 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	83
2.1.3.13.	Bezwaar 13 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	83
2.1.3.14.	Bezwaar 14 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	84
2.1.3.15.	Bezwaar 15 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	85
2.1.3.16.	Bezwaar 16 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	85

2.1.3.17.	Bezwaar 17 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	85
2.1.3.18.	Bezwaar 18 uitgebracht door de Limburgse Milieukoepel tijdens het openbaar onderzoek: 85	
2.1.3.19.	Bezwaar 19 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	86
2.1.3.20.	Bezwaar 20 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	86
2.1.3.21.	Bezwaar 21 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	87
2.1.3.22.	Bezwaar 22 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	87
2.1.3.23.	Bezwaar 23 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	87
2.1.3.24.	Bezwaar 24 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	87
2.1.3.25.	Bezwaar 25 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	88
2.1.3.26.	Bezwaar 26 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	88
2.1.3.27.	Bezwaar 27 uitgebracht door de VMM tijdens het openbaar onderzoek:	88
2.1.3.28.	Bezwaar 28 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:	89
2.1.3.29.	Bezwaar 29 uitgebracht door de gemeente Voeren tijdens het hoorrecht uitgeoefend op 23/05/2018:	89
3.	Conclusie	95

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 27 juli 2017. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) brachten een advies uit.

1.1.1.1. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek bracht op 1 september 2017 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Advies:

Het INBO heeft enkel een bemerking bij de kaarten van te beschermen 'historisch permanente graslanden' of HPG die horen bij de twee dossiers.

"Uit een analyse die we een tijd geleden maakten, blijkt inderdaad dat de aangeduide graslanden globaal bijna zeker steeds in graslandgebruik geweest zijn, maar het is voor interpretatie vatbaar of het dan ook gaat over "historisch permanent grasland" in de juridische betekenis.

In het Natuurdecreet staat een woordelijke definitie:

5° historisch permanent grasland : is een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones;

Deze definitie wordt verduidelijkt aan de hand van de BWK karteringseenheden in het Besluit van de Vlaamse Regering 23.07.1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbewoud en het natuurlijk milieu.

De opsomming van die karteringseenheden en hoe het INBO deze definitie in het verleden heeft toegepast vinden jullie in een knipsel in bijlage uit Vriens et al. (2011).

Daaruit blijkt dat een soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) of combinaties van bijvoorbeeld hp + hp* (soortenrijk) niet geïnterpreteerd worden als zijnde HPG als deze percelen niet in faunistisch belangrijk gebied liggen.

In de betreffende kaarten bij de dossiers liggen deze soortenarme graslanden meestal wel in faunistisch belangrijk gebied en dan voldoen zij inderdaad aan de definitie van HPG. Maar er zijn toch nog heel wat percelen die daar (grotendeels) buiten liggen.

Misschien is het een optie om te spreken van 'blijvend grasland' in plaats van van HPG omdat er in de aangeduide percelen ook hp-grasland en complexen van hp + hp* zonder faunabelang opgenomen zijn."

Antwoord:

HPG heeft in het onroerenderfgoedbesluit en in het ontwerp MB voor de landschapsbescherming volgende definitie:

historisch permanent grasland: een halfnatuurlijke vegetatie die bestaat uit grasland dat gekenmerkt wordt door het langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide

met cultuurhistorische waarde of met een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu meestal wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones;

De kaart Historisch permanente graslanden (HPG) is opgemaakt volgens de HPG-definitie in het onroerenderfgoeddecreet en staat los van de HPG-kaart vanuit de natuurwetgeving. De kaart Historisch permanente graslanden (HPG) (bijlage 3.2 bij het MB) is opgemaakt op basis van de bestaande graslanden (orthofoto 2016) en teruggaand tot de kaart van 1960. De tussenperiode is aan de hand van de topokaarten van 1981, 1989 en 1999 en de orthofoto's van 1971, 2009, 2013-2015 gecontroleerd. Deze verschillende tijdslagen gaven een zeer stabiel beeld. De percelen die ingetekend zijn als historisch permanent grasland zijn minstens sinds 1960 in graslandgebruik.

Enkele graslandpercelen in natuurbeheer in Altenbroek die in de periode 1960- 1990 nog langdurig als akker werden gebruikt zijn toegevoegd aan de HPG. De doelstelling van de natuurbeheerder hier is graslandbeheer en dit is in overeenstemming met de landschapsvisie.

De kaart Historisch permanente graslanden (bijlage 3.2 bij het MB) is gekoppeld aan voorschrift art. 5. 13° a) van het ministerieel besluit dat het scheuren van deze graslanden toelatingsplichtig maakt.

De term Historisch Permanent Grasland (HPG) wordt gebruikt in diverse wetgevingen, onder meer rond natuurbehoud, landschapszorg, mestuitrijding, bodembescherming, enzovoort.

De definitie die opgenomen is in het Natuurdecreet (art. 2, 5° van het decreet van 21/10/1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu) wordt anders gebruikt dan de HPG-definitie binnen het onroerenderfgoeddecreet. Het INBO verwijst voor het toewijzen van deze bestemming indicatief naar de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart (BWK). Enkele permanente graslanden met expliciete (cultuur)historische waarde(n) kunnen hieronder niet gevat worden. Nochtans bevat de bestaande definitie wel een kruisverwijzing naar de eventuele cultuurhistorische waarde verbonden aan permanente graslanden.

Binnen het onroerenderfgoeddecreet is een HPG een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland dat gekenmerkt door een langdurig gebruik als grasland met een natuurwaarde en wetenschappelijke waarde omwille van bijzondere abiotische condities of biotische kenmerken of met een cultuurhistorische waarde.

'Langdurig gebruik': voor de tijdsdiepte van HPG wordt een continu graslandgebruik van minimaal 50 jaar verondersteld. Voor verificatie kan actueel gerefereerd worden naar de historische luchtfotoreeksen en kaarten. Een kortstondige onderbreking (bijvoorbeeld een jaar akker of scheuren en herinzaaien) met herstel nadien doet geen afbreuk aan het HPG.

'HPG' kan niet vervangen worden door 'blijvend grasland' omdat dit een term uit het landbouwbeleid is die hier niet van toepassing is.

Conclusie:

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.1.2. Agentschap voor Natuur- en Bos (ANB)

Het Agentschap voor Natuur en Bos bracht op 12 september 2017 een ongunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Advies:

ANB stelt vast dat het voorstel tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap in strijd is met het Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de speciale beschermingszone 'BE2200039 Voerstreek' en tot definitieve vaststelling van de bijhorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23.04.2014 en met het natuurdecreet. ANB

is bereid om met respect voor de IHD-doelstellingen zo maximaal mogelijk ruimte te laten voor het voorstel tot bescherming van het cultuurhistorische landschap. ANB wenst in overleg te gaan om tot een gebiedsgerichte visie te komen.

Antwoord:

De voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap staat verder overleg en verdere visievorming niet in de weg. De visie van het ontwerp tot landschapsbescherming dient later (op perceelsniveau) inderdaad te worden afgestemd met de instandhoudingsdoelstellingen. Hierbij dienen zowel de instandhoudingsdoelstellingen als de erfgoeddoelstellingen maximaal mogelijk gemaakt te worden. Dit kan verfijnd worden in het proces van de zoekzones en managementplannen en binnen (geïntegreerde) beheersplannen.

Conclusie:

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.1.3. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De Vlaamse Landmaatschappij bracht op 12 september 2017 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Advies:

De VLM vraagt om rekening te houden met de komende conclusies van het plattelandsonderzoekproject "Versterken van streekidentiteit via landbouw, natuur, erfgoed en toerisme in Voeren". In een deelrapport van het INBO wordt de 'Sociale waardering van het Voerense landschap' uitgebreid beschreven (Thoonen M., Demeyer R., De Smet L. en Turkelboom F. 2017). Op basis van de onderzoeksresultaten kwam de projectgroep tot de conclusie dat het behoud van de familiale rundveesector cruciaal is om het typische landschap in Voeren te bewaren. Deze sector is namelijk de belangrijkste drager van het Voerense landschap, maar tegelijkertijd ook de meest kwetsbare. Voorlopige conclusies focussen op een marktmodel enerzijds (ontwikkeling van alternatieve waardeketens voor de melkveehouderij in Voeren) en een overheidsmodel anderzijds (alternatief beleidsinstrumentarium en samenwerkingsverbanden voor Voeren).

Er is momenteel een lokale grondenbank actief in Voeren en er worden in de twee voorgestelde beschermingsgebieden ook reguliere beheerovereenkomsten met landbouwers afgesloten. Na de oplevering van het plattelandsonderzoek bekijkt VLM welk nazorg-traject kan opgezet worden vanuit onze eigen werking (o.a. beheerovereenkomsten en mogelijkheden vanuit het decreet betreffende de landinrichting) en onze kerntaken.

Antwoord:

Het doorvertalen van de aanbevelingen van het plattelandsonderzoekproject naar de praktijk is een grote uitdaging voor de komende tijd. Onroerend Erfgoed wil hier graag aan meewerken. We bekijken onder andere of er een proefproject van een geïntegreerd (natuur en erfgoed)beheerplan kan worden opgestart binnen de ontwerpafbakeningen van één van de te beschermen landschappen. Het complementair inzetten van andere instrumenten, zoals beheerovereenkomsten of maatregelen uit het decreet landinrichting, is eveneens aangewezen.

Onroerend Erfgoed is uiteraard bereid om rekening te houden met de besluiten van het genoemde plattelandsonderzoek. De doelstellingen van het onderzoeksproject en van voorliggend beschermingsdossier sporen samen: het behoud van de familiale rundveesector draagt bij tot de instandhouding van het Voerense landschap.

Conclusie:

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.1.4. Departement en overige agentschappen

Het departement noch de overige agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 27 juli 2017. Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 27 juli 2017. Het departement Landbouw en Visserij bracht een advies uit.

1.1.3.1. Departement Landbouw en Visserij

Het departement Landbouw en Visserij bracht op 14 september 2017 een ongunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Advies:

1. HAG: Voor de delen van de gebieden die in HAG (Herbevestigd Agrarisch Gebied) gelegen zijn dienen de omzendbrieven HAG RO/2005/01 en RO/2010/01 gerespecteerd te worden. Dit betekent o.a. dat het vastgelegde agrarisch gebied binnen het ruimtelijk beleid niet gedifferentieerd wordt in functie van teelten. Het is aangewezen dat alle andere initiatieven binnen deze gebieden getoetst worden aan de ruimtelijke doelstellingen voor samenhangende landbouwgebieden en de hoofdfunctie landbouw van de gebieden met agrarische bestemming en de kwantitatieve opties die hiervoor genomen worden. Zij kunnen geen afbreuk doen aan de ruimtelijk-functionele samenhang van de agrarische macrostructuur.
2. Houtige beplantingen: De erfgoedelementen (*o.a. houtige beplantingen, zoals hagen, houtkanten, knotbomenrijen*), die momenteel aanwezig zijn in deze cultuurhistorische landschappen worden in art. 2 van beide MB's omschreven. In art. 3 met de beheerdoelstellingen staat vermeld dat het doel is om de aanwezige erfgoedelementen te vrijwaren en te versterken. Voor wat betreft houtkanten, hagen en knotbomenrijen kan het Departement Landbouw en Visserij akkoord gaan met het behoud van de totale lengte hiervan, indien de exacte locatie – in overleg met betrokken landbouwers – kan wijzigen. Hiermee bedoelen we dat sommige houtige beplantingen, die vanuit landbouwkundig standpunt minder goed of slecht gelegen zijn, in overleg verplaatst moeten kunnen worden naar beter gelegen locaties. Indien de locatie van nieuwe houtige beplantingen bepaald wordt (*bvb. in een geïntegreerd (natuur)beheersplan*), na overleg met en met akkoord van betrokken landbouwers en indien de aanplant op een vrijwillige basis gebeurt, is ook een versterking van deze erfgoedelementen binnen deze cultuurhistorische landschappen aanvaardbaar voor het Departement Landbouw en Visserij.
3. Beheersplan: Het Departement Landbouw en Visserij adviseert om bij de opmaak van een geïntegreerd (natuur)beheersplan de landbouwsector en –administratie voldoende te betrekken. Een groot gedeelte van deze beide cultuurhistorische landschappen is immers gelegen in agrarisch gebied en/of in professioneel landbouwgebruik. De gedragenheid

van het plan bij de lokale landbouwsector die uiteindelijk voor een belangrijk deel zal instaan voor het onderhoud van het landschap is cruciaal voor het welslagen van de beheerdoelstellingen.

4. Historisch permanent grasland (HPG): Op de kaart in bijlage 3.2 van het MB staan de historisch permanente graslanden weergegeven. Deze kaart werd opgemaakt op basis van de bestaande graslanden (orthofoto 2016) en teruggaand tot de kaart van 1960. De tussenperiode is aan de hand van de topokaarten van 1981, 1989 en 1999 en de orthofoto's van 1971, 2009, 2013-2015 gecontroleerd. De percelen die ingetekend zijn als historisch permanent grasland zijn minstens sinds 1960 in graslandgebruik. Het Departement Landbouw en Visserij kan echter niet akkoord gaan met deze manier van afbakenen van HPG. Immers, indien een perceel sinds 1960 in graslandgebruik is, is dit nog geen bewijs dat het werkelijk om een HPG gaat, zijnde *"een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones"*, zoals gedefinieerd in art. 2, 5° van het Natuurdecreet. Dergelijke afbakening van HPG dient te gebeuren door middel van veldbezoeken op basis van objectieve, onweerlegbare wetenschappelijke criteria en na een openbaar onderzoek, specifiek voor HPG (cfr. *Beslissing Vlaamse Regering van 2015 i.v.m. kaart poldergraslanden in landbouwstreek De Polders*).

Op basis van de gegevens (LIS 2015) waarover wij beschikken, stellen we vast dat een aantal percelen van bijlage 3.2 alleszins momenteel geen historisch permanent grasland zijn. Gezien de juridische consequenties van een aanduiding in dit MB van historisch permanent grasland voor betrokken landbouwers die deze percelen in landbouwgebruik hebben, wenst het Departement Landbouw en Visserij te wijzen op het belang van de juistheid van de kaart in bijlage 3.2. Deze kaart in bijlage 3.2 dient dan ook geschrapt te worden uit het MB.

Het Departement Landbouw en Visserij wenst hierbij op te merken dat de term "historisch permanent grasland" een geladen term is, gezien de mogelijke gevolgen voor landbouw, zeker indien er een geïntegreerd (natuur)beheersplan (zie art. 3, §1,2°) wordt opgemaakt voor deze cultuurhistorische landschappen. Gelet op het feit dat het een geïntegreerd plan betreft, is het wenselijk de terminologie zo duidelijk mogelijk te houden. Daar waar enkel het behoud van het landschap wordt nagestreefd, zonder aanwezigheid van waardevolle natuurgrassen, kan geopteerd worden om niet de term historisch permanent grasland te gebruiken maar bijvoorbeeld eerder een overdruk van 'historisch weidegebied'. In art. 5 van het MB staat immers bepaald dat de historisch permanente graslanden binnen dit cultuurhistorisch landschap enkel gescheurd mogen worden (met inbegrip van frezen en doorzaaien van grasland) na toelating.

Dit zijn dus strengere bepalingen dan in de huidige situatie binnen HAG, waarbij deze toelating niet nodig is. Het Dept. Landbouw en Visserij kan er dan ook niet mee akkoord gaan dat er binnen HAG een toelating zou nodig zijn voor het scheuren van historisch permanente graslanden. Een economisch rendabele graslanduitbating van deze percelen in een gebied waarvoor de Vlaamse Regering duidelijk de hoofdfunctie landbouw heeft vooropgesteld, moet immers steeds mogelijk blijven. En daarvoor moet het vernieuwen (en dus scheuren) van grasland steeds - zonder toelating - kunnen. Het Dept. Landbouw en Visserij kan er ook niet mee akkoord gaan dat er binnen HAG een toelating zou nodig zijn voor het omzetten van historisch permanent grasland naar akkerland. Dit is immers in tegenspraak met de omzendbrief HAG, waarin bepaald staat dat het HAG niet gedifferentieerd wordt in functie van teelten. De vrijheid van teeltkeuze dient gegarandeerd te zijn in HAG. Het beperken van de teeltkeuze zou zeker binnen HAG enkel kunnen aanvaard worden in het kader van een beheerplan dat door alle betrokken partijen wordt aanvaard.

Het departement Landbouw en Visserij kan op dit ogenblik niet inschatten hoe soepel toelatingen voor het scheuren van historisch permanent grasland binnen HAG verleend zullen worden en of een economisch rendabele graslanduitbating zal passen in het nog op te maken geïntegreerd (natuur)beheersplan. Het Dept. Landbouw en Visserij adviseert dan ook om art. 5, 13° van het MB als volgt aan te passen : *"Voor de volgende handelingen aan het beschermde cultuurhistorisch landschap moet een toelating worden aangevraagd : ...13° voor graslanden, gelegen buiten herbevestigd agrarisch gebied (HAG), die geen huiskavel zijn : het scheuren van grasland, of het omzetten van grasland in akkerland van : a) historisch permanent grasland ..."*.

Indien bovenstaande voorwaarden niet gerespecteerd worden, dan adviseert het Dept. Landbouw en Visserij om het volledige HAG gebied uit het cultuurhistorisch landschap te schrappen. Beperkingen op de teeltvrijheid kan enkel aanvaard worden als onderdeel van een vrijwillig en door de landbouwers goedgekeurd en onderhandeld beheerplan.

Ook historisch permanente graslanden in agrarisch gebied, die huiskavel zijn (binnen of buiten HAG) dienen steeds gescheurd te kunnen worden. Op de kaart in bijlage 3.2 van deze beide cultuurhistorische landschappen staan verschillende huiskavels als 'historisch permanent grasland' afgebakend.

Art. 3 §2, 3°: In dit artikel staat dat het verplicht is om *grasland*, door maaien en/of begrazen te onderhouden en in stand te houden. Het Departement Landbouw en Visserij gaat ervan uit dat hiermee *historisch permanent grasland* bedoeld wordt. Dit artikel dient dan ook op die manier aangepast te worden.

5. Erosiegevoelige percelen: *Voor wat betreft art. 3 §1, 4° 'aangepast bodembeheer op erosiegevoelige percelen'* wenst het Dept. Landbouw en Visserij erop te wijzen dat hier de wettelijke bepalingen in het kader van de randvoorwaarden verzamelaanvraag gelden en ook het gemeentelijk erosiebestrijdingsplan de nodige oplossingen kunnen bieden.
6. Hoevegebouwen, waarvan het belang voor het landschap is aangetoond: In art. 3 §2, 1° wordt volgende verplichting vermeld: *'het is verplicht om constructies en structuren in het landschap, zoals bruggen, duikers, stuwen, kenmerkende structuren van het afwateringsnet, grachten, waterlopen, taluds, oude wegen, hekkens, veldkapellen, hoevegebouwen, stallingen en andere constructies waarvan het belang voor het landschap is aangetoond te onderhouden en in stand te houden;'* De zinsnede *'waarvan het belang voor het landschap is aangetoond'* is een vage omschrijving. Het Departement Landbouw en Visserij vraagt om hier een duidelijker omschrijving te geven : worden hiermee de hoevegebouwen en stallingen die in art. 2, §2 staan opgesomd als "gebouwen met erfgoedwaarden" bedoeld ? Het Departement Landbouw en Visserij wenst in dit kader ook te verwijzen naar het *'Afwegingskader voor actieve Landbouwbedrijven in beschermd erfgoed'*, waarbij ook de economische waarde en landbouwgebruikswaarde van landbouwbedrijven in de afweging meegenomen wordt.
7. Altenbroek en Voervallei met omgeving: BIJLAGE 4 – bosuitbreiding:
 - a. Op de kaart in bijlage 4 van het MB staan de gebieden met actueel bos of gewenste bosuitbreiding (of wastine) binnen zoekzones voor instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. Deze gebieden zijn grotendeels gesitueerd op gronden die niet in landbouwgebruik zijn. Dit met uitzondering van twee akkers op een droge leemgrond (Ab) in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, binnen SBZ-H (zie onderstaande luchtfoto). Deze twee akkers grenzen aan HAG. Het Departement Landbouw en Visserij kan, gezien de ligging van deze percelen in een agrarische bestemming en op een voor landbouwteelten zeer geschikte droge leembodem – niet akkoord gaan met deze bosuitbreiding. De kaart in bijlage 4 dient dan ook op deze manier aangepast te worden.
 - b. De omgeving van Ulvend, dat op de kaart aangeduid staat als "bos of mogelijke bosuitbreiding", is gelegen buiten de contour van het cultuurhistorisch landschap. De contour van het cultuurhistorisch landschap in bijlage 4 dient dan

ook aangepast te worden, zodat deze overeenstemt met de kaart in bijlage 1 van het MB. Dit gebied is deels in professioneel landbouwgebruik als grasland.

8. Conclusie: Het Departement Landbouw en Visserij ondersteunt de doelstelling van het cultuurhistorisch landschap, nl het behoud van zoveel mogelijk grasland en kleine landschapselementen, doch is van oordeel dat de door het MB opgelegde beperkingen te verregaand zijn om generiek op te nemen. Dit neemt niet weg dat de doelstellingen wel meer concreet kunnen vertaald worden in een beheerplan dat opgemaakt is op maat van de uiteindelijke beheerder die zelf mee kan bepalen welke beperkingen er inpasbaar kunnen zijn in zijn bedrijvigheid. Het Departement Landbouw en Visserij heeft met dit MB te weinig garanties dat er flexibel en op maat kan omgesprongen worden met het graslandbeheer en vreest dat de beperkingen die nu enkel gelden vanuit de natuurwetgeving, onverkort door de bescherming als cultuurhistorisch landschap, in heel de gebiedscontour zullen worden overgenomen, hetgeen absoluut niet altijd wenselijk is binnen het HAG. Daarom formuleert het Departement Landbouw en Visserij een ongunstig advies i.v.m. de bescherming als cultuurhistorisch landschap voor de gebieden 'Altenbroek en Voervallei met omgeving' onder de voorgestelde voorwaarden.

Het Departement Landbouw en Visserij is vragende partij om verder na te denken over de concretisering van een beschermd landschap voor deze regio waarin de generieke beperkingen een gangbare landbouwwuitbating, zeker in HAG, toelaten maar waar op basis van beheercontracten mogelijks verder kan gegaan worden a rato van de inpasbaarheid van de beperkingen in de bedrijfsvoering van de gebruiker van de percelen. Het huidige voorliggende ontwerp voldoet hier echter niet aan.

Antwoord:

1. De omzendbrief HAG RO/2005/01 bepaalt dat er in de herbevestigde agrarische bestemmingen een vrijheid van teeltkeuze geldt met uitzondering van de reeds geldende beperkingen of mogelijkheden met betrekking tot historisch permanente graslanden zoals opgenomen in het decreet natuurbehoud en het decreet landschapszorg. Het decreet op de landschapszorg is opgevolgd door het Onroerenderfgoeddecreet.
Een bescherming als cultuurhistorisch landschap is geen planningsinstrument en wijzigt niets aan de van kracht zijnde mogelijkheden op vlak van ruimtelijke ordening binnen herbevestigd agrarisch gebied. De omzendbrief RO/2010/01, die de omzendbrief van RO/2005/01 vervangt, vermeldt geen richtlijnen omtrent het ruimtelijk differentiëren van teelten binnen het ruimtelijk beleid.
2. Het wijzigen van erfgoedelementen, zoals houtige beplantingen, is toelatingsplichtig. Een landschapsbescherming is geen bevestiging van het landschap. Een bepaalde landschapsdynamiek blijft mogelijk. De kaart met de erfgoedelementen is er ter verduidelijking. Verschillende delen van Voeren zijn uitzonderlijk rijk aan allerlei landschapselementen. Het algemeen beeld hiervan dient behouden te blijven. Sommige elementen zijn niet verplaats- of vervangbaar, andere zijn dit wel. Bepaalde elementen kunnen in overleg (na het aanvragen van een toelating of vergunning of via een (geïntegreerd) beheerplan) mogelijk verplaatst worden als dit in overeenstemming is met de bedrijfsvoering, de erfgoedwaarde van het element op zich en de algemene visie op het gebied.
3. Onroerend Erfgoed adviseert om voor (delen van) het te beschermen cultuurhistorisch landschap (geïntegreerde) beheerplannen op te maken. Zie ook art. 3§1.2°: 'voor het beschermde gebied wordt best een beheersplan opgesteld. Dit kan worden uitgebreid met een geïntegreerd (natuur)beheersplan. Een beheersplan zorgt er voor dat de langetermijnvisie geconcretiseerd wordt door te detailleren waar en wanneer gedurende een periode van twintig jaar werkzaamheden nodig zijn'.

Dit in overleg met de betrokken eigenaars en gebruikers. Bij verschillende gebieden zullen ook de individuele landbouwers en de landbouwadministratie betrokken partij zijn.

4. Het betreft geen historisch permanent grasland (HPG) zoals bepaald in het natuurdecreet (de methodiek van de poldergraslanden staat hier dus los van), maar HPG zoals bepaald in het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 (art 6.2.6). Dit HPG is op basis van criteria (luchtfoto's en historische kaarten) en op basis van terreinbezoeken geanalyseerd en ter verduidelijking op een kaart in bijlage bij het MB weergegeven. Deze kaart komt in openbaar onderzoek na de voorlopige bescherming. In het openbaar onderzoek kan iedereen opmerkingen of bezwaren melden.

Het advies geeft aan dat een aantal percelen o. b. v. het LIS 2015 geen HPG zouden zijn. Er worden echter geen percelen opgesomd, zodat dit niet kan worden geverifieerd. De term 'historisch weidegebied' is niet voldoende dekkend, omdat het ook over hooiland of hooiland met nabegrazing kan gaan. Onroerend Erfgoed volgt de vraag van het departement Landbouw en Visserij naar een duidelijk onderscheid tussen HPG volgens het natuurdecreet en volgens het erfgoeddecreet. Daarom is de HPG volgens het onroerend erfgoeddecreet op een plan verduidelijkt.

In een geïntegreerd beheersplan worden er soms bijkomende beheersmaatregelen bepaald. De uitvoering ervan is op vrijwillige basis. Er kunnen in het beheersplan bijkomende of aangepaste zaken bepaald worden omtrent het behoud en beheer van HPG.

Zoals eerder aangegeven onder punt 1 zijn er binnen HAG geen bepalingen omtrent een beperking van teeltkeuze binnen gebieden met historisch permanente graslanden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet. Een bescherming van een cultuurhistorisch landschap wijzigt geen bestemmingen en is geen planningsinstrument. Het wijzigt niets aan de van kracht zijnde mogelijkheden op vlak van ruimtelijke ordening binnen HAG. De omzendbrief RO/2010/01, die de omzendbrief van RO/2005/01 vervangt, vermeldt geen richtlijnen omtrent het ruimtelijk differentiëren van teelten binnen het ruimtelijk beleid.

Binnen HAG kan er onroerend erfgoed worden beschermd. Er liggen verschillende beschermde cultuurhistorische landschappen, monumenten, dorpsgezichten, ... in HAG. Een beschermd landschap maakt een landbouwuitbating niet onmogelijk. Het is echter niet de bedoeling om zonder afwegingen graslanden te scheuren.

Art. 3 §2, 3°: Dit gaat niet enkel over HPG maar ook over overig grasland in de groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, natuurontwikkelingsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met als overdruk overstromingsgebied, wachtbekkens en militaire domeinen, ontginningsgebieden die een van de bestemmingen, vermeld in dit artikel, als nabestemming hebben, op de plannen van aanleg en de ruimtelijke uitvoeringsplannen met toepassing van de VCRO. Deze omschrijving dient dus niet aangepast te worden.

5. Dit wordt beaamd.
6. Het gaat inderdaad om de hoevegebouwen die in Art. 2, §2, 4° 'Gebouwen en bebouwde sites met erfgoedwaarde, met inbegrip van de bijhorende (moes)tuinen, parken en erven' staan opgesomd. De zin bij art. 3 §2, 1° wordt aangepast tot: 'het is verplicht om constructies en structuren in het landschap, zoals bruggen, duikers, stuwen, kenmerkende structuren van het afwateringsnet, grachten, waterlopen, taluds, oude wegen, hekkens, veldkapellen, hoevegebouwen (zoals opgesomd in art. 2, §2), stallingen en andere constructies waarvan het belang voor het landschap is aangetoond te onderhouden en in stand te houden'.

7. a. Deze percelen liggen binnen deze zoekzones voor de Instandhoudingsdoelstellingen. Alle percelen binnen deze zones staan op deze kaart. Dit wil niet zeggen dat deze akkers moeten bebost worden, enkel dat het binnen de landschapsbescherming mogelijk is ze te bebossen als dit zich stelt.
b. Deze zone ligt niet binnen dit cultuurhistorische landschap maar binnen het beschermde landschap 'Martelberg-Graftengebied' (MB 02/07/1990). Dit wordt verduidelijkt in de titel van de kaart bijlage 4 bij het ministerieel besluit die wordt aangepast tot: 'Plan van de beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura 2000 bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren) en bij het ministerieel besluit van 02 juli 1990 Martelberg-Graftengebied in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren)'.
8. Na de definitieve bescherming kunnen (al dan niet geïntegreerde) beheersplannen worden opgemaakt op vrijwillige basis. De doelstellingen worden op dat moment in beheeracties doorvertaald. Het behoud van de historisch permante graslanden is een belangrijke doelstelling van de cultuurhistorische landschapsbescherming. Er zal met de landbouwsector en met individuele landbouwers overlegd worden hoe dit best in de praktijk wordt aangepakt.

Conclusie:

Het advies heeft invloed op het ministerieel besluit. Het ministerieel besluit is als volgt aangepast:

- De zin bij art. 3 §2, 1° wordt aangepast tot: 'het is verplicht om constructies en structuren in het landschap, zoals bruggen, duikers, stuwen, kenmerkende structuren van het afwateringsnet, grachten, waterlopen, taluds, oude wegen, hekkens, veldkapellen, hoevegebouwen (zoals opgesomd in art. 2, §2), stallingen en andere constructies waarvan het belang voor het landschap is aangetoond te onderhouden en in stand te houden'.
- De titel van de kaart MB bijlage 4 bij het ministerieel besluit die wordt aangepast tot: 'Plan van de beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura 2000 bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren) en bij het ministerieel besluit van 02 juli 1990 Martelberg-Graftengebied in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren)'.

1.1.3.2 Overige agentschappen

De overige agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Voeren

Het advies werd gevraagd op 27 juli 2017.

Het college van Burgemeester en Schepenen van Voeren bracht op 17 augustus 2017 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

1. Cultuurhistorische landschap Altenbroek en de Voervallei

A. Aanbevelingen

- 1) De naam Schoppem dient o.i. aangepast te worden naar 'Schophem'. Dit is gebruikelijk in Voeren en komt ook overeen met de etymologische uitleg. Schoppem is een foute schrijfwijze die ooit op de een of andere plaats opdook. Ook in Schophemmerheide.

Antwoord: Dit wordt tekstueel aangepast.

- 2) Vitschen wordt sinds 2009 als 'Vitschen' geschreven (teruggaand naar de oorspronkelijke naam)

Antwoord: Dit wordt tekstueel aangepast.

De verwijzing over vuursteen (p. 7 Voervallei) in de vallei van de Gulp dient o.i. beter niet in het deel over de Voer vermeld te worden, maar voor de leesbaarheid eerder enkel in het dossier over de Gulpvallei. Het is anderzijds wel niet onoverkomelijk als men hier een vergelijking wenst te maken.

Antwoord: De verwijzing naar de Gulpvallei wordt in deze zin geschrapt: 'In de vallei van de Veurs worden ook vuursteenbreksies (blokken opgebouwd uit gebroken vuursteen) en conglomeraten van gerolde vuursteen gevonden.'

- 3) Bij beide dossiers: in de bossen kunnen zich nog resten van WOII-loopgraven bevinden.

Antwoord: Dit wordt in de tekst aangevuld op p.18 bij 1.2.2.11. Archeologie.

- 4) In het dossier Voervallei ontbreekt de molen Lhomme (grenzend aan het te beschermen gebied) op bijlage 3 erfgoedelementen. Tekstueel is de molen wel opgenomen (p.17/49).

Antwoord: De watermolen van Lhomme ligt net buiten de afbakening van het te beschermen landschap, vandaar dat deze niet is opgenomen op de kaart of de opsomming van de erfgoedelementen. De molenloop ligt wel binnen de afbakening, en wordt tekstueel vermeld op p. 17, in de waarden en in de opsomming van de erfgoedelementen in het MB en op de kaart bijlage 3.1 met de erfgoedelementen. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit moeten niet worden aangepast.

- 5) De kruisen ID 304330 en 304017 in Schophem ontbreken in de oplijsting van beschermde monumenten (beschermingsdossier 2.4.1.)

Antwoord: Deze twee kruisen zijn als monument beschermd via een MB op 04/11/2002. Dit wordt aangevuld op p.33 bij de oplijsting van de 2.4.1.1. Beschermde monumenten.

- 6) Over alle elektriciteitscabines in Voeren maakte Architecte Rebeca Duijsens (Voeren) een van haar eindwerken. Daarin merk je inderdaad de verschillen tussen de diverse bouwstijlen, vaak gekoppeld aan de dorpen. Het wordt als bijlage toegevoegd (elektronische versie ook te verkrijgen bij Roland Vanmuysen Stedenbouwkundige).

Antwoord: Deze informatie wordt bekeken en kan mogelijk later worden opgenomen in de inventaris Onroerend Erfgoed.

7) De correcte schrijfwijze is 's-Gravenvoeren (dus met koppelteken)

Antwoord: Dit wordt tekstueel aangepast.

8) Is het niet eerder plateaus dan plateau's?

Antwoord: Dit wordt tekstueel aangepast.

9) Ook al zou het logisch zijn om het niet te vermelden, toch mag de vraag gesteld worden of er bij Grijzegraaf misschien niet "het Voerense deel ervan" vermeld zou worden. Zelfs de straat met deze naam loopt ononderbroken door op Nederlands grondgebied.

Antwoord: Het beschermingsbesluit en -dossier gaat enkel over het grondgebied van Vlaanderen. Het betreft een deel van het Voerense deel van de straat Grijzegraaf die is opgenomen in de ontwerpperimeter voor de bescherming van het cultuurhistorische landschap. In het MB wordt 'Grijzegraaf' vermeld bij de opsomming van de wegen met erfgoedwaarde: 'holle weg Grijzegraaf (ID 304761)'. Bij de fiche in de erfgoedinventaris hoort een afbakening en is het duidelijk dat dit slaat op een stuk van de weg die in Voeren ligt. In het inhoudelijk dossier wordt Grijzegraaf 9 keer vermeld. Het is duidelijk dat dit over het Voerense deel gaat. Locaties in Nederland of Wallonië worden aanvullend zo geduid.

10) Het is zeer duidelijk dat de naamgeving van al deze zones verwijst naar het aloude taalkundige karakter van deze erfgoedgebieden.

Antwoord: De toponymie kan de erfgoedwaarde van sites versterken.

11) Tricherbeeldje moet zijn Trichterbeeldje (in Voeren hebben we het in dit verband niet over de kapel, wel over het beeldje waarvan het origineel in bewaring is gegeven aan de kerk van SGV). De benaming Moleke in deze regio is niet bekend in Voeren. Daar is het al sinds eeuwen "Mulleke". Wij hebben dat in eer hersteld in de tweede legislatuur van deze eeuw.

Antwoord: In het dossier wordt er correct 'Trichterbeeldje' geschreven. In de fotoregistratie in bijlage 5.1 bij het MB staat 'Tricherbeeldje'. Dit wordt tekstueel aangepast naar 'Trichterbeeldje'.

Antwoord: De namen 'Mulleke' en 'Moleke' komen voor fotoregistratie in bijlage 5.1 bij het MB, bij de beschrijvingen bij de foto's. Dit op basis van de officiële straatnamen zoals vermeld in het GRB. Niet alle foto's hebben een straatnaam vermeld omdat ze vaak geen duidelijke straat hebben. De naam 'Moleke' wordt verwijderd. Voor de juiste locatie van de foto's wordt verwezen naar de bijhorende kaart met fotolocaties.

12) Pagina 25/27 van het MB, 13° b): de zin "aansluiten bij sommige bestaande boscomplexen lokaal aan de bosuitbreiding worden gedaan" is onvolledig en daardoor onduidelijk.

Antwoord: De zin wordt aangepast tot 'Aansluitend bij sommige bestaande boscomplexen kan lokaal aan bosuitbreiding worden gedaan'.

B. "Inhoudelijk dossier en MB 'Cultuurhistorische landschap Altenbroek en de Voervallei':

- 13) Het college geeft aan zich te kunnen vinden in de omschrijving van het gebied, de evaluatie van de erfgoedwaarden, de motivering van het type bescherming, de motivering van de afbakening. In het advies worden de juridische toestand, beheersvisie, bijzondere voorschriften en toelatingsplichtige handelingen opgesomd."

Antwoord: Hiervan wordt akte genomen.

Adviesbepalingen

De gemeente geeft aan dat het beschermingsdossier in overeenstemming is met het structuurplan (GRS). De gemeente wil zorg dragen voor het landschap.

Bepaalde landbouwers, vaak van buiten Voeren, hebben geen band met het landschap en werken vooral landbouweconomisch gedreven (schaalvergroting). De gemeente Voeren vraagt de landschapsbescherming aan om de landbouwontwikkelingen meer te kunnen sturen op een landschappelijk verantwoorde wijze. Landbouw dient op maat lokaal verankerd te worden volgens het draagvlak van het gebied.

Dit landschap heeft een hoog toeristisch potentieel. De authenticiteit lokt mensen die het landschap willen beleven. Landbouwers kunnen zich deels in deze richting oriënteren. Het gemeentebestuur wil iedereen die wil meewerken aan het landschapsbeheer ondersteunen.

Tijdens het openbaar onderzoek krijgt iedereen de kans om te reageren op het beschermingsvoorstel.

Slotadvies

De gemeente Voeren onderschrijft de beheersvisie bestaande uit beheersdoelstellingen, bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed en toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend erfgoed.

Het advies voor de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap is gunstig.

De gemeente Voeren wenst verder samen te werken aan het behoud van landschappen, kleine landschapselementen (ook particuliere), kruisjes, vergezichten, holle wegen, hagen, houtkanten, hoogstamboomgaarden, knotbomen, diverse solitaire en gegroepeerde bomen, veekeringen, enz. Het zijn allemaal elementen met archeologische, esthetische, historische, technische, ruimtelijk-structurende, volkskundige en/of wetenschappelijke waarde(n).

De gemeente wijst op het educatieve potentieel van het dossier omtrent het Voerense landschap voor het lokale onderwijs maar ook voor lerarenopleidingen e.d.."

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

- Schoppem wordt op verschillende plaatsen aangepast naar Schophem
- Vitchen wordt op verschillende plaatsen aangepast naar Vitschen
- Inhoudelijk dossier pagina 7: De verwijzing naar de Gulpvallei wordt geschrapt. De zin wordt: 'In de vallei van de Veurs worden ook vuursteenbreksies (blokken opgebouwd uit gebroken vuursteen) en conglomeraten van gerolde vuursteen gevonden.'
- Inhoudelijk dossier pagina 18: 1.2.2.11. Archeologie: Deze zin wordt toegevoegd: 'In de bossen kunnen zich nog resten van WOII-loopgraven bevinden.'
- Inhoudelijk dossier pagina 33: 2.4.1.1 Beschermd monumenten: aanvulling met 'Smeedijzeren wegkruisen (MB 04/11/2002)'
- 's Gravenvoeren wordt op verschillende plaatsen aangepast naar 's-Gravenvoeren.
- Plateau's wordt op verschillende plaatsen aangepast naar plateaus.

- Fotoregistratie bijlage 5.1 bij het MB: 'Tricherbeeldje' wordt aangepast naar 'Trichterbeeldje'. De naam 'Moleke' wordt verwijderd. Voor de juiste locatie van de foto's wordt verwezen naar de bijhorende kaart met fotolocaties.
- Pagina 25 van het MB, 13° b): de zin wordt aangepast tot 'Aansluitend bij sommige bestaande boscomplexen kan lokaal aan bosuitbreiding worden gedaan'.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 27 juli 2017.

De VCOE bracht op 25 september 2017 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

1. "Artikel 1 van de ministeriële besluiten legt de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van 'Altenbroek en Voervallei' in Voeren vast en somt de kadastrale percelen op die deel uitmaken van de te beschermen perimeters. In deze opsomming is een foutje is geslopen: de woorden 'Voeren onder de capakey' hebben geen betekenis en mogen geschrapt worden. De commissie stelt vast dat het twee zeer waardevolle en gaaf bewaarde cultuurlandschappen betreft en ondersteunt de bescherming.

Artikel 1 verwijst tevens naar het afbakeningsplan, het plan met aanduiding van de deelgebieden en de fotoregistratie die als bijlagen bij de beschermingsbesluiten werden gevoegd. De commissie vindt het positief dat de uitgestrekte landschappen worden opgedeeld in deelgebieden met name dal, hellingen en plateau. Deze opdeling maakt het mogelijk om per deelgebied beheersdoelstellingen op te maken. De ruime afbakening laat tevens toe een doordachte landschappelijke visie te ontwikkelen met aandacht voor de samenhang tussen de deelgebieden.

De commissie merkt op dat artikel 1 niet verwijst naar de diverse andere bijlagen die aan de ministeriële besluiten werden toegevoegd. Het betreft de plannen met aanduiding van de erfgoedelementen, de historisch permanente graslanden, de zichten, de beheersdoelstellingen en het fotoplan. De commissie erkent dat deze kaarten van belang zijn voor de onderbouwing en motivatie van het inhoudelijk dossier, maar stelt zich vragen bij de juridische implicaties van de opname van deze kaarten in bijlage bij het ministerieel besluit. In het bijzonder wat betreft het plan met aanduiding van de zichten, het plan inzake de historisch permanente graslanden (HPG- kaart) en het plan met aanduiding van de beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura 2000 (IHD-kaart) is het voor de commissie onduidelijk welke rechtsgevolgen hieraan gekoppeld worden. Het ministerieel besluit geeft niet duidelijk aan of deze kaarten verordenend gelden, dan wel dienen ter ondersteuning van de interpretatie van de beheersdoelstellingen.

Aansluitend merkt de commissie op dat de aanduiding van de zichten op plan slechts indicatief is en voor interpretatie vatbaar. Het plan met zichten geeft bijvoorbeeld niet aan hoe ver elk zicht reikt. Verder is het zeer onduidelijk welke concrete elementen van het landschap (beeld)bepalend zijn voor elk zicht. Wat de HPG- en IHD-kaarten betreft is het onduidelijk op basis waarvan deze kaarten werden opgemaakt. De HPG-kaart komt bijvoorbeeld niet overeen met de kaart van (historisch) permanente graslanden in Geopunt. Voor de IHD-kaart is het onduidelijk of deze opgesteld werd op basis van erfgoeddoelstellingen, natuurdoelstellingen of geïntegreerde doelstellingen. Wat dat betreft benadrukt de commissie dat de concrete invulling van de beheersdoelstellingen en maatregelen (zoals exacte locaties voor o.a. bosuitbreiding, soortenkeuze, beheervorm, bestendigen van graslanden en landbouwactiviteiten,...) voor beide landschappen dient te gebeuren in samenspraak tussen erfgoed, natuur en landbouw. Met het oog op een

dergelijke aftoetsing is het niet wenselijk om nu reeds een set van erfgoeddoelstellingen tot op perceelniveau cartografisch vast te leggen."

Antwoord:

De commissie stelt vast dat het twee zeer waardevolle en gaaf bewaarde landschappen betreft en ondersteunt de bescherming.

De woorden 'Voeren onder de capakey' worden geschrapt in het MB en vervangen door 'met capakey' zodat duidelijk is dat er met de capakey-structuur gewerkt wordt.

De opdeling in deelgebieden met beheersdoelstellingen per deelgebied is een werkbaar instrument. De VCOE wijst erop dat de ruime afbakening toelaat een doordachte landschappelijke visie te ontwikkelen met aandacht voor de samenhang tussen de deelgebieden.

Er wordt terecht opgemerkt dat artikel 1 niet verwijst naar de andere bijlagen bij het MB. Dit wordt aangevuld in artikel 1 met: De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd *'samen met een plan met de fotolocaties'*.

De kaart met de erfgoedelementen en met de zichten situeert geografisch de erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het cultuurhistorische landschap die in art. 2 § 2 worden opgesomd. Het plan met de historisch permanente graslanden (HPG- kaart) situeert ruimtelijk de historisch permanente graslanden die in art. 2 § 2 worden opgesomd. Het verduidelijkt tevens de beheersdoelstellingen in art.3 en hoort bij de opsomming van de toelatingsplichtige werken die in art. 5 13° worden benoemd.

Artikel 2 wordt aangevuld met:

'Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat erfgoedelementen. Een plan met de erfgoedelementen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat historisch permanent grasland. Een plan met de historisch permanente graslanden wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat verschillende zichten als erfgoedelement. Een plan met de zichten wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Het plan met de beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura 2000 (IHD-kaart) situeert ruimtelijk de beheersdoelstellingen binnen deze gebieden, zoals omschreven in art.3.

Artikel 3 wordt aangevuld met:

'Er zijn voor het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap beheersdoelstellingen opgesteld. Voor de gebieden die binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 vallen is een plan met de beheersdoelstellingen als bijlage bij dit besluit gevoegd.'

Het plan met de zichten is ondersteunend aan de opsomming van de zichten in het ministerieel besluit. Daar wordt het standpunt aangegeven en wordt er omschreven wat er wordt waargenomen. Een zicht is een samenhang van verschillende elementen op die plek zoals reliëf, beplantingen, bodemgebruik, erfgoedelementen,... Het standpunt en de reikwijdte wordt op het plan verduidelijkt. De zichten zijn gekarteerd zoals zichten gebruikelijk worden gekarteerd.

De kaart Historisch permanente graslanden (HPG) is opgemaakt volgens de HPG-definitie in het onroerenderfgoeddecreet en staat los van de HPG-kaart op Geopunt. De kaart bij het MB werd gemaakt op basis van de bestaande graslanden (orthofoto 2016) en teruggaand tot de kaart van 1960. De tussenperiode is aan de hand van de topokaarten van 1981, 1989 en 1999 en de orthofoto's van 1971, 2009, 2013-2015 gecontroleerd. Deze verschillende tijdslagen gaven een zeer stabiel beeld. De percelen die ingetekend zijn als historisch permanent grasland zijn minstens sinds 1960 in graslandgebruik.

De kaart Historisch permanente graslanden (bijlage 3.2 bij het MB) is gekoppeld aan voorschrift art. 5. 13° a) van het ministerieel besluit dat het scheuren van deze graslanden toelatingsplichtig maakt.

De term Historisch Permanent Grasland (HPG) wordt gebruikt in diverse wetgevingen, onder meer rond natuurbehoud, landschapszorg, mestuitrijding, bodembescherming, enz.

HPG heeft in het Onroerend Erfgoedbesluit en in het ontwerp MB voor de landschapsbescherming volgende definitie:

historisch permanent grasland: een halfnatuurlijke vegetatie die bestaat uit grasland dat gekenmerkt wordt door het langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met cultuurhistorische waarde of met een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu meestal wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones;

Binnen het erfgoeddecreet is een HPG een halfnatuurlijke vegetatie is bestaande uit grasland gekenmerkt door een langdurig gebruik als grasland met een natuurwaarde en wetenschappelijke waarde omwille van bijzondere abiotische condities of biotische kenmerken of met een cultuurhistorische waarde.

De IHD-kaart werd opgesteld aan de hand van een historisch-geografisch onderzoek en verduidelijkt de erfgoeddoelstellingen. Er wordt onderzocht hoe deze kunnen geïntegreerd worden met andere doelstellingen, zowel vanuit natuur als landbouw. Dit moet mogelijk worden binnen een landschapsvisie. Deze kaart is geen beheerplan en geen voorafname. Een (geïntegreerd) beheersplan kan best aansluitend worden opgemaakt.

2. "Artikel 2 van de ministeriële besluiten verwijst naar de erfgoedwaarden van de cultuurhistorische landschappen. De commissie erkent de esthetische, historische, technische, ruimtelijk- structurerende en wetenschappelijke waarde van beide landschappen. De commissie erkent tevens de volkskundige waarde die bijkomend aan het landschap 'Altenbroek en Voervallei' wordt toegekend. Wat betreft de archeologische waarde wijst de commissie erop dat de regelgeving niet voorziet hoe met het archeologisch erfgoed dat als monument, als stads-of dorpsgezicht of als landschap beschermd is, moet worden omgegaan in geval van toelatingsaanvragen (al dan niet vergunningsplichtig).

Artikel 2 beschrijft daarnaast de erfgoedkenmerken en -elementen van de cultuurhistorische landschappen. Deze worden gedetailleerd per deelgebied en per type erfgoed (gebouwen, kapellen, wegen, houtige beplantingen,...) opgesomd. Het is positief dat zowel landschappelijke, houtige, bouwkundige als archeologische erfgoedelementen worden meegenomen. Een geïntegreerde benadering van het aanwezige erfgoed in beide gebieden stimuleert immers de verdere ontwikkeling van een geïntegreerde (beheers)visie voor het erfgoed.

Verder stelt de commissie vast dat in artikel 2 geen onderscheid wordt gemaakt tussen erfgoedelementen die meer of minder waardevol zijn. Beschermd items worden naast niet-beschermd items geplaatst, en zowel elementen uit de vastgestelde als uit de niet-vastgestelde inventarissen worden als erfgoedelement opgenomen. De commissie wees in eerdere adviezen evenwel op het belang van differentiatie tussen erfgoedelementen in functie van het beheer. Door ook minderwaardige elementen op te lijsten, worden deze elementen immers gevat door vergaande doelstellingen, voorschriften en toelatingsplichten. Dit is volgens de commissie niet wenselijk. De commissie vraagt aldus in artikel 2 een onderscheid aan te brengen tussen de meest en minder waardevolle erfgoedelementen.

Tot slot wijst de commissie op een aantal onduidelijkheden in artikel 2. Zo is er meermaals sprake van 'archeologische sites'. De commissie stelt evenwel vast dat in beide gebieden geen beschermd archeologisch erfgoed aanwezig is. Dit is verwarrend. Daarnaast stelt de commissie vast dat in het beschermingsbesluit voor 'Altenbroek en Voervallei' de opgaande grensboom Huuskesboom als houtig erfgoedelement wordt vermeld. De commissie merkt op dat deze boom tevens is opgenomen in de beschermingskalender 2017. Het is onduidelijk of later nog een aparte bescherming van deze boom zal volgen."

Antwoord:

Binnen het beschermd cultuurhistorische landschap zijn de beheersdoelstellingen (in situ bewaren en aangepast bodemgebruik voor archeologische sites), gebodsbepalingen en

toelatingsplichtige werken van kracht. Tot de toelatingsplichtige werken behoren voorschriften omtrent bodemingrepen. Daarnaast is de archeologieregelgeving van kracht.

In het inhoudelijk dossier wordt in hoofdstuk '2.4 Juridische toestand' geduid wat de juridische statuten van het onroerend erfgoed zijn. Erfgoed moet niet eerst zijn vastgesteld om te worden beschermd. De inventaris houtige beplantingen is nog niet vastgesteld (met uitzondering van enkele elementen binnen recent delen van de vastgestelde landschapsatlas). Het onderzoek naar de vaststelling van het bouwkundig erfgoed voor Limburg is lopende. Bouwkundig erfgoed dat nog niet eerder werd vastgesteld is opgenomen in de vaststellingsronde. Daarnaast zijn de gebieden 's. Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren' en 'Vallei van de Gulp bij Teuven' vastgestelde landschapsatlasrelicten, waar de erfgoedelementen deel van uit maken.

Alle opgesomde elementen hebben erfgoedwaarde. Uit de beschrijvingen in het dossier en in de erfgoedinventaris blijkt waardoor de erfgoedwaarden worden gekenmerkt. Een onderscheid maken tussen meer en minder waardevol is niet mogelijk noch wenselijk. Dit verhindert een geïntegreerde aanpak binnen een holistische visie.

Er zijn binnen dit gebied geen beschermde archeologische sites. Het onroerenderfgoeddecreet maakt in de definitie een onderscheid tussen een archeologische site en een beschermde archeologische site.

De grensboom Huuskesboom stond als apart element op de beschermingskalender 2017. De juiste afbakening van het cultuurhistorische landschap was toen nog niet voor handen. De boom valt nu binnen de afbakening van het cultuurhistorische landschap en wordt niet meer apart voorgesteld voor bescherming.

3. "De beheersvisies voor de cultuurhistorische landschappen zijn opgenomen in artikel 3, §1 van de ministeriële besluiten. De commissie stelt vast dat beide beschermingen tot doel hebben de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken en -elementen te vrijwaren en te versterken. Het is positief dat de algemene beheersdoelstelling gericht is op de ensemblewaarde en de unieke samenhang van het gehele landschap. De commissie beaamt tevens het belang van duurzaam en geïntegreerd beheer met respect voor de draagkracht van het gebied.

De commissie ondersteunt ook volop beheersdoelstelling 2° inzake de opmaak van een beheersplan. De commissie wijst in het bijzonder op de meerwaarde van een geïntegreerd beheersplan met aandacht voor erfgoed, natuur, landbouw én toerisme. In de betrokken gebieden zijn immers diverse ruimtelijke gebruikers (natuur, landbouw, toerisme,...) actief. Bovendien is er een sterke verwevenheid tussen erfgoedwaarden en natuur- en ecologische waarden. Om tot een geslaagd beheer van beide landschappen te komen is het volgens de commissie noodzakelijk om de diverse doelstellingen en beschermingsstatuten die in de betrokken gebieden gelden maximaal op elkaar af te stemmen. De commissie vraagt daarbij bijzondere aandacht voor vroegtijdig overleg tussen de diverse actoren en overheden. Daarnaast benadrukt de commissie het belang van een toekomstgerichte beheersvisie die voldoende ruimte laat voor de verdere ontwikkeling(smogelijkheden) van het landschap met aandacht voor de verschillende maatschappelijke actoren zoals landbouw, natuur, erfgoed en toerisme. De commissie meent dat vanuit dat perspectief voorzichtig moet worden omgesprongen met het formuleren van beheersdoelstellingen die gericht zijn op herstel van specifieke erfgoedkenmerken en -elementen. Een belangrijk deel van de kenmerken van de cultuurhistorische landschappen vinden namelijk hun oorsprong in natuurlijke en/of economische processen. Dit evolutieve karakter van het landschap moet waar mogelijk gevrijwaard worden.

De commissie vraagt specifiek te omschrijven wat precies wordt bedoeld met de doelstelling inzake het behoud van de rust en stilte in het gebied.

Diverse doelstellingen - onder andere inzake het wijzigen van kleine landschapselementen of graslanden of inzake erosiegevoeligheid - hebben duidelijke raakpunten met wetgeving of reglementering inzake landbouw, natuur en milieu. Het is voor de commissie onvoldoende transparant in hoeverre de betrokken doelstellingen afgestemd zijn met deze wetgevingen. Het is wenselijk dit verder te duiden.

Een aantal doelstellingen worden volgens de commissie eerder vaag omschreven. Bijvoorbeeld: 'zo lang mogelijk behouden', 'percelen die daar de potentie voor hebben', 'aangepast beheer', 'aangepast bodemgebruik', 'op de meeste plekken niet wenselijk', ... De commissie merkt op dat deze doelstellingen ruimte laten voor interpretatie. Dit kan leiden tot verwarring en onzekerheid. Dit is niet wenselijk. De commissie vraagt deze doelstellingen duidelijker te formuleren.

De beheersdoelstelling 'afstemmen van het beheer met gebieden in Nederland' wordt noch in het inhoudelijk dossier, noch in het ministerieel besluit verder geduid. Het is aldus zeer onduidelijk wat precies bedoeld wordt. De commissie meent dat deze bepaling overbodig is, aangezien steeds rekening moet worden gehouden met de omliggende gebieden.

De beheersvisies gaan in op de zichten en vermelden daarnaast ook vista's en zichtassen. Het is onduidelijk of al deze termen refereren naar de lijsten van zichten zoals opgenomen in artikel 2."

Antwoord:

Een bescherming als cultuurhistorisch landschap is geen bevrozing van het gebied. Nieuwe ontwikkelingen (vb. uitbreiding actief landbouwbedrijf) kunnen nog steeds mits er geen negatieve impact is op de erfgoedwaarden en -kenmerken. Dit moet steeds afgewogen worden.

De beheersdoelstellingen worden in algemene termen en voldoende duidelijk omschreven. Dit kan worden verfijnd in een (geïntegreerd) beheersplan. Een beschermingsdossier is geen beheersplan. In punt 1 haalt de VCOE aan: 'Wat dat betreft benadrukt de commissie dat de concrete invulling van de beheersdoelstellingen en maatregelen (zoals exacte locaties voor o.a. bosuitbreiding, soortenkeuze, beheervorm, bestendigen van graslanden en landbouwactiviteiten,...) voor beide landschappen dient te gebeuren in samenspraak tussen erfgoed, natuur en landbouw. Met het oog op een dergelijke aftoetsing is het niet wenselijk om nu reeds een set van erfgoeddoelstellingen tot op perceelniveau cartografisch vast te leggen.' Een geïntegreerd beheersplan dat vanuit alle sectoren gedragen wordt is hierbij een wenselijk instrument.

Bepaalde activiteiten kunnen de rust en stilte in een gebied verstoren. De rust en stilte zijn belangrijk voor de landschapsbeleving. Dit wordt gerealiseerd onder meer door aangepaste zachte recreatie toe te laten en grote, luidruchtige evenementen te weren.

Het gebied tussen Noorbeek, Mheer en 's-Gravenvoeren heeft bij het departement Omgeving het 'kwaliteitslabel stiltegebied' gekregen. Dit wordt aangevuld in het inhoudelijk dossier: Kwaliteitslabel stiltegebied 'Gebied tussen Noorbeek, Mheer en 's-Gravenvoeren'. Sommige gemeenten en provincies voeren een actief stiltebeleid. Ze kunnen dit bekrachtigen met een kwaliteitslabel Stiltegebied. Tussen Mheer, Noorbeek (NL) en 's-Gravenvoeren ligt het gebied dat beschermd wordt tegen 'geluidsvervuiling'. De rust en stilte laat de bezoeker toe te luisteren naar natuurgeluiden.

In andere wetgevingen zijn zaken geregeld rond (het wijzigen van) kleine landschapselementen, graslanden of erosiegevoeligheid. Deze wetgevingen blijven onverminderd van kracht. De bescherming als cultuurhistorisch landschap is hiermee complementair of verfijnt of breidt bepaalde zaken uit.

De landschappen lopen over de gewestgrens door in Wallonië en Nederland. Het is inderdaad steeds wenselijk dat er bij het beheer rekening wordt gehouden met omliggende gebieden maar hier speelt het meer, omdat de grens van de afbakening deels samenvalt met de staats- of gewestgrens.

De zichten zoals vermeld in de beheersdoelstellingen worden inderdaad verduidelijkt in de lijst met zichten bij art. 2 § 2 erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.

4. "Artikel 3, §2 formuleert *"in uitvoering van de beheersdoelstellingen"* een aantal verplichtingen. De commissie gaf reeds in eerdere adviezen aan van mening te zijn dat (beheers)doelstellingen per definitie uiting geven aan een 'streven' en aldus moeten omschrijven welk globaal toekomstbeeld men met een bescherming beoogt te bereiken. Een doelstelling kan volgens de commissie nooit verplicht worden gemaakt. Bovendien is de meerwaarde van de verplichtingen voor de commissie onvoldoende duidelijk. De commissie stelt immers vast dat de verplichtingen gericht zijn op het oordeelkundig onderhouden en in stand houden van diverse erfgoedelementen. De commissie meent dat dit reeds voldoende gegarandeerd kan worden door middel van de instandhoudingsvoorschriften en de toelatingsplichten zoals geformuleerd in de artikels 4 en 5 van de ministeriele besluiten. De commissie vraagt artikel 3, §2 te schrappen."

Antwoord:

In de beheersdoelstellingen staan veel zaken die een 'streven' zijn en dus een ideaal te realiseren visie. Er zijn echter ook een aantal direct werkende normen die voortvloeien uit de beheersdoelstellingen en in art. 3 §2 worden opgesomd. Deze zijn samen te lezen met de instandhoudingsvoorschriften van art. 4. Sommige zaken worden geconcretiseerd onder de toelatingsplichten in art. 5.

5. "Artikel 4 van de ministeriële besluiten formuleert de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van de te beschermen landschappen. De commissie kan deze voorschriften ondersteunen."

Antwoord: Hiervan wordt akte nomen.

6. "Artikel 5 somt de toelatingsplichtige handelingen op. De commissie stelt vast dat diverse toelatingsplichten een verstrenging inhouden ten opzichte van de specifieke toelatingsplichten voor beschermde cultuurhistorische landschappen zoals geformuleerd in artikel 6.2.6 van het Onroerenderfgoedbesluit. Zo worden bij de toelatingsplichten inzake het plaatsen van constructies (1°) en het aanleggen, wijzigen of uitbreiden van verhardingen (9°) de voorziene oppervlaktebeperkingen weggelaten. Bij de toelatingsplichten inzake het slopen, verbouwen of heropbouwen van constructies (1°) en inzake het vellen of beschadigen van bomen en struiken (7°) wordt de bepaling dat het moet gaan om erfgoedelementen die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of eventueel in een goedgekeurd beheersplan weggelaten. Wat betreft het scheuren van grasland (13°) wordt bijkomend het frezen en doorzaaien van grasland toelatingsplichtig gemaakt. Deze verstrengingen worden nergens geduid. De commissie vraagt de desbetreffende toelatingsplichten af te stemmen op artikel 6.2.6 van het besluit.

Tot slot merkt de commissie op dat voor het bouwkundig erfgoed een toelatingsplicht wordt voorzien voor het uitvoeren van een aantal werken aan het dak en de buitenmuren van constructies. Hiervoor wordt geput uit artikel 6.2.4 van het Onroerenderfgoedbesluit inzake de specifieke toelatingsplichten voor beschermde monumenten. De toelatingsplicht geldt voor het bouwkundig erfgoed *"waarvan in artikel 2 wordt aangegeven dat dit erfgoedwaarde heeft"*. De commissie merkt evenwel op dat in artikel 2 geen onderscheid wordt gemaakt tussen erfgoedelementen die meer of minder waardevol zijn. Aldus worden alle bouwkundige elementen in het landschap door deze toelatingsplicht gevat. De commissie wijst erop dat het betrokken bouwkundig erfgoed evenwel niet als individuele monumenten, maar wel als onderdelen binnen een uitgestrekt landschap, worden beschermd. De commissie vraagt de toelatingsplicht enkel op het meest waardevolle bouwkundig erfgoed toe te passen."

Antwoord:

Deze toelatingsplichten gelden voor oude beschermingsdossiers voor zover er geen specifieke voorschriften in het beschermingsbesluit werden opgenomen. Het plaatsen van een constructie in een zicht, op het plateau of in de vallei of op de helling of het aanleggen van een verharding kan in sommige gevallen een negatieve impact hebben op de erfgoedwaarde, -kenmerken of -elementen van het gebied. Artikel 5 1° kan wordt aangevuld met 'met uitzondering van niet-permanente en verplaatsbare constructies binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt'. Artikel 5 9° wordt aangevuld met 'met een minimale gezamenlijke grondoppervlakte van 30 m² of het uitbreiden van bestaande verhardingen met minimaal 30 m² binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt'. Deze werken hebben vaak geen negatieve impact op het landschap. Alle andere constructies en aanleg van andere verhardingen zijn toelatingsplichtig. Wanneer er geen negatieve impact is, kan zal dit worden toegelaten. Dit is echter niet verder in regels of zones te verfijnen.

Het beschermingsbesluit somt heel wat houtige beplantingen op, vaak gegroepeerd. De houtige beplantingen zijn een belangrijk landschapselement en -kenmerk. Een vrijstelling voor het aanvragen van toelatingsen kan best in een (geïntegreerd) beheersplan worden geregeld. Regulier onderhoud en het verwijderen van dode bomen en niet meer productieve fruitbomen is mogelijk zonder het aanvragen van een toelating.

Er wordt in art. 5 13° verfijnd wat onder scheuren wordt verstaan. Ook frezen en doorzaaien kan graslanden grondig wijzigen en kan beschouwd worden als een vorm van scheuren. Een beheersplan kan hierin verfijnen.

Alle items bouwkundig erfgoed die in artikel 2 worden opgesomd zijn karakteristiek voor het landschap en zijn erfgoedelementen die de erfgoedwaarde van het landschap mee onderbouwen. Er wordt hierbij niet met categorieën gewerkt. De gebouwen zijn erfgoedelementen binnen het landschap en worden niet individueel als monument beschermd. De beheersdoelstellingen en toelatingsplichten gaan over het exterieur van de gebouwen.

7. "Tot slot formuleert de commissie volgende bemerkingen bij de inhoudelijke dossiers:

- Bij de bespreking van de fysieke toestand van het onroerend goed wordt geen inschatting gemaakt van de bewaringstoestand van het archeologisch erfgoed. De commissie vraagt dit verder aan te vullen.
- Bij de bespreking van de juridische toestand wordt verwezen naar diverse projecten die relevant zijn voor de betrokken gebieden. Daarbij worden evenwel geen conclusies van deze projecten opgenomen. De commissie meent nochtans dat deze informatie - voor zover beschikbaar - best (beknopt) verwerkt wordt in de beschermingsdossiers. De commissie vraagt daarbij te duiden wat de relevantie is van deze projecten voor de voorliggende beschermingen."

Antwoord:

De fysieke bewaringstoestand van het archeologisch erfgoed wordt niet onderzocht binnen de scope van een bescherming als cultuurhistorisch landschap. Het wordt geen archeologische zone vastgesteld of archeologische site beschermd.

Het beschermingsdossier vermeldt verschillende relevante projecten en omschrijft deze kort. Binnen een beschermingsdossier worden geen conclusies rond deze projecten genomen. De relevantie van deze projecten blijkt uit de korte omschrijving. De projecten versterken de landschapszorg binnen deze gebied, of kunnen ze versterken indien ze op een goede manier worden aangepakt en uitgevoerd.

8. "Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige beschermingen als cultuurhistorische

landschappen van 'Altenbroek en Voervallei' en van 'Gulpvallei' in Voeren. De commissie vraagt:

- Te verduidelijken welke rechtsgevolgen gekoppeld worden aan de diverse bijlagen bij het ministerieel besluit (par. 2).
- Een onderscheid aan te brengen tussen de meer en minder waardevolle erfgoedelementen (par. 3);
- De beheersvisie maximaal af te stemmen op de diverse andere doelstellingen en beschermingsstatuten die in de betrokken gebieden gelden én de beheersvisie maximaal toekomstgericht te formuleren met voldoende aandacht voor de verdere ontwikkeling (smogelijkheden) van de landschappen (par. 4);
- Diverse onduidelijkheden met betrekking tot de beheersdoelstellingen voor de landschappen te verduidelijken (par. 4);
- Artikel 3, §2 te schrappen uit de ministeriële besluiten (par. 5); ministeriele
- De toelatingsplichten af te stemmen op artikel 6.2.6 van het OE-besluit en de toelatingsplichtige werken aan het dak en de buitenmuren van constructies enkel toe te passen op het meest waardevolle bouwkundig erfgoed (par. 7);
- Een aantal zaken in de inhoudelijke dossiers verder te verduidelijken (par. 8)."

Antwoord:

De vragen van de commissie werden hierboven behandeld.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

- De woorden 'Voeren onder de capakey' worden geschrapt in het MB en vervangen door 'met capakey' zodat duidelijk is dat er met de capakey-structuur gewerkt wordt.
- Ministerieel besluit art.1 aanvullen met:
De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd 'samen met een plan met de fotolocaties'.
- Ministerieel besluit art.2 aanvullen met:
'Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat erfgoedelementen. Een plan met de erfgoedelementen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.
Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat historisch permanent grasland. Een plan met de historisch permanente graslanden wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.
Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat verschillende zichten als erfgoedelement. Een plan met de zichten wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.'
- Ministerieel besluit art.3 aanvullen met:
'Er zijn voor het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap beheersdoelstellingen opgesteld. Voor de gebieden die binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 vallen is een plan met de beheersdoelstellingen als bijlage bij dit besluit gevoegd.'
- Aanvulling in inhoudelijk dossier p. 43:
'2.4.6. Stilte
Kwaliteitslabel stiltegebied 'Gebied tussen Noorbeek, Mheer en 's-Gravenvoeren'. Sommige gemeenten en provincies voeren een actief stiltebeleid. Ze kunnen dit bekrachtigen met een kwaliteitslabel Stiltegebied. Tussen Mheer, Noorbeek (NL) en 's-Gravenvoeren ligt het gebied dat beschermd wordt tegen 'geluidsvervuiling'. De rust en stilte laat de bezoeker toe te luisteren naar natuurgeluiden.'
- Ministerieel besluit art.5 aanvullen met:
1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie, 'met uitzondering van niet-permanente en verplaatsbare constructies binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt';
9° het aanleggen of wijzigen van verharding 'met een minimale gezamenlijke grondoppervlakte van 30 m² of het uitbreiden van bestaande verhardingen met minimaal

30 m² binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt'.

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

- Pagina 26 van het MB: De zin bij art. 3 §2, 1° wordt aangepast tot: 'het is verplicht om constructies en structuren in het landschap, zoals bruggen, duikers, stuwen, kenmerkende structuren van het afwateringsnet, grachten, waterlopen, taluds, oude wegen, hekkens, veldkapellen, hoevegebouwen (zoals opgesomd in art. 2, §2), stallingen en andere constructies waarvan het belang voor het landschap is aangetoond te onderhouden en in stand te houden'.
- De titel van de kaart MB bijlage 4 bij het ministerieel besluit die wordt aangepast tot: 'Plan van de beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura 2000 bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren) en bij het ministerieel besluit van 02 juli 1990 Martelberg-Graftengebied in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren)'.
- Schoppem wordt op verschillende plaatsen aangepast naar Schophem
- Vitchen wordt op verschillende plaatsen aangepast naar Vitschen
- Inhoudelijk dossier pagina 7: De verwijzing naar de Gulpvallei wordt geschrapt. De zin wordt: 'In de vallei van de Veurs worden ook vuursteenbreksies (blokken opgebouwd uit gebroken vuursteen) en conglomeraten van gerolde vuursteen gevonden.'
- Inhoudelijk dossier pagina 18: 1.2.2.11. Archeologie: Deze zin wordt toegevoegd: 'In de bossen kunnen zich nog resten van WOII-loopgraven bevinden.'
- Inhoudelijk dossier pagina 33: 2.4.1.1 Beschermde monumenten: aanvulling met 'Smeedijzeren wegkruisen (MB 04/11/2002)'
- 's Gravenvoeren wordt op verschillende plaatsen aangepast naar 's-Gravenvoeren.
- Plateau's wordt op verschillende plaatsen aangepast naar plateaus.
- Fotoregistratie bijlage 5.1 bij het MB: 'Tricherbeeldje' wordt aangepast naar 'Trichterbeeldje'. De naam 'Moleke' wordt verwijderd. Voor de juiste locatie van de foto's wordt verwezen naar de bijhorende kaart met fotolocaties.
- Pagina 25 van het MB, 13° b): de zin wordt aangepast tot 'Aansluiten bij sommige bestaande boscomplexen kan lokaal aan bosuitbreiding worden gedaan'.
- De woorden 'Voeren onder de capakey' worden geschrapt in het MB en vervangen door 'met capakey' zodat duidelijk is dat er met de capakey-structuur gewerkt wordt.
- Ministerieel besluit art. 1 aanvullen met:
De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermd goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd 'samen met een plan met de fotolocaties'.
- Ministerieel besluit art. 2 aanvullen met:
'Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat erfgoedelementen. Een plan met de erfgoedelementen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.
Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat historisch permanent grasland. Een plan met de historisch permanente graslanden wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.
Het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap bevat verschillende zichten als erfgoedelement. Een plan met de zichten wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.'
- Ministerieel besluit art. 3 aanvullen met:
'Er zijn voor het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap beheersdoelstellingen opgesteld. Voor de gebieden die binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 vallen is een plan met de beheersdoelstellingen als bijlage bij dit besluit gevoegd.'
- Inhoudelijk dossier pagina 43: aanvulling: '2.4.6. Stilte

Kwaliteitslabel stiltegebied 'Gebied tussen Noorbeek, Mheer en 's-Gravenvoeren'. Sommige gemeenten en provincies voeren een actief stiltebeleid. Ze kunnen dit bekrachtigen met een kwaliteitslabel Stiltegebied. Tussen Mheer, Noorbeek (NL) en 's-Gravenvoeren ligt het gebied dat beschermd wordt tegen 'geluidsvervuiling'. De rust en stilte laat de bezoeker toe te luisteren naar natuurgeluiden.'

Ministerieel besluit art. 5 aanvullen met:

1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie, 'met uitzondering van niet-permanente en verplaatsbare constructies binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt';

9° het aanleggen of wijzigen van verharding 'met een minimale gezamenlijke grondoppervlakte van 30 m² of het uitbreiden van bestaande verhardingen met minimaal 30 m² binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt'.

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

2.1. Openbaar onderzoek en hoorrecht

Gemeente Voeren organiseerde het openbaar onderzoek van 2 februari 2018 tot 3 maart 2018. Tijdens het openbaar onderzoek organiseerde de gemeente een hoorzitting op 6 februari 2018. Het verslag van deze hoorzitting is opgenomen in het PV dat de gemeente opstelde over het openbaar onderzoek. Het PV en de bezwaren maken integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Tijdens het openbaar onderzoek werden 34 bezwaren ingediend. Deze worden achtereenvolgens behandeld.

Eén zakelijkrechthouder beriep zich op het hoorrecht en vroeg gehoord te worden door het agentschap. Ook de op deze wijze geuite bezwaren worden hieronder behandeld.

Omwille van privacy-redenen zijn de bezwaren anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van alle bezwaren en de gegevens van de bezwaarindieners.

2.1.1. Verslag Hoorzitting 06 februari 2018

- o *De rendabiliteit van de veeteelt gaat achteruit. Wat als geen enkele landbouwer meer geïnteresseerd is in de weilanden en hoogstamboomgaarden? Wat moeten we ermee? Wat met maretak? Moet/mag een landbouwer maretak verwijderen? Teveel maretak maakt fruitbomen ziek. Een aantal boomgaarden hebben daardoor heel veel zieke bomen. Wat met weilanden die geploegd zijn om aan de procedure te ontsnappen?*

Agentschap Onroerend Erfgoed: Dat is ook onze bezorgdheid. Daarom dit plan. Dit is de enige manier om het omploegen van weilanden te voorkomen.

We willen er een positief verhaal van maken. Daarom zijn er ook subsidies mogelijk voor het in stand houden van de graslanden mits het maken van een beheerplan

Maretak mag verwijderd worden om een boomgaard gezond te houden en in stand te kunnen houden. Ook kan aangevraagd worden om zieke bomen te kappen en te vervangen. Voor het onderhoud van boomgaarden kunnen mits een beheerplan ook subsidies bekomen worden.

- o *Wat als er geen landbouwers meer zijn die graslanden kunnen gebruiken. Wat gaat er dan gebeuren?*

Agentschap Onroerend Erfgoed: De bestemming blijft landbouw. De Landbouwsector zal daar zelf een antwoord op zoeken. Erfgoed wilt daar zeker in meedenken.

- o *Is er een schaderegeling voorzien voor economisch verlies door de bescherming?*

Agentschap Onroerend Erfgoed: Er is geen planschade mogelijk zoals voorzien in de Ruimtelijke Ordening omdat er geen wijziging is van de bestemming. Er zijn wel compensaties mogelijk zoals de premies, erfgoedleningen en vermindering personenbelasting

- o *Opmerking vanuit de zaal*
 - *Exploitatie van weilanden is niet mogelijk door de beperkingen opgelegd bij dit plan*
 - *De weilanden geven te weinig opbrengst en daardoor zijn de boeren niet meer geïnteresseerd in die weilanden*
 - *spuiten tegen netels moet toegelaten worden voor de graslanden, dit moet aangepast worden in het besluit*

Interventie burgemeester:

De gemeente denkt in kader van "het algemeen belang", niet enkel het persoonlijk belang telt. Door het omzetten van graslanden naar akkerland hebben we ook veel erosieproblemen gehad. Heel vaak modder in de dorpen, telkens moet de gemeenschap daarvoor opdraaien. Dat kan toch niet.

Er zijn mogelijkheden om bepaalde handelingen toch te mogen doen, zoals het bestrijden van bepaalde lastige onkruiden. Dit kan via het aanvragen van vergunningen. Kan mogelijk nog in het besluit worden aangepast.

- o *Opmerking vanuit de zaal*
 - *Cultuurlandschap is ontstaan door boeren en nu wordt het onmogelijk gemaakt voor ons*
 - *Jammer dat het via verplichtingen wordt opgelegd en dat niet gewerkt wordt met stimulerend beleid, bijvoorbeeld premies voor goed beheer*
 - *Jammer dat er geen openbaar onderzoek georganiseerd wordt in de zomer. Nu is het niet mogelijk om na te gaan of iets historisch permanent grasland is.*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Het openbaar onderzoek volgt het besluit van de minister. Nu is het ook mogelijk om na te gaan of graslanden een "historisch karakter" hebben. Het is nu ook te zien of het een weiland of een akker is. Onroerend Erfgoed is niet gefocust op soorten maar bekijkt dit vanuit historisch perspectief. Wij hanteren een andere definitie van historisch permanent grasland dan deze in kader van het Natuurdecreet.

- o *Zijn er dan twee verschillende types van historisch permanent grasland? Een via de definitie van Natuur en één via Erfgoed?*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Ja, dat klopt. De definities van de permanente graslanden in het 'Natuurdecreet' en 'Erfgoeddecreet' zijn niet helemaal hetzelfde. In het Natuurdecreet ligt de focus op de aanwezige soorten, terwijl dit bij Erfgoed benaderd wordt vanuit het historisch perspectief. In de praktijk vallen ze voor 80% samen. Deze kaarten kunnen geraadpleegd worden.

- o *Werden de kaarten gebaseerd op historische kaarten? Dan kan het zijn dat een akker die 50 jaar geleden reeds geploegd werd, toch opgenomen is als grasland.*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Nee, enkel die percelen zijn opgenomen die historisch en nu nog steeds permanent grasland zijn. In 2016 zijn alle percelen op terrein bezocht.

- o *Opmerking vanuit de zaal: in de 18de eeuw waren er quasi overal akkers, behalve in de beemden.*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Klopt, de weilanden dateren vooral vanuit de 19de eeuw. Het is mogelijk om oude kaarten hierover te raadplegen.

- o *Wat als er in dit beschermingsdossier zaken staan die in strijd zijn met andere decreten? IHD? Waar komt de zoekzone kaart vandaan?*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Inderdaad, er loopt ook een proces in kader van IHD. Wij hebben dan ook regelmatig met ANB overlegd. Onze doelstellingen zijn besproken en zij staan erachter. Het was steeds de bedoeling om maximaal af te stemmen zodat er geen tegenstrijdigheden zijn.

In kader van dit dossier is er geen zoekzonekaart, maar een visiekaart, met aanduiding van plaatsen waar bossen mogelijk zijn en waar best open landschap behouden kan blijven vanuit de landschapsbescherming. Dit kan later input zijn voor het IHD-proces.

- o *Zijn er voor de historisch permanente graslanden criteria ten aanzien van beheer en bemesting? zijn er speciale machines nodig?*
Er staat dat het van belang is om de waterkwaliteit van de Gulp goed te houden, maar de Gulp is al behoorlijk bacterieel verontreinigd. De Gulp ontspringt in Wallonië, slechts enkele kilometers van Voeren, wat met verontreiniging die daar veroorzaakt wordt?

Antwoord Onroerend Erfgoed:

- alle bepalingen van het mestdecreet blijven van toepassing. Er zijn geen wijzigingen.
- er zijn geen voorwaarden met betrekking tot de te gebruiken machines. De eigenaars/gebruikers weten doorgaans zelf het best welke machines op hun gronden gebruikt kunnen worden. Als bepaalde machines schade of diepe geulen trekken, dan moet dit hersteld worden.
- als we de waterkwaliteit goed willen krijgen, moeten we ook met de burens spreken. Er lopen momenteel projecten om de waterkwaliteit van de Gulp te verbeteren.
- o *In het beschermingsdossier zijn soms ook al dingen opgenomen die in andere wetgeving vervat zit.*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Sommige zaken worden inderdaad in andere decreten geregeld. Het beschermingsbesluit is aanvullend. Het is de bedoeling om de zaken samen te bekijken, te komen tot één visie. Bepaalde zaken op het terrein kunnen we beter bewaren door het vanuit verschillende hoeken te bekijken.

- o *Hoe gaat dit in de praktijk, bijvoorbeeld als er al een vergunning nodig is voor een andere wetgeving. Komt er dan nog een procedure bij?*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Er is geen afzonderlijke procedure nodig. Dit impact op erfgoed wordt mee opgenomen bij de vergunningsaanvraag en wordt in dezelfde procedure meegenomen. Dit zal ook gebeuren binnen dezelfde voorziene termijnen. Bijvoorbeeld de termijnen voorzien voor het behandelen van de omgevingsvergunning blijven hetzelfde.

- *De minister heeft de beslissing al genomen. We kunnen nog opmerkingen ingeven, maar heeft dat nog zin als de beslissing al genomen is.*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Dit ontwerp is niet definitief. Nu loopt het openbaar onderzoek en aan de hand hiervan kunnen wijzigingen gebeuren zoals bijvoorbeeld inkrimping, aanpassing van de voorschriften. De opmerkingen moeten binnen de maand van het openbaar onderzoek ingediend worden bij de gemeente. De opmerkingen worden dan gebundeld en aan ons bezorgd bij de sluiting van het openbaar onderzoek. De beslissing over deze bescherming moet genomen worden binnen de 9 maanden na de beslissing tot voorlopige bescherming.

- *In het verleden werden gronden in Voeren opnieuw vastgesteld als agrarisch gebied. Nu trekt men gronden uit de agrarische bestemming. Hoe kan dit?*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Er is in Voeren een HAG (herbevestigd agrarisch gebied) opgenomen. Dit HAG blijft, ook met dit plan.

Het is nog steeds mogelijk om RUP's op te maken om bijvoorbeeld een andere bestemming toe te passen. Het erfgoedbesluit heeft geen planologische voorschriften. Het is wel wenselijk om bij de opmaak van een RUP in de voorschriften rekening te houden met de erfgoedwaarden- en kenmerken.

- *Dit verregaand scheurverbod geeft verregaande gevolgen voor de agrarische sector. In deze economische realiteit stelt zich de vraag of er nog wel een bestemming is voor die gronden die niet gescheurd kunnen worden?*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Dit is een startpunt, geen bevrizing. Wijzigingen zijn mogelijk via vergunningen. Het is de bedoeling om aandachtig te zijn naar wat de impact is van de voorgestelde wijzigingen in het gebied.

Met betrekking tot de economische realiteit is het de uitdaging te zoeken naar een traject hoe de landbouw hierop kan inspelen, hoe duurzame landbouw hierop kan inspelen. Onroerend Erfgoed wil hier zeker mee over nadenken.

- *Als ik het goed begrepen heb kan ik spuiten tegen onkruiden mits toelating en er verandert niets met betrekking tot bemesting en het Mestdecreet? Eens doorzaaien af en toe is nodig. Ik moet hiervoor dus toelating vragen. Hoe moet ik mij dat voorstellen?*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Inderdaad, er kunnen bepaalde voorwaarden worden opgelegd zoals het tijdstip, periode, deel van het perceel, etc.. In dialoog wordt gezocht naar een goede oplossing. De aanvraag moet binnen de 30 dagen beantwoord zijn.

- *In het Natuurdecreet is opgenomen dat historisch permanente graslanden binnen Cultuurhistorisch landschap niet gescheurd mogen worden. Ook niet mogelijk mits vergunning.*

Antwoord Onroerend Erfgoed:

Het natuurdecreet blijft van toepassing.

- *Opmerking vanuit de zaal: Aan de Martelberg kan een deel van de bescherming van de Martelberg geschrapt worden, is reeds afgegraven voor een woonproject.*

Burgemeester: Dat klopt niet. Dat is woongebied en sinds de opmaak van het Gewestplan niet gewijzigd. Die percelen zijn niet opgenomen in het beschermingsdossier van de Martelberg

- o Voerstreek is een mooie streek. Dit is te danken aan de mensen die hier wonen en werken. Nu komen mensen van buitenaf om hier regels te maken om het landschap te beschermen. Waarom beschermen? Het is er toch nog.

Antwoord Onroerend Erfgoed:

De gebieden hebben al een lange geschiedenis en zijn inderdaad gemaakt door mensen die hier wonen. Het landschap dat we van de vorige generaties hebben geërfd is heel waardevol en wij willen meehelpen om het landschap te behouden aan de hand van dit proces en het zo gaaf mogelijk door te geven aan de huidige en volgende generaties zodat zij er van kunnen blijven genieten.

- o Een IOED (intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst) kan een positief instrument zijn, maar soms ook minder aangenaam. Heeft IOED nog intenties om zaken te gaan beschermen zonder premies of subsidies en met nadelige gevolgen voor de eigenaar. Bijvoorbeeld sommige gebouwen krijgen een bepaald beschermd statuut en dan wordt opgelegd dat de opbouw moet gebeuren op exact dezelfde manier als hoe het was, zonder subsidies.

Antwoord gemeente Voeren:

IOED werkt onder supervisie van het gemeentebestuur, samen met het agentschap Onroerend Erfgoed. IOED stelt zelf geen beschermingen op.

IOED past dan de wet toe. Als IOED opmerkt dat een huis een bepaalde waarde heeft, moet IOED een voorstel indienen bij het bestuur en dan vragen om de Inventaris Onroerend bij te werken. De vaststelling van deze nieuwe inventaris door de minister verloopt per provincie.

Gebouwen die beschermd zijn via Onroerend Erfgoed bieden soms ook meer mogelijkheden. Bijvoorbeeld een boerderij die niet meer in exploitatie is en helemaal vervallen raakt, heeft meer mogelijkheden naar herbestemming indien deze opgenomen is als geïnventariseerd erfgoed.

IOED komt in Voeren om de mensen te helpen en te adviseren over erfgoed. De gemeente Voeren heeft er goede ervaringen mee. IOED geeft raad aan het bestuur maar het bestuur beslist.

Conclusie:

De aangehaalde punten komen verder aan bod in de aangehaalde bezwaarschriften.

2.1.2. Bezwaren uitgebracht voor de beschermingsdossier van het cultuurhistorisch landschap van 'Altenbroek en Voervallei met omgeving' en 'Gulpvallei met omgeving'

2.1.2.1. Bezwaar A uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

xxl NL

- 1) De bezwaarindiener geeft aan dat het niet duidelijk is welke werken en handelingen er mogen worden uitgevoerd op de graslanden. Voor een goede bedrijfsvoering moet het mogelijk blijven om graslanden op een economische manier uit te baten. Dit wil zeggen dat ze om de 5 jaren de graslanden moet kunnen doorzaaien, bij een te hoge onkruiddruk een bespuiting uitvoeren (pleksgewijze bestrijding van distels en netels is hierbij niet voldoende!), na het omwoelen door everzwijnen het grasland terug gelijk moet kunnen leggen,... Door de aanduiding als cultuurhistorisch landschap komt er vanuit het natuurdecreet een verbod op het wijzigen van vegetaties. Indien men dit strikt interpreteert, is een goede bedrijfsvoering hierdoor niet meer mogelijk en betekent dit een groot verlies voor het bedrijf. Op termijn zal het landschap op deze manier ook niet meer gevrijwaard worden maar zelfs verwilderen en zijn landschapswaarde verliezen. De bezwaarindiener vraagt om de aanduiding die ervoor zorgt dat hij de graslanden niet meer op een bedrijfseconomische manier kan uitbaten, te schrappen. Bij een instandhouding van

de restricties verwacht hij een 100% compensatie van alle kosten en opbrengstderving die hieruit voortvloeien. Het bedrijf wordt minder concurrentieel.

Antwoord:

- In het ministerieel besluit is in artikel 5 13° een toelatingsplicht voorzien voor het scheuren van grasland, met inbegrip van het frezen en doorzaaien van historisch permanent grasland en grasland in groenbestemmingen. Wat onder historisch permanent grasland wordt verstaan in het beschermingsbesluit is aangeduid op kaart 5.5 in bijlage bij het inhoudelijk dossier op datum van de in het dossier vermelde terreinbezoeken. De kaart 3.2 bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier. De bijlagen bij het inhoudelijk dossier worden hernummerd.
 - Een perceelsgewijze besproeiing met bestrijdingsmiddelen van graslanden ... is toelatingsplichtig via artikel 5 17°. Artikel 5 19° stelt dat 'het lozen van vloeistoffen of gassen die nadelig kunnen zijn voor de aanwezige flora, fauna en bodem, met uitzondering van de bemesting van cultuurgronden zoals bepaald in het mestdecreet'. Het sproeien met toegelaten bestrijdingsmiddelen en het lozen van vloeistoffen of gassen is voldoende geregeld in andere wetgeving en wordt in deze ministeriële besluiten geschrapt. Ook artikel 5 18° is voldoende geregeld in andere wetgeving en wordt in deze ministeriële besluiten geschrapt.
 - Het klopt dat het Natuurdecreet bijkomende eisen stelt voor historisch permanente graslanden afgebakend onder het natuurdecreet die tevens binnen beschermde cultuurhistorische landschappen vallen. Het besluit Vlaamse Regering van 23 juli 1998 bij het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21 oktober 1997 bevat volgende bepalingen (artikel 7): 'het wijzigen van de volgende vegetaties of kleine landschapselementen en hun vegetaties is verboden voor historisch permanente graslanden gelegen in cultuurhistorische landschappen'. De minister bevoegd voor Natuur (gedelegeerd naar het agentschap voor Natuur en Bos (ANB)) kan een individuele afwijking toestaan, mits de zorgplicht (voor natuur) gerespecteerd wordt. Via een proefproject geïntegreerd beheersplan kan onderzocht worden of de opheffing van dit verbod op vegetatiewijzigingen kan worden ingeschreven.
 - Het laten verwilderen van graslanden is niet wenselijk omdat dan de landschapswaarde wordt vernietigd. Het onderhoud van de graslanden is in de beheersdoelstellingen opgenomen en wordt verder verduidelijkt in artikel 3 §2 3° 'In uitvoering van deze beheersdoelstellingen gelden volgende verplichtingen: het is verplicht om grasland, door maaien en/of begrazen, te onderhouden en in stand te houden'.
 - Het onroerenderfgoeddecreet voorziet reeds de mogelijkheid voor de toekenning van een erfgoedpremie voor werkzaamheden, beheersmaatregelen en diensten gericht op het behoud of de herwaardering van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen binnen het beschermde cultuurhistorische landschap (op basis van een goedgekeurd beheersplan). De bescherming als cultuurhistorisch landschap met de mogelijkheid tot het bekomen van een erfgoedpremie op basis van een goedgekeurd beheersplan kan een belangrijke stimulans vormen voor de herwaardering van het waardevolle landschap. In het natuur- en erfgoeddecreet wordt de mogelijkheid voorzien om een geïntegreerd beheersplan natuur en erfgoed op te maken.
 - Het Onroerenderfgoeddecreet bevat geen vergoedingsregeling voor het feit dat een onroerend goed beschermd wordt. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 132/2015 van 1 oktober 2015 bevestigd dat dit niet in strijd is met de Grondwet, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens of met het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten. Het Onroerenderfgoeddecreet verhindert niet dat men door een rechter in het kader van een concreet beschermingsbesluit laat onderzoeken of op grond van het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten toch een vergoeding moet worden toegekend.
- 2) *Wie beoordeelt wanneer de vraag voor toelating op het scheuren van graslanden (artikel 5 13° van het ministerieel besluit)? Gebeurt de beoordeling met kennis van*

landbouwbedrijfsuitbating en wordt in het oordeel de landbouwbelangen voldoende afgewogen. Gebeurt de beoordeling niet vanuit natuurstandpunt?

Antwoord:

Voor het scheuren van graslanden die vallen onder artikel 5 13° moet men een schriftelijke **toelating** aanvragen bij het agentschap Onroerend Erfgoed of de erkende onroerenderfgoedgemeente. Voeren is een erkende onroerenderfgoedgemeente en zal deze aanvragen beoordelen. De ambtenaren van Voeren kennen het gebied zeer goed.

- 3) *De bezwaarindiener bewerkt in dit gebied enkel akkerland met beheersovereenkomsten tegen erosie. De bescherming mag niet leiden tot realisatie van bijkomend grasland.*

Antwoord:

De akkerlanden kunnen blijvend als akkerland gebruikt worden, evenals de beheersovereenkomsten. Bijkomend grasland wordt niet opgelegd via de bescherming als cultuurhistorisch landschap, maar kan op vrijwillige basis steeds gerealiseerd worden.

- 4) *Door de bescherming als cultuurhistorisch landschap worden er beperkingen opgelegd naar het scheuren van graslanden. Dit betekent op termijn een **waardeverlies** van de grond. Bij een eventuele verkoop van de gronden, zullen er minder geïnteresseerde kopers zijn en zal de prijs lager zijn aangezien men vee moet hebben om de graslanden te valoriseren. Op termijn betekent dit een volledige teloorgang van de landbouwsector in de Voerstreek. Deze draagt vandaag echter in grote mate bij tot het landschap en de aantrekkelijkheid van de streek maar dreigt met deze regeling slachtoffer te worden en te verdwijnen.*

Antwoord:

Het is niet aangetoond dat door het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken de graslandpercelen een minwaarde zouden ondergaan of de verkoopbaarheid zou bemoeilijken. Er zijn geen studies die aantonen dat de bescherming van erfgoed waardeverminderingen van percelen in de hand werkt en de verkoopbaarheid vermindert. De meeste graslanden kunnen omwille van de bodemkundige en geomorfologische aspecten niet worden omgezet in akkerland gezien ze op steile hellingen of op valleibodems liggen. Voor graslandpercelen die op de kaart van erosiegevoelige percelen aangeduid zijn met een hoge of zeer hoge erosiegevoeligheid moet men maatregelen treffen om erosie te voorkomen binnen de wettelijke bepalingen in het kader van de randvoorwaarden landbouwverzamel aanvraag. Daarnaast is er ook het gemeentelijk erosiebestrijdingsplan met bepaalde oplossingen. Het behoud van de grondgebonden familiale veebedrijven is nodig om het Voerense landschap te kunnen in stand houden.

- 5) *Naast het behouden, beheren, versterken en herstellen van graslanden als beheersdoelstelling worden er tot frustratie van de bezwaarindiener ook **beheerdoelstellingen** vast gelegd voor:*

- Drinkbakken (het herstel van cascadesysteem)
- Afgesloten historische wegen en paden waarvan het tracé nog herkenbaar is - open maken
- Erosiegevoelige percelen
- Hoogstamboomgaarden

Hoe wil men dit behouden, beheren, versterken en herstellen? Wie bepaalt wat er mag en niet mag? Gaat men historische wegen recht door graslanden terug open maken voor de toeristen? Zijn er nog niet genoeg wandelpaden in Voeren? Erosiegevoelige percelen worden geregeld via het erosiebesluit, historische wegen en paden via de Atlas der buurtwegen en drinkbakken door de landbouwer- maar dat mag blijkbaar ook niet meer. Gaat men alles in extra regeltjes gieten om achteraf voor de kleinste wijziging hierin te kunnen bestraffen? Dan kan onroerend erfgoed nog van goede wil zijn en 'alles in overleg' willen doen, maar als het op papier staat, kunnen er gevolgen van komen.

Antwoord:

- De beheersdoelstellingen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet omschreven als volgt: "de toekomstige beheersdoelstellingen die de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden omschrijven die aanleiding gegeven hebben tot de bescherming". De beheersdoelstellingen zijn dus gericht op het behoud (en de eventuele versterking) van de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en -kenmerken. De beheersdoelstellingen worden in algemene termen omschreven. Dit kan worden verrijkt in een (geïntegreerd) beheersplan. Een beschermingsdossier is geen beheersplan. Het herstel van het cascadesysteem van drinkbakken kan (vrijwillig) in een beheersplan worden opgenomen. Het plaatsen van andere drinkbakken kan nog steeds.
 - Er wordt nergens in het inhoudelijk dossier of ministerieel besluit gesteld dat alle wegen en paden op heden nog steeds geheel zichtbaar of volledig toegankelijk zijn. De erfgoedwaarde van paden en wegen staat los van de toegankelijkheid. Bepaalde wegen die wettelijk reeds afgesloten zijn behouden hun statuut, toegankelijke paden en wegen blijven toegankelijk. De diverse waarden van de oude wegen worden gemotiveerd in het beschermingsbesluit. Het enkele feit dat sommige wegen en paden vandaag niet meer publiek toegankelijk doet geen afbreuk aan de erfgoedwaarden. Het beschermingsbesluit zegt dat de wegen behouden moeten worden.
 - Bestaande hoogstamboomgaarden moeten behouden blijven, nieuwe hoogstamboomgaarden aanplanten gebeurt op vrijwillige basis en kan via een beheersplan gestimuleerd worden.
 - Het regulier onderhoud is niet toelatingsplichtig, enkel nieuwe ingrepen moeten vooraf worden aangevraagd. Een bescherming als cultuurhistorisch landschap is geen bevestiging van het gebied. Nieuwe ontwikkelingen kunnen nog steeds mits er geen negatieve impact is op de erfgoedwaarden en -kenmerken. Dit moet steeds afgewogen worden.
 - Het beschermingsbesluit staat naast het erosiebesluit en de wetgeving op de Atlas der Buurtwegen. Wegen die afgeschaft werden in de Atlas der Buurtwegen blijven dit ook. Het beschermingsbesluit duidt de erfgoedelementen en erfgoedwaarden van het gebied zoals ze momenteel bestaan.
 - Wie de direct werkende normen van het beschermingsbesluit overtreedt kan inderdaad bestraft worden. Vooraf wordt meestal een traject van 'zachte handhaving' gevolgd. Om vrijstelling voor het aanvragen van toelatingen te krijgen kan er een beheersplan worden opgesteld. Dit heeft een looptijd van 20 jaar.
- 6) *In het ministerieel besluit worden ook een aantal 'zichten' beschreven. De doelstelling is dat deze moeten open gehouden worden. Tot waar loopt 'een zicht'? Wat is de definitie van 'open' houden? Dit is voor interpretatie vatbaar en men vreest dat dat niet ten gunste is voor de ontwikkeling van het landbouwbedrijf.*

Antwoord:

Het plan met de zichten is ondersteunend aan de opsomming van de zichten in het ministerieel besluit. Daar wordt het standpunt aangegeven en wordt er omschreven wat er wordt waargenomen. Een zicht is een samenhang van verschillende elementen op die plek zoals reliëf, beplantingen, bodemgebruik, erfgoedelementen,... Het standpunt en de reikwijdte wordt op het plan verduidelijkt. Een eindpunt van een zicht kan niet worden afgebakend. Met 'open houden' wordt bedoeld dat het niet massief kan bebost worden en dat bij het bouwen van grote constructies (bijvoorbeeld bij uitbreidingen van een landbouwbedrijf) er bij de inplanting rekening dient gehouden te worden met de zichten bij de keuze van de juiste locatie, volumebepaling en materiaalgebruik. De kaart 3.3 'zichten' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier.

- 7) *Op de infovergadering van 6 februari 2018 werd er ook de mogelijkheid tot het opstellen van een beheerplan voorgesteld. De bezwaarindiener is daar niet tegen, maar men mag niet verwachten dat hij (en andere landbouwers) daarin mee gaat en dat dit ter compensatie van het waardeverlies van de grond kan tellen. Het is niet duidelijk of een beheerplan dient voor de uitvoering van wat er in het besluit staat of dat een beheerplan nog verder gaat dan de voorwaarden in het besluit. Het zal alleszins extra administratie (zowel naar opmaak als rapportering) met zich mee brengen en dan spreken we nog niet over de uitvoering ervan...*

Antwoord:

Een beheersplan kan je vrijwillig opstellen voor beschermde cultuurhistorische landschappen. Een beheersplan heeft een gebiedsgerichte visie die rekening houdt met alle aanwezige erfgoedelementen en -waarden. Een beheerplan gaat over het behoud en onderhoud ervan maar kan ook verder gaan naar herstel van bepaalde elementen. De inhoud en reikwijdte van een beheerplan wordt in overleg met de betrokken eigenaars en gebruikers opgesteld.

Een beheersplan is geen compensatie voor waardevermindering van gronden (zie laatste opsommingsteken puntje 2). Je kan na opmaak van een beheersplan wel premies aanvragen voor onderhoud en herstel.

Het grote voordeel is dat je geen afzonderlijke toelating meer hoeft aan te vragen voor alle werken die in het beheersplan worden vrijgesteld. Het opmaken van een beheersplan kan via een instantie die het voor meerdere eigenaars tegelijk coördineert en opvolgt, zoals bijvoorbeeld een Regionaal Landschap of een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst.

- 8) *Al jaren bewerkt de landbouwer percelen in dit gebied, zowel graslanden als akkerlanden. Dit landschap is vooral gevormd door de landbouwsector. Een landschap is altijd in beweging: in de jaren 1800 werd er vooral aan akkerbouw gedaan, daarna is dan de melkveesector opgekomen die ook graslanden nodig heeft. Holle wegen en graften zijn ontstaan door erosie, nu is men blij met die KLE's, maar zonder erosie waren er die nooit geweest. Het verontrust de bezwaarindiener dat onroerend erfgoed dit wil vastklikken. Waarom baseert de overheid zich nu op graslanden die er al 50 jaar liggen? Waarom net 50 jaar en vb geen 100 of 20 jaren? Een blijk van waardering dat men goed bezig is (want iedereen vindt dit een aantrekkelijk landschap)? Deze regeling wordt volgens de bezwaarindiener misbruikt om andere doelen te bereiken nl afbouw van de veestapel, beperken van de landbouw om op termijn volledig natuurgebied te worden.*

Antwoord:

De bescherming is geen bevrozing maar is een waardering van hoe de huidige en vroegere eigenaars en gebruikers het gebied hebben gebruikt en beheerd. In een landschap zijn steeds meerdere tijdslagen aanwezig. Een bescherming geeft een aantal gebods- en verbodsbepalingen aan om het erfgoed te vrijwaren naar de toekomst. Nieuwe ingrepen en ontwikkelingen zullen geëvalueerd worden via de waardevolle erfgoedelementen en -kenmerken van dit erfgoed. Nieuwe ontwikkeling kunnen mits deze verzoenbaar zijn met de erfgoedkenmerken en -waarden van het landschap.

Voor de tijdsdiepte van HPG wordt een continu graslandgebruik van minimaal 50 jaar gehanteerd. Dit gaat over meer dan één generatie landbouwers. De meeste graslanden gaan veel verder terug in de tijd zoals blijkt uit figuur 12 in 'Bijlage 5.3 kaarten- en figurenbijlage bij het inhoudelijk dossier'.

Het afbouwen van de veestapel en het beperken van landbouw zijn zeker geen doelstellingen in dit of andere beschermingsdossiers. Het behoud van de veeteelt is aangewezen om het landschap in Voeren te bestendigen. De bescherming als cultuurhistorisch landschap streeft geen totstandkoming van natuurgebied na.

- 9) *Deze aanduiding is nog maar eens het bewijs dat we best zo weinig mogelijk natuur/permanente graslanden creëren of laten ontstaan omdat we dit als een boemerang*

terug in ons gezicht krijgen. Door het aanduiden van een cultuurhistorisch landschap verdwijnt de flexibiliteit die we als melkveehouder nodig hebben in onze bedrijfsvoering.

Antwoord:

Onroerend Erfgoed onderzoekt samen met alle andere betrokken overheden hoe het huidige landschap zo optimaal mogelijk kan worden overdragen aan de volgende generaties. De landbouw heeft hierin een belangrijke rol en dient leefbaar te blijven. De beschermingsdossiers voor de cultuurhistorische landschappen ondersteunen deze doelstellingen.

Voor het reguliere gebruik van de graslanden zijn er geen toelatingen nodig. Ook voor het plaatsen van afsluitingen die passen in het landschap, bestaande uit gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen ten behoeve van veekering, zijn er geen toelatingen nodig. Voor zaken die een wijziging inhouden van de graslanden moeten voor sommige graslanden toelatingen worden aangevraagd. Indien er een goedgekeurd beheersplan is kunnen deze werken in het beheersplan ingeschreven worden waardoor de werken vrijgesteld zijn.

10) Laat het duidelijk zijn dat wij als landbouwers bouwers van het landschap zijn en wij hier met grote zorg mee omgaan. Wij kunnen echter niet leven met regels die onze economische bedrijfsvoering in die mate beperken dat we ons bedrijf niet meer als technisch en financieel kunnen optimaliseren. We blijven een economische sector die zorgt voor werkgelegenheid en veel toeristen aantrekt door het werk dat we tot nu toe al gedaan hebben ten voordele van het landschap. Er wordt beter gewerkt aan een regeling die alle doelen dient in plaats van aan een regeling die zo beperkend is dat ze een bedreiging is voor onze bedrijven naar de toekomst. Dit zal het landschap alles behalve ten goede komen. Ik vraag dan ook een grondige herziening van voorliggend plan.

Antwoord:

De landbouwers zijn inderdaad de landschapsbouwers van dit gebied, dit wordt in het beschermingsdossier onderschreven. Een bescherming is geen bevestiging, een landbouwkundige uitbating blijft mogelijk en wenselijk. Een beheersplan biedt mogelijkheden, zie punt 9.

Conclusie:

- De kaart 3.2 'historisch permanente graslanden' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier.
- Artikel 5 17°, 18° en 19° betreffende 'het gebruik van bestrijdingsmiddelen op grasland en wegbermen...', 'het achterlaten, opslaan of verwerken van eender welke afvalstof' en 'het lozen van vloeistoffen of gassen die nadelig kunnen zijn...' worden geschrapt.
- De kaart 3.3 'zichten' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier.

2.1.2.2. Bezwaar B uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

zake met Voeren

- 1) *De bezwaarindiener bewerkt in dit gebied akkerland. Er zijn al maatregelen genomen om erosie te vermijden. De landbouwers zijn bewust van een goed bedrijfsbeheer. Waarom moeten daar nog meer regels bijkomen?*

Antwoord:

In het beschermingsdossier worden de erfgoedelementen en -kenmerken beschreven en geduid. De beschermingsvoorschriften zijn op maat van het te beschermen gebied om deze zaken te kunnen behouden naar de toekomst. Het akkerland kan blijvend als akkerland bewerkt worden, de maatregelen tegen erosie kunnen blijvend toegepast worden.

- 2) *De Voerstreek is een prachtig landschap, vb om te wandelen. Het 'mooie Voeren' is een erfenis van onze grootouders, ouders,... Dat moet deze generatie onderhouden voor*

onze eigen kinderen, met het huidige landschap als resultaat. Moet de landbouwsector verdwijnen in onze 'mooie Voerstreek'? Dan zal het binnen een aantal jaren niet meer zo mooi zijn.

Antwoord:

De bescherming is geen bevrozing maar is een waardering van hoe de huidige en vroegere eigenaars en gebruikers het gebied hebben gebruikt en beheerd. Het beperken of afbouwen van landbouwsector is geen doelstelling in deze of andere beschermingsdossiers. Het behoud van de veeteelt is aangewezen om het landschap in Voeren te bestendigen.

- 3) *De bezwaarindiener betreurt dat mensen die niet uit de Voerstreek komen deze nieuwe "maatregelen" nemen. Het is altijd makkelijker om aan de burens te zeggen wat ze moeten doen, dan het bij zichzelf te doen. Dit geldt ook voor de mensen die deze "maatregelen" zullen tekenen. Hopen dat deze hun gezond verstand gebruiken om dit niet te doen.*

Antwoord:

Het onderzoek in functie van beschermen, de opmaak van het beschermingsdossier en het ministerieel besluit gebeurt door het agentschap Onroerend Erfgoed. De minister bevoegd voor onroerend erfgoed neemt een beslissing over de definitieve bescherming aan de hand van het volledige beschermingsdossier.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.2.3. Bezwaar C uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *Herh Voeren*

1. *Het is voor de bezwaarindiener niet mogelijk de benoemde plaatsen of percelen te lokaliseren vermeld vanaf pagina's 7 tot en met 15 van het beschermingsbesluit.*

Antwoord:

De plaatsen worden met de toponiemen of straatnamen benoemd. De opgesomde erfgoedelementen worden met hun identificatienummer in de wetenschappelijke inventaris (bijvoorbeeld erfgoedobjecten/<volnummer>) waarmee ze terug te vinden zijn in de inventarissen onroerend erfgoed vermeld: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>. Ook de bijgevoegde kaart bij het ministerieel besluit (kaart 3.1 'erfgoedelementen') geeft de ruimtelijke situering van de elementen weer. Meer inhoudelijke informatie staat in de fiches van de erfgoedinventaris vermeld. De kaart 3.1 'erfgoedelementen' 3.3 'bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.4 bij het inhoudelijk dossier.

Het 'ID' nummer wordt verduidelijkt naar erfgoedobjecten/<volnummer> in het ministerieel besluit.

2. *Heeft het agentschap Onroerend Erfgoed het recht om privégebied zonder toelating te treden?*

Antwoord:

Ja dit is geregeld in het Onroerenderfgoeddecreet, Artikel 6.1.2.: 'De door de Vlaamse Regering daartoe aangewezen ambtenaren hebben voor het onderzoek naar de erfgoedwaarden toegang tot de archeologische sites, monumenten, cultuurhistorische landschappen en stads- en dorpsgezichten die in aanmerking komen voor bescherming. Tot particuliere woningen en bedrijfslokalen hebben ze evenwel alleen toegang tussen negen uur en eenentwintig uur en met machtiging van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.'

3. *Dienen de wegen en paden en in het bijzonder deze op p. 13 van de slide van de PowerPoint tijdens de hoorzitting van 06/02/2018 'Netwerk van paden en wegen' die nu niet meer in gebruik zijn heropend worden? Ze liggen op privégebied en zijn al lang niet meer in gebruik. Dit is belangrijk betreffend de rust van fauna en flora.*

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5.

4. *De bezwaarindiener wil niet meer als verantwoordelijk beschouwd worden in geval van een ongeval met bomen die individueel vermeld worden als erfgoedelement. Bijvoorbeeld de beuk op foto nr. 154, die langs publieke wegen staat. Als hij niet meer vrij is op vlak van beheer dan wil hij ook niet meer de verantwoordelijkheid van de ongevallen door achterstallig beheer op zich nemen. Als het ministeriele besluit bevestigd wordt, zal hij met tegenzin de verantwoordelijkheid aan het agentschap Onroerend Erfgoed overdragen.*

Antwoord:

Het beheer van de bomen blijft de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de eigenaar. Het beschermingsbesluit verhindert het beheer als een goede huisvader niet. Achterstallig onderhoud moet vermeden worden. Het reguliere beheer, bijvoorbeeld het verwijderen van dood hout is steeds mogelijk.

5. *Het ministerieel besluit legt op dat de bossen als een goede huisvader beheerd moeten worden. Zie pagina 23 van de slide op de hoorzitting van 06/02/2018. De vorderingen van Natura 2000 mogen door deze beginselen niet overtroffen worden.*

Antwoord:

De natuurwetgeving blijft van kracht. Het beschermingsbesluit uit het onroerenderfgoeddecreet staat naast de natuurwetgeving.

6. *Bijlage 4 (pagina 13 van ministerieel besluit): De bedoeling van deze bijlage is niet duidelijk.*

Antwoord:

Deze bijlage is een plan met beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura. Het plan vertaalt de landschapsdoelstellingen vanuit de landschapsbescherming in het kader van het proces van de instandhoudingsdoelstellingen. Het plan verhuist van het ministerieel besluit bijlage 4 naar bijlage 5.7 van het inhoudelijk dossier.

7. *Bijlagen 2, 3.1, 3.2, 3.3 en 4: De bedoeling van deze bijlagen zijn niet duidelijk.*

Antwoord:

Bijlage 2 is de kaart met de deelgebieden waarnaar in het ministerieel besluit verwezen wordt. Deze kaart dient samen met het ministerieel besluit gelezen te worden. Bijlage 3.1 (nu bijlage 5.4 bij het inhoudelijk dossier) toont de ruimtelijke situering van de erfgoedelementen vermeld in het ministerieel besluit. Bijlage 3.2 (nu bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier) toont de ruimtelijke situering van de historisch permanente graslanden vermeld in het ministerieel besluit. Bijlage 3.3 (nu bijlage 5.6 bij het inhoudelijk dossier) toont de ruimtelijke situering van de zichten vermeld in het ministerieel besluit. Bijlage 4: zie antwoord vraag 6.

8. *Het is onmogelijk om de percelen vermeld vanaf pagina 4 tot en met pagina 10 van het ministerieel besluit te lokaliseren.*

Antwoord:

De opgesomde percelen zijn aangeduid op het plan bijlage 1 bij het ministerieel besluit. De percelen kunnen eveneens gelokaliseerd worden door de vermelde nummers in te geven in bijvoorbeeld geo.onroerendergoed.be, geopunt.be of GIS-programma's.

9. *Bijlage 5: Niemand heeft mij de plaats kunnen aanduiden waar die foto's zijn getrokken noch de bedoeling van deze foto's.*

Antwoord:

Het bijschrift van de foto's vermeld wat er wordt afgebeeld. Bij de fotobijlage hoort een plan met de locaties van de fotoregistratie. Het onroerendergoeddecreet vermeld in artikel 6.1.4. dat bij elk besluit tot voorlopige bescherming de volgende bijlage wordt gevoegd: 2° een fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde goed;

10. *Wat zal er gebeuren met de weiden die geen boeren meer zouden vinden om hun dieren erop te laten grazen of om te hooien? Met de huidige en blijvende melk crisis zouden weiden een eventuele andere bestemming kunnen vinden (bijvoorbeeld akkerland)? Met de voorziene standstill, zou de mogelijkheid van verandering van bestemming niet van toepassing kunnen zijn. Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft geen oplossing voor dit probleem. Zal met de door het ministerieel besluit voorziene standstill de eigenaar zijn erfgoed als goede huisvader kunnen beheren en onderhouden? Hoe zal hij het nodige geld kunnen vinden om de grondbelastingen van die weiden te betalen? En hoe kan die eventueel een kleine financiële opbrengst van zijn erfgoed krijgen?*

Antwoord:

Zie antwoorden bezwaar A vraag 1.

Conclusie:

De kaart 3.1 'erfgoedelementen' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.4 bij het inhoudelijk dossier.

De kaart 4 'beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen zoekzones instandhoudingdoelstellingen' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.7 bij het inhoudelijk dossier.

In het ministerieel besluit wordt het 'ID'-nummer verduidelijkt naar erfgoedobjecten/<volgnummer>.

- 2.1.2.4. Bezwaar D uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *zan* *aanwezig*

Bezwaar D is een kopie van bezwaar A. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar A.

- 2.1.2.5. Bezwaar E uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *zan* *aanwezig*

Bezwaar E is een kopie van bezwaar A. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar A.

- 2.1.3. Bezwaren uitgebracht voor het beschermingsdossier het cultuurhistorisch landschap van 'Altenbroek en Voervallei met omgeving'

- 2.1.3.1. Bezwaar 1 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *zan (nu)*

- 1) *De bezwaarindiener geeft aan dat er enkele erfgoedelementen niet juist zijn ingetekend. De erfgoedelementen 132249, 304781 en 304782 worden in een bijlage door bezwaarindiener 1 heringetekend.*

Antwoord:

Het deeltje van element 132249 dat wordt aangegeven als niet bestaand wordt geschrapt. Op het terrein betreft het akkerland.

De hoogstamboomgaard 304781 wordt door de bezwaarindiener aan de oostzijde te groot ingetekend. De percelen 73075B0251 (deel), 73075B0269, 73075B0268 en 73075B0267 zijn geen hoogstamboomgaard meer en zullen uit de contour worden gehaald. De overige stukken door de bezwaarindiener ingetekend zijn nog hoogstamboomgaard en blijven binnen de afbakening.

De hoogstamboomgaard 304782 bevat op het westelijke deel van perceel 73075B0057 geen fruitbomen meer en wordt in die zin aangepast. Op de voorstelde aanpassing in het zuiden van het perceel wordt niet ingegaan omdat de erfgoedelementen er nog aanwezig zijn.

De afbakening van de erfgoedelementen met nummer 132249, 304781 en 304782 wordt aangepast op kaart 3.1 als bij bijlage bij het ministerieel besluit.

2) Tot 10): zie punten 1 t.e.m. 10 (met uitzondering van punt 3) van bezwaar A.

Conclusie:

- De afbakening van de erfgoedelementen met nummer 132249, 304781 en 304782 wordt aangepast op kaart 5.4 'erfgoedelementen' als bijlage bij het inhoudelijk dossier.

2.1.3.2. Bezwaar 2 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *Zeh - weeuw*

- 1) *De bezwaarindiener wenst te reageren op de voorlopige bescherming van de site van het Hof in Sint-Martens-Voeren. Het betreft een ingedeelde hoeve en aangrenzende boomgaarden en weiden met een oppervlakte van ongeveer 2,5 ha. We constateren dat de landbouwgrond en de aangrenzende weiden speciale aandacht krijgen in het dossier en een archeologische waarde worden toegeschreven, dicht bij het centrum van Sint-Martens-Voeren met de Romaanse kerk en de middeleeuwse heuvel. De motte-structuur bevindt zich op eigendom van de vzw. We hebben steeds als doelstelling gehad om de site te verkavelen om ze bebouwbaar te maken aan een betaalbare prijs. Over dit dossier zijn reeds eerdere overleggen gevoerd. De definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap mag het sociaal bouwproject, nog in overleg met de verschillende regionale diensten, niet verhinderen. We vragen u daarom om alles in het werk te stellen om onze rechten te behouden en om voldoende ruimte hebben om te kunnen verkavelen. Zo niet zal onze vereniging een compensatieprocedure moeten starten voor de buitenbedrijfstelling van deze zones.*

Antwoord:

De site wordt in het ministerieel beschermingsbesluit vermeld bij de archeologische waarde: 'dorpskern van Sint-Martens-Voeren met zijn in oorsprong Romaanse kerk en middeleeuwse motte, een belangrijke waarde'. De omliggende weilanden en omhaagde hoogstamboomgaard worden vermeld bij de esthetische, historische, de ruimtelijk-structurende waarde en de wetenschappelijke waarde. De 'Hoeve Den Hof' en de mottestructuur werden per ministerieel besluit van 16 juni 2000 definitief beschermd als monument, het omliggende weide- en boomgaardenlandschap werd op dezelfde dag definitief beschermd dorpsgezicht 'Hoeve Den Hof met omgeving'. Een bescherming als dorpsgezicht of nu bijkomend als cultuurhistorisch landschap, brengt geen bestemmingswijzigingen met zich mee. De bescherming als cultuurhistorisch landschap heeft net als een bescherming als dorpsgezicht een individueel karakter en fungeert als aanvulling en verfijning op de sectorale wetgevingen die geen beperkingen stellen die absoluut werken of handelingen verbieden of onmogelijk maken die overeenstemmen met de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening, noch de realisatie van die plannen en hun bestemmingsvoorschriften verhinderen. De site is reeds beschermd dorpsgezicht en beschermd monument, waar

gesprekken omtrent beheer lopende zijn. Het beschermde dorpsgezicht en monument wordt uit de afbakening gehaald: percelen 73078A0566/00A000, 73078A0570/00D000, 73078A0571/00B000 en omliggend openbaar domein wordt uit de afbakening gehaald.

- 2) *De site van de motte het Hof verdient verder wetenschappelijk onderzoek. De resultaten ervan kunnen de basis vormen voor een nieuwe toeristische en educatieve attractie. De hoeve 'Den Hof' is reeds beschermd als monument en werd door onze diensten gerestaureerd volgens de richtlijnen van monumentenzorg.*

Antwoord:

Bijkomend wetenschappelijk onderzoek is steeds mogelijk en kan bijdragen aan nieuwe kennisopbouw. Het doorvertalen van de resultaten naar een ruimer publiek helpt het draagvlak voor onroerend erfgoed te verruimen.

- 3) *In het gemeentelijk structuurplan in september 2004 werd de site en omgeving opgenomen in een zone voor 'parkachtige inrichting van de omgeving van de jeugdherberg en het cultureel centrum'. In september 2007 is de zone opnieuw geïdentificeerd als 'woonkern'.*

Antwoord:

Op de kaart uit 2004, bijgevoegd bij het bezwaarschrift, is de volledige titel van de zone : 'geen verdere bebouwing, maar parkachtige inrichting van deze omgeving die de jeugdherberg en het cultureel centrum omvat'. Het kaartje uit 2007 bijgevoegd bij het bezwaarschrift is eveneens een visiekaart. Hierop is Sint-Marten-Voeren ten zuiden van de Veurs als 'woonkern' aangeduid. Deze kaart is gemaakt op een andere (kleinere) schaal en heeft als doel de visie van de ruimtelijke structuren weer te geven. De woonkernen, beken en boskernen en dergelijke zijn illustratief aangegeven. Aan deze kaart kan geen betekenis gegeven worden met betrekking op de invulling van de betrokken percelen.

- 4) *We vinden dat de onmiddellijke nabijheid van de kerk (beschermd en gerestaureerd monument), dat hetzelfde beschermingsstatus genieten, als een precedent moet worden gezien. Momenteel ontstaan er constructies en wordt er verkaveld. Dit is een rechtvaardiging van een soortgelijk feit, zonder het criterium van respect voor de perimeter van de zichtbaarheid te verwaarlozen.*

Antwoord:

Er wordt momenteel gebouwd ter hoogte van Komberg 2, dit gebied ligt buiten het beschermde dorpsgezicht. Het ligt deels binnen het voorlopige beschermde landschap. Zie antwoord vraag 1. In geval van Komberg 2 dateert de vergunning en de aanvang van de werken van voor de voorlopige bescherming. Deze percelen worden uit de beschermingsperimeter gehaald, zie behandeling bezwaarschrift 9.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit: percelen 73078A0566/00A000, 73078A0570/00D000, 73078A0571/00B000 en omliggend openbaar domein wordt uit de afbakening gehaald.

2.1.3.3. Bezwaar 3 uitgebracht door de Boerenbond tijdens het openbaar onderzoek:

- 1) *Historisch permante graslanden (HPG) : p. 27/28 4 art, 5-13° en 17°*
1.1. *Boerenbond Is niet akkoord met de aanduiding van historisch permanente graslanden door middel van het plan dat als bijlage 3.2. bij het voorlopig beschermingsbesluit is gevoegd.*

De kaart van de historisch permanente graslanden (bijlage 3.2. bij het besluit) is opgemaakt vanuit het perspectief van het Onroerendergoeddecreet waarbij een eigen invulling wordt gegeven aan het begrip "historisch permanent grasland".

In het kader van de behandeling van de uitgebrachte adviezen erkent de bevoegde Minister voormelde problematiek en bevestigt uitdrukkelijk dat aan het begrip "historisch permanent grasland" een andere invulling wordt gegeven naargelang de van toepassing zijnde regelgeving: "(...) Het betreft geen historisch permanent grasland (HPG) zoals bepaald in het natuurdecreet (methodiek van de poldergraslanden staat hier dus los van), maar HPG zoals bepaald in het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 (art. 6.2.6.). Dit HPG is op basis van criteria (luchtfoto's en historische kaarten) en op basis van terreinbezoeken geanalyseerd en ter verduidelijking op een kaart in bijlage bij het MB weergegeven. (...)."

Boerenbond kan hiermee niet akkoord gaan. Immers wordt momenteel een identieke definitie van "historisch permanent grasland" geformuleerd in zowel artikel 2 5° van het Natuurdecreet als artikel 6.2.6. 13° van het Onroerendergoedbesluit:

'historisch permanent grasland is een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones."

Het Hof van Cassatie heeft in haar arrest van 13 september 2011 deze definitie onder de loep genomen en gesteld dat het langdurig gebruik als graasweide niet volstaat om als historisch permanent grasland te kunnen worden beschouwd maar dat ook nog andere elementen moeten aanwezig zijn, met name een cultuurhistorische waarde dan wel een soortrijke vegetatie én waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones;

"(...) Artikel 2, 5°, Decreet Natuurbehoud verstaat onder *historisch permanent grasland": een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen en kwelzones.

Uit deze bepaling volgt dat een langdurig gebruik van het betrokken perceel als grasland niet volstaat om als historisch permanent grasland te worden beschouwd. De aard van de vegetatie, haar soortenrijkdom, de aard van het milieu en het reliëf of nog de cultuurhistorische waarde van het perceel vormen bijkomende voorwaarden waaraan eerst moet worden voldaan. (...)"

In het kader van het voorlopig beschermingsbesluit wordt thans aan de definitie van "historisch permanent grasland" een andere invulling gegeven, hetgeen problematisch is vanuit juridisch oogpunt. Immers kan éénzelfde definitie bezwaarlijk een andere juridische invulling krijgen naargelang de omstandigheden waarin zij wordt toegepast.

Omwille van de juridisch "foutieve" invulling die het voorlopig beschermingsbesluit aan het begrip "historisch permanente graslanden" geeft, dringt Boerenbond er op aan om de kaart van de "historisch permanente graslanden", zijnde bijlage 3.2. bij het voorlopig beschermingsbesluit te schrappen vermits de aangeduide graslanden geen "historisch permanente graslanden" zijn. Het voorlopig beschermingsbesluit focust enkel op het eerste criterium "(langdurig grondgebruik als weide) en laat de andere criteria (ofwel een cultuurhistorische waarde dan wel een soortrijke vegetatie én waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones) buiten beschouwing waardoor er geen sprake kan zijn van "historisch permanente grasland".

Antwoord:

De historisch permanente graslanden zoals aangeduid op kaart bijlage 3.2 (nu bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier) voldoen aan de definitie: 'een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones.': het gaat om langdurig grond gebruik als grasland met een cultuurhistorische waarde. Vaak voldoen die ook aan het tweede deel van de definitie: 'ofwel een soortenrijke vegetatie...' maar dit wordt in dit dossier niet verder uitgewerkt. Hiervoor kan verwezen worden naar de interpretatie volgens het natuurdecreet.

- 1.2. *Boerenbond wenst er ook op te wijzen dat de aanduiding en de afbakening van "historisch permanent graslanden" direct en rechtstreeks voor gevolg heeft dat artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet van toepassing is op deze percelen. Dit artikel voorziet een principieel verbod om de vegetatie van historisch permanent grasland gelegen in een beschermd cultuurhistorisch landschap te wijzigen: "(...) Onverminderd het bepaalde in artikel 9 van het decreet, Is het wijzigen van de volgende vegetaties of kleine landschapselementen en hun vegetaties verboden: 4° historisch permanente graslanden met inbegrip van het daaraan verbonden microreliëf en poelen, als ze in de volgende gebieden liggen: b) een beschermd cultuurhistorisch landschap (...)"*

Een dergelijke verbodsbepaling is niet terug te vinden in het Onroerendergoedbesluit dat in artikel 6.2,6.13° enkel stelt dat het scheuren van historisch permanent grasland of het omzetten van historisch permanent grasland in akkerland in beschermde cultuurhistorisch landschappen niet kan zonder toelating: "De volgende handelingen aan of in beschermde cultuurhistorische landschappen kunnen niet worden aangevat zonder toelating van het agentschap of, zoals vermeld in artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, van de erkende onroerendergoedgegemeente: 13° het scheuren van grasland of het omzetten van grasland in akkerland van 1) historisch permanent grasland"

Het verbod op het wijzigen van een vegetatie heeft verdere rechtsgevolgen dan een verbod op het scheuren van grasland of het verbod op het omzetten van grasland in akkerland en houdt bijkomende gebruiksbeperkingen in.

Door het feit dat de verbodsbepaling uit het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet van onmiddellijk toepassing is door de aanduiding en afbakening van historisch permanent grasland, wordt de minder strenge toelatingsplicht in het kader van het Onroerendergoedbesluit zonder voorwerp gemaakt, immers kan er, omwille van de toepassing van artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet, überhaupt geen toelating worden gevraagd voor het scheuren of omzetten van historisch permanent grasland gelegen in een beschermd cultuurhistorisch landschap. Bijkomend, gegeven de doelstelling van de bescherming van de graslanden (zonder afbreuk te doen aan ons standpunt onder punt 1.1), is de toepassing van artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet in casu onaanvaardbaar.

Boerenbond vreest dat ook dat artikel 5 van het voorlopig beschermingsbesluit waarin wordt bepaald voor welke handelingen in casu een toelating moet worden gevraagd, onwettig is wegens strijdigheid ervan met artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet.

Boerenbond dringt er op aan dat de nodige initiatieven worden genomen om artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet in casu buiten toepassing te stellen.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1. Artikel 5 van het beschermingsbesluit is niet strijdig met het artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet. Het erfgoeddecreet staat naast het natuurdecreet.

- 1.3. *Boerenbond stelt vast dat de toelatingsplicht in artikel 5 van het voorlopig beschermingsbesluit ook verder gaat dan deze opgenomen in artikel 6.2.6.13° van het Onroerenderfgoedbesluit dat enkel stelt dat het scheuren van historisch permanent grasland of het omzetten van historisch permanent grasland in akkerland in beschermde cultuurhistorisch landschappen niet kan zonder toelating.*

Het voorlopig beschermingsbesluit onderwerpt bijkomende handelingen en werken aan de toelatingsplicht waaronder: het frezen en doorzaaien van historisch permanent grasland en het gebruik van bestrijdingsmiddelen op deze graslanden, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van distels en brandnetels. Er wordt niet gemotiveerd waarom een bijkomende toelatingsplicht voor deze handelingen is vereist met het oog op de bescherming van het landschap. Gelet op de zware gevolgen voor de economische uitbating van de betreffende graslanden dient de bevoegde overheid vanuit zorgvuldigheids- en redelijkheidsbeginsel minstens aan te tonen dat deze bijkomende toelatingsplicht noodzakelijk en proportioneel is.

Het is niet voor redelijke betwisting vatbaar dat in casu landschappelijke - en niet ecologische kwaliteiten - aan de grondslag liggen van de bescherming, hetgeen onmiskenbaar blijkt uit de criteria die in het voorlopig beschermingsbesluit worden aangewend om tot afbakening van de historisch permanente graslanden over te gaan (langdurig gebruik en de leeftijd van graslanden). Er kan dan ook niet worden aanvaard dat allerhande gebruiksbeperkingen worden opgelegd (verbod op het wijzigen van de vegetatie, verbod op frezen en doorzaaien, verbod op inzet van bestrijdingsmiddelen, verplichting om aangepaste toestellen te gebruiken om beschadiging en bodemverdichting te voorkomen, verplichting om kalkgraslandvegetaties extensief te beheren,...). De bescherming heeft immers als eigenlijke doelstelling om het landschap te beschermen. Allerhande gebruiksbeperkingen die gericht zijn op het vrijwaren van de zogenaamd ecologische kwaliteiten van historisch permanente graslanden - die evenwel geen historisch permanente graslanden zijn (zie supra onder 1.1.) - zijn zondermeer onaanvaardbaar.

Boerenbond dringt ondergeschikt aan op de voorafgaande vaststelling van een afwegingskader m.b.t. handelingen en werken die aan een toelatingsplicht zijn onderworpen. Momenteel bestaat er rechtsonduidelijkheid vermits niet is bepaald welke criteria in aanmerking zullen worden genomen bij de beoordeling ervan. Boerenbond vreest dat bij gebreke aan een afwegingskader, de toelatingsplicht de facto zal neerkomen op een verbod om handelingen en werken uit te voeren. In die zin dringt Boerenbond er ook op aan dat het Departement Landbouw & Visserij bij deze procedure wordt betrokken.

Boerenbond is voor wat betreft de situatie te Voeren van oordeel dat, voor wat betreft de rechtsgevolgen van de bescherming, een loskoppeling met de natuurregeling moet worden doorgevoerd vermits in casu landschappelijke kwaliteiten - en niet ecologische kwaliteiten - aan de grondslag liggen van de bescherming, hetgeen onmiskenbaar blijkt uit de criteria die in het voorlopig

beschermingsbesluit worden aangewend om tot afbakening van historisch permanent grasland over te gaan (langdurig gebruik en de leeftijd van graslanden).

In die zin dringt Boerenbond er op aan dat alle gebruiksbeperkingen voor de landbouw vermeld in artikel 3 §1 3° a en b en artikel 5 13° en 17° van het voorlopig beschermingsbesluit worden geschrapt.

Boerenbond dringt er tevens op aan dat de nodige initiatieven worden genomen om het verbod op het wijzigen van de vegetatie (artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet) in casu buiten toepassing te stellen.

Boerenbond dringt ondergeschikt aan op de voorafgaande vaststelling van een afwegingskader m.b.t. handelingen en werken die aan de toelatingsplicht zijn onderworpen. Boerenbond dringt er ook op aan dat het Departement Landbouw & Visserij bij deze procedure wordt betrokken.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden.

Het frezen en doorzaaien van historisch permanent grasland is een verduidelijking van wat ook onder het scheuren van historisch permanent grasland wordt verstaan, en gaat dus niet verder dan wat is opgenomen in artikel 6.2.6.13° van het Onroerenderfgoedbesluit.

In artikel 3 §1 3° a en b zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Beheersdoelstellingen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet omschreven als volgt: "de toekomstige beheersdoelstellingen die de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden omschrijven die aanleiding gegeven hebben tot de bescherming". De beheersdoelstellingen zijn dus gericht op het behoud (en de eventuele versterking) van de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en -kenmerken. De beheersdoelstellingen worden in algemene termen omschreven. Dit kan worden verfijnd in een (geïntegreerd) beheersplan.

De werking van artikel 7 van het uitvoeringsbesluit Natuurdecreet is generiek voor alle beschermde landschappen en kan niet in een individueel beschermingsbesluit gewijzigd worden.

Het agentschap Onroerend Erfgoed stelt afwegingskaders op voor beheers-onderwerpen waarvan in de praktijk blijkt dat de toepassing in verschillende cases anders kan afgewogen worden. Voor werken en handelingen aan historisch permante graslanden is er geen afwegingskader gepland. Dit kan in de toekomst eventueel gepland worden indien blijkt dat hieraan op het terrein nood is. Andere agentschappen en departementen kunnen hierbij betrokken worden.

- 1.4. *Ondanks het feit dat de graslanden op dit moment vooral gebruikt worden in het kader van de bedrijfsvoering van melkveebedrijven, betekent deze aanduiding als cultuurhistorisch landschap op termijn een waardevermindering van de grond. Bij een eventuele verkoop van de gronden, zullen er minder geïnteresseerde kopers zijn en zal men aan een lagere prijs kunnen verkopen aangezien men vee moet houden om de graslanden te valoriseren.*

Als de maatschappij wil dat dit landschap behouden blijft, moet men hier ook aan willen bijdragen. De overheid moet de lusten en de lasten gelijk verdelen en niet alleen de lasten bij de plaatselijke landbouwers leggen. Een beheerplan kan het waardeverlies van deze gronden Immers niet compenseren.

Boerenbond vraagt dan ook een compensatie voor het waardeverlies dat de overheid creëert door de aanduiding als historisch permanent grasland in een

cultuurhistorisch landschap en de gebruiksbeperkingen en restricties die hieruit voortvloeien.

Antwoord:

Het Onroerenderfgoeddecreet bevat geen vergoedingsregeling voor het feit dat een onroerend goed beschermd wordt. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 132/2015 van 1 oktober 2015 bevestigd dat dit niet in strijd is met de Grondwet, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens of met het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten. Het Onroerenderfgoeddecreet verhindert niet dat men door een rechter in het kader van een concreet beschermingsbesluit laat onderzoeken of op grond van het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten toch een vergoeding moet worden toegekend.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet reeds de mogelijkheid voor de toekenning van een erfgoedpremie voor werkzaamheden, beheersmaatregelen en diensten gericht op het behoud of de herwaardering van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen binnen het beschermde cultuurhistorische landschap (op basis van een goedgekeurd beheersplan). De bescherming als cultuurhistorisch landschap met de mogelijkheid tot het bekomen van een erfgoedpremie op basis van een goedgekeurd beheersplan kan een belangrijke stimulans vormen voor de herwaardering van het waardevolle landschap. In het natuur- en erfgoeddecreet wordt de mogelijkheid voorzien om een geïntegreerd beheersplan natuur en erfgoed op te maken.

2) Beheersdoelstellingen: p. 23/28 e.v. -> Art. 3. §1

In het MB zijn veel beheersdoelstellingen vast gelegd. Het is niet duidelijk wat de impact en de gevolgen hiervan zijn op het terrein. Hoe gaat men dit beoordelen? Voor wie zijn deze van toepassing? Hieronder volgt een oplijsting die bij Boerenbond vragen doet oprijzen.

2° Beheersplan opstellen -> op welke manier gaat men de subsidies in een beheersplan bepalen? Gaat men voor elke uitvoering van een beheersdoelstellingen een subsidie kunnen krijgen? Hoe wordt dat bepaald?

Antwoord:

Voor de uitvoering van werkzaamheden, beheersmaatregelen of diensten opgenomen in een goedgekeurd beheersplan mag je een erfgoedpremie aanvragen als het gaat over beschermd erfgoed. De bedragen waarop de premie berekend worden kan op basis van facturen of op basis van een forfaitaire premielijst berekend worden. De forfaitaire lijst is een handig instrument voor beheerders die zelf de werken uitvoeren.

3° a) Maaien of onderhouden van graslanden enkel met aangepaste toestellen om beschadiging en verdichting te voorkomen -> op deze manier worden er gebruiksbeperkingen opgelegd onder de vorm van een beheersdoelstelling ter bescherming van de ecologische aspecten. Gebruiksbeperkingen die verder gaan dan de doelstellingen van de bescherming kunnen niet worden verantwoord. Daarom vraagt Boerenbond om dit punt te schrappen.

Antwoord:

Bodemverdichting heeft een impact op de bodem en de graslanden. Het behoud op sterk verdichte bodem maakt het beheer moeilijk. Dit is geen gebruiksbeperking in functie van ecologische aspecten maar een beheersdoelstelling vanuit de erfgoedwaarden. Artikel 3 3° a) wordt anders geformuleerd zodat de nadruk komt te liggen op het voorkomen van bodemverdichting en -beschadiging : '...historisch permanente graslanden. Bodemverdichting en -beschadiging voorkomen bij het maaien of onderhoud van graslanden;'.
b) Kalkgraslandvegetaties met een aangepast beheer -> Op deze manier worden er gebruiksbeperkingen opgelegd onder de vorm van een beheersdoelstelling ter bescherming van de ecologische aspecten. Gebruiksbeperkingen die verder gaan dan de doelstellingen van de bescherming kunnen niet worden verantwoord. Daarom vraagt Boerenbond om dit punt te schrappen.

Antwoord:

Dit is geen gebruiksbeperking in functie van ecologische aspecten maar een beheerdoelstelling vanuit de erfgoedwaarden. Het aangepast beheer gebeurt op vrijwillige basis.

c) Achterstallig onderhoud of periodiek scheren van perceelsrandbeplantingen, houtkanten op graften, holle wegen,... -> Vanaf wanneer spreken we van achterstallig onderhoud of periodiek scheren?

Antwoord:

Achterstallig onderhoud ontstaat wanneer het periodiek onderhoud uit blijft. Houtkanten en knotbomen worden om de 4 à 12 jaar afgezet of geknot, veekeringshagen worden één tot twee keer per jaar geschoren. Wanneer dit onderhoud niet gebeurt wordt de instandhouding van deze elementen bemoeilijkt.

d) Het aanplanten van fruitbomen en veekeringshagen op percelen die nog relicten bevatten of op percelen die daar potentie voor hebben -> Dit is zeer vaag. Boerenbond vraagt dit punt verder te verduidelijken.

Antwoord:

Beheersdoelstellingen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet omschreven als volgt: "de toekomstige beheersdoelstellingen die de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden omschrijven die aanleiding gegeven hebben tot de bescherming". De beheersdoelstellingen zijn dus gericht op het behoud (en de eventuele versterking) van de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en -kenmerken. De beheersdoelstellingen worden in algemene termen omschreven. Dit kan worden verfijnd in een (geïntegreerd) beheersplan.

f) Afgesloten historische wegen en paden waarvan het tracé nog herkenbaar is op het terrein maximaal in gebruik nemen, tenzij da natuurwaarden te sterk verstoord worden -> Wat is de afstemming met de Atlas der Buurtwegen? Het is frappant te lezen dat de natuurwaarden niet verstoord mogen worden, maar dat men hierbij ook best rekening houdt met de werkbaarheid voor de landbouwers staat hier nergens te lezen.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5.

g) Herstel van cascadesysteem van drinkbakken Over welke drinkbakken gaat het? Wat betekent het 'herstel' en het 'cascadesysteem'?

Antwoord:

Het gaat over drinkbakken in het gebied ten noorden van 's Gravenvoeren die met elkaar verbonden zijn. Het herstel betekent het laten functioneren van dit systeem naar de toekomst toe.

m) Zichten 4 in de bijlage zit een overzicht van 'de zichten'. -> De beheersdoelstelling om "zichten" open te houden is niet te concretiseren vermits de zichten niet voldoende bepaald of vastgesteld zijn. Omwille van de rechtsonzekerheid m.b.t. de zichten vraagt Boerenbond om deze beheersdoelstelling te schrappen.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 6.

4° een aangepast bodembeheer op erosiegevoelige percelen -> Er is een sectorale erosiewetgeving die al beperkingen oplegt bij het landgebruik van sterk hellende percelen. Vanaf wanneer spreekt men van een erosiegevoelig perceel? Hanteert men hierbij de criteria

uit de sectorale wetgeving? Het inzetten op hooiland, weiland,... zoals onder a) beschreven is, kan enkel op vrijwillige basis.

Antwoord:

In andere wetgevingen zijn zaken geregeld rond erosie. Deze wetgeving blijft onverminderd van kracht. De bescherming als cultuurhistorisch landschap onderschrijft de behoefte aan erosie maatregelen. De beheersdoelstellingen worden in algemene termen omschreven. Dit kan worden verrijkt in een (geïntegreerd) beheersplan.

5° en 6° dolines, voormalige groeven en geologische sites -> Waar liggen deze? Wat omvat het onderhoud en het beheer?

Antwoord:

Deze elementen zijn aangeduid op de kaart met de erfgoedelementen. De beheersdoelstelling 5° zegt: 'gedogen, beveiligen en beheren van dolines', 6° 'voormalige groeven en geologische sites behouden, beheren en educatief ontsluiten door het vrijmaken en -houden van de wanden': deze elementen moeten op een veilige manier blijven bestaan. Er is niet veel actief beheer nodig. In het kader van educatieve ontsluitingen kunnen bijvoorbeeld wanden vrijgemaakt worden.

10° afstemmen van het beheer met gebieden in Nederland -> Over welke gebieden gaat het? Over welk beheer gaat het?

Antwoord:

De landschappen lopen over de gewestgrens door in Wallonië en Nederland. Het is wenselijk dat er bij het beheer rekening wordt gehouden met omliggende gebieden, die hier in een ander gewest of land liggen. Dit maakt dat er bijzondere inspanningen nodig zijn voor afstemming en coördinatie.

11°, 12° en 13° vermijden van bosuitbreidingen op HPG en in de zichtassen: Welke en tot waar lopen de zichtassen van de valleien? Hoe gaat men om met spontane bebossing?

"Er zijn voor het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap beheersdoelstellingen opgesteld. Voor de gebieden die binnen de zoekzones voor de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 vallen is een plan met de beheersdoelstellingen in bijlage gevoegd." (p. 26/28) -> De legende van het plan is niet toegevoegd en is dus niet volledig en onoverzichtelijk. Betekent dit tevens dat de beheersdoelstellingen opgesomd onder §1 niet gelden binnen de zoekzones?

Zoals uit bovenstaande vragen blijkt, zijn er nog heel veel zaken zeer onduidelijk. Zowel naar interpretatie als naar de gevolgen hiervan. Boerenbond vraagt verduidelijking alvorens het cultuurhistorisch landschap definitief wordt goedgekeurd.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 6. Spontane verbossing valt onder artikel 5 16° en is toelatingsplichtig. Spontane verbossing is een gevolg van een gebrek aan onderhoud of is een beheerskeuze.

De legende van het plan 4 is toegevoegd maar een legende-eenheid bij de ingescande kaart 'Altenbroek en Voervallei' is niet volledig weergegeven, waardoor twee legende-eenheden niet leesbaar zijn. Op de analoge kaarten is de legende volledig weergegeven. De legende bij de kaart 'Gulpvallei en omgeving' is linksonder de kaart volledig weergegeven. Deze bijlage is een plan met beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen de zoekzones voor instandhoudingsdoelen Natura. Het plan vertaalt de landschapsdoelstellingen vanuit de landschapsbescherming in het kader van het proces van de instandhoudingsdoelstellingen, en heeft geen rechtstreekse gevolgen voor landbouwers. Het plan verhuist van het ministerieel besluit bijlage 4 naar bijlage 5.7 van het inhoudelijk dossier.

Zie ook antwoord bezwaar C vraag 6.

3) Verplichtingen: p. 26 -> art. 3. § 2

1° Verplichting om constructies en structuren In het landschap zoals bruggen, duikers, stuwen, grachten, waterlopen, taluds, hekkens,... waarvan het belang voor het landschap is aangetoond te onderhouden en in stand te houden -> Over welke elementen gaat het hier? Vanaf wanneer kan men spreken over een belang voor het landschap?

Antwoord:

Het gaat over de elementen met erfgoedwaarde die karakteristiek zijn voor het landschap. in het inhoudelijk dossier en in het ministerieel besluit wordt omschreven waarover het gaat.

4) Toelating vragen: p. 26/28 -> art. 5

Voor minimum 21 handelingen (1 ° tot 21 °) moet toestemming gevraagd worden. Dit gaat o.a. over het plaatsen of wijzigen van afsluitingen (m.u.v. gladde schrikdraad), drinkbakken, elke reliëfwijziging van de bodem,... Is er voor deze punten een afwegingskader? Hoe wordt de aanvraag beoordeeld? Wordt de aanvraag enkel behandeld vanuit het erfgoedpunt?

Zo ook voor handeling 13° (scheuren, frezen en doorzaaien van graslanden). Wordt hier ook advies gevraagd bij een landbouwexpert/departement Landbouw & Visserij?

Boerenbond vraagt dat bij deze beoordeling rekening wordt gehouden met de bedrijfseconomisch situatie.

Antwoord:

Zie antwoord 1.3 van dit bezwaarschrift en antwoord bij bezwaar A vraag 2.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het ministerieel besluit:

Artikel 3 3° a) wordt aangepast tot : '...historisch permanente graslanden. Bodemverdichting en -beschadiging voorkomen bij het maaien of onderhoud van graslanden;'

2.1.3.4. Bezwaar 4 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

2RH Voeren

Hoewel wij de visie tot behoud van het typische Voerense landschap kunnen ondersteunen, kunnen wij ons niet akkoord verklaren met de stringente artikels die het ministerieel besluit bevat. Wij vragen rekening te houden met de gevolgen voor de leefbaarheid voor eigenaars en gebruikers van de getroffen gronden, die het landschap zijn huidige vorm gaven. Wij vragen een grondige herziening van het besluit teneinde de lokale en familiale landgoed- en landbouwbedrijven economisch rendabel te houden, zoniet dienen waardeverminderingen van gronden en economisch verlies voor de bedrijven billijk gecompenseerd te worden, waar echter op dit moment middelen noch garanties voor voorzien zijn binnen het erfgoedbeleid.

Beschermingen in het kader van erfgoed dienen een behoudsprincipe op te leggen, echter wij bemerken dat deze bescherming veel verder gaat. Dit wordt verder hieronder toegelicht.

- 1) Op p.2 (historische waarde) van het ministerieel besluit wordt de historische waarde onder andere als volgt omschreven: "Altenbroek en de Voervallei met omgeving is een bijzonder voorbeeld van een gaaf en herkenbaar kleinschalig en continu ontwikkeld traditioneel cultuurlandschap." Wij stippen deze zinsnede aan om in relatie tot ons verder betoog. Het moet in het beschermingsdossier verduidelijkt worden dat een cultuurhistorisch landschap zoals hier beschreven, een resultaat is van de combinatie van traditie met continue ontwikkeling of verandering in de tijd. De bescherming moet zeker de belangrijkste traditionele kenmerken vrijwaren, maar mag haar creëerders niet belemmeren in hun gezonde economische ontwikkelingen op het Voerense platteland.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5, 8 en 10.

- 2) Verder op p. 2 (historische waarde) van het ministerieel besluit staat: "De waterlopen de Noor, Veurs- en Voer zijn reeds op 18de-eeuwse kaarten duidelijk herkenbaar. Ze worden omgeven door stroken met graslanden met een langdurig en continu gebruik als hooi- of graasweide hebben." De landbouwpercelen die langs waterlopen gelegen zijn, zijn vaak niet geschikt als akker, hetgeen inderdaad resulteert in een traditioneel gebruik als hooi- of graasweide. Belangrijk hierbij is dat ook hooi- of graasweides de nodige nutriënten dienen te bevatten om effectief voedzaam te kunnen zijn voor het vee en bijgevolg een zeker nut hebben voor de bedrijfsvoering. De bescherming mag dus niet als gevolg hebben dat dergelijke weides niet meer bemest of gescheurd kunnen worden of bestrijding kan toegepast worden waar nodig en toegelaten volgens de geldende landbouw-, milieu- en natuurreglementering.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

- 3) In bijlage 2 bij het plan van het ministerieel besluit, alsook p. 15 van het ministerieel besluit zelf, vermelden verschillende "deelgebieden", die vermoedelijk op het plan in een verschillende kleur zijn aangeduid, maar er is nergens te vinden wat de betekenis van elke kleur is of welk deelgebied het betreft, of wat de betekenis van elk deelgebied is. Bijgevolg tekenen wij bezwaar aan wegens onduidelijkheid, waardoor wij ons niet kunnen uitspreken over een al dan niet bezwaar over de inhoud en betekenis ervan.

Antwoord:

De betekenis van de kleuren van de deelgebieden zoals weergegeven op bijlage 2 'Plan met aanduiding van de deelgebieden...' staat in de legende links onderaan de kaart.

- 4) In bijlage 3.1 van het plan van het ministerieel besluit geeft de erfgoedelementen aan. Het is echter niet duidelijk waarom sommige percelen ingekleurd zijn.

Antwoord:

De kaart bijlage 3.1 'Plan met aanduiding van de erfgoedelementen ...' toont links onderaan de kaart de verklarende legende. De ingekleurde percelen slaan op de locatie van de erfgoedelementen zoals opgenomen in de onroerend erfgoedinventaris. Groen omlijnd zijn de 'landschapselementen', rood omlijnd met groene arcering zijn 'houtige beplantingen' en een paars vlak gaat over 'bouwkundig erfgoed'.

- 5) In bijlage 3.2 van het plan van het ministerieel besluit is een onduidelijke, dubieuze kaart over historisch permanente graslanden bijgevoegd. Op het advies bij het ministerieel besluit van INBO (p2) wordt hiernaar reeds gerefereerd en de link gemaakt met de BWK, alsook de consequenties in relatie tot het natuurdecreet: "Uit een analyse die we een tijd geleden maakten, blijkt inderdaad dat de aangeduide graslanden globaal bijna zeker steeds in graslandgebruik geweest zijn, maar het is voor interpretatie vatbaar of het dan ook gaat over "historisch permanent grasland" in de juridische betekenis. In het Natuurdecreet (21 oktober 1997) staat een woordelijke definitie: 5° historisch permanent grasland : is een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones". In het antwoord van Onroerend Erfgoed verwijst men naar een 'andere' definitie uit een besluit van Onroerend Erfgoed: "historisch permanent grasland: een halfnatuurlijke vegetatie die bestaat uit grasland dat gekenmerkt wordt door het langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met cultuurhistorische waarde of met een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu meestal wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones". Wij gaan ervan uit dat men het Besluit bedoelt betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 16 mei 2014? Jammer dat dit niet verduidelijkt wordt. Verder in het antwoord refereert men naar de definitie in het OE-decreet, echter 'historisch permanent grasland' is nergens in het decreet terug te vinden.

Hoe de definitie in het natuurdecreet en OE-besluit anders is, is ons onduidelijk. Wie goed leest, ziet duidelijk dat de definitie in het OE-besluit nagenoeg woord voor woord is overgenomen. Feit is wel dat de definities vroeger verschilden, maar dat deze intussen al een aantal jaren geharmoniseerd zijn, net om verwarring te vermijden. De definitie in de regelgeving rond OE is dus wel degelijk dezelfde als deze in het Natuurdecreet van 21 oktober 1997, ze wordt enkel herhaald in het OE-besluit, refererende dat volgens haar art. 6.2.6 zij niet zonder toestemming van OE gescheurd mogen worden als zij in een beschermd landschap vallen, idem als in het Natuurdecreet vermeld. Het is echter niet de bedoeling dat OE de historisch permanente graslanden (HPG) identificeert op een zelf uitgevonden wijze. De juiste identificatie van een HPG is correct zoals beschreven is in het advies van INBO, daarbij is de soortendiversiteit dus ook een sleutelaspect. Het is voor ons duidelijk dat de bijgevoegde kaart het resultaat is van vergissingen en bijgevolg ongeldig dient verklaart te worden in dit dossier (zie gerelateerde voorschriften). Zie ook het advies van VCOE in de bijlage bij het MB, die onze stelling ondersteunt: "Wat de HPG- en IHD-kaarten betreft is het onduidelijk op basis waarvan deze kaarten werden opgemaakt. De HPG-kaart komt bijvoorbeeld niet overeen met de kaart van (historisch) permanente graslanden in Geopunt". Wij noteren ook dat de kaart in Geopunt een idee geeft, maar geen garantie geeft op juistheid. Daarenboven komt nog dat het openbaar onderzoek zodanig is gekozen dat men als eigenaar of beheerder van een grond, niet eens in de mogelijkheid is om na te gaan of de grond daadwerkelijk HPG is, want identificatie is maar mogelijk gedurende enkele weken in de zomer, wanneer de soortenrijkdom (vooral een aantal grassen) geïdentificeerd kan worden. Terreinverificatie wordt dus in het geheel onmogelijk gemaakt vanwege de timing van het openbaar onderzoek.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1 en antwoord advies 1.1.1.1.

- 6) Wij ondersteunen integraal het advies van het Dep. L&V als bijlage bij het MB betreffende de HPG (punt 4 en 1 in relatie tot HAG, blz. 5 e.v.). Wij stellen dat het antwoord van OE op blz 9 van de bijlage adviezen bij het MB niet klopt. Immers, volgens onze analyse is de term 'historisch permanent grasland' wel degelijk identiek aan de natuurregelgeving. De verklaring dat OE een eigen identificatiemethodiek heeft, is de facto niet correct. Het feit dat het bij besluit vaststellen van HPG in de Voerstreek geen weerslag zou hebben in andere wetgeving is bijgevolg niet bewezen. Zo dit de bedoeling is, dient dit eenduidig en duidelijk zo gesteld te worden in het beschermingsbesluit. Om elk mogelijk misverstand uit de weg te gaan, achten wij een andere term (zoals Dep L&V voorstelt) die geen decretale gevolgen heeft noodzakelijk. Zie ook opmerkingen in het advies van VCOE op blz 14 van de bijlage adviezen bij het MB: "Het ministerieel besluit geeft niet duidelijk aan of deze kaarten verordenend gelden, dan wel dienen ter ondersteuning van de interpretatie van de beheersdoelstellingen".

Antwoord:

De term 'historisch permanent grasland' komt voor in het Besluit Vlaamse Regering Onroerend Erfgoed van 16 mei 2014, Artikel 6.2.6., 13° en in vele individuele beschermingsbesluiten. Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

- 7) Bovenstaande problematiek buiten beschouwing gelaten, is de impact van deze HPGOE-kaart op het juridisch statuut van historisch permanente graslanden volgens het natuurdecreet niet in kaart gebracht. Volgens onze analyse zou immers het voorlopig of definitief vastleggen van een beschermd erfgoedlandschap op die manier aangewend worden om op misleidende wijze een HPG-kaart bij besluit, zij het via OE, vast te leggen die aangewend zal worden volgens de juridische context van het Natuurdecreet om de daaraan gekoppelde beperkingen ook daar te doen gelden (zie zelfde definitie). Dit zou overlappen met de bevoegdheden van de minister van Natuur.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1. Welke percelen historisch permanent grasland volgens het natuurdecreet zijn is beschreven in een rapport van het INBO: [https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/advies-over-de-historisch-permanente-graslanden-in-de-voer-en-gulpvallei\(ab9cdaa6-2f2d-4fb8-a60b-76c93bc57df6\).html](https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/advies-over-de-historisch-permanente-graslanden-in-de-voer-en-gulpvallei(ab9cdaa6-2f2d-4fb8-a60b-76c93bc57df6).html). Deze percelen vallen onder artikel 7 4° b) van het vegetatiebesluit (Besluit Vlaamse Regering betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu).

- 8) *Bijlage 4 van het plan van het MP (zie ook blz. 26 van het MB) pretendeert de beheerdoelstellingen van de zoekzones voor de IHD Natura 2000 te bevatten, zij het niet dat deze kaart nog in opmaak is voor openbaar onderzoek (data nog onbekend), alvorens zij zal bestaan. Op de infoavond te Voeren op 6 februari 2018 werd door de afgevaardigden van OE verklaard dat dit een 'voorstel' voor de zoekzones IHD is, Echter, dit is in tegenstrijd met het antwoord van OE op blz. 10 van de bijlagen adviezen (Dep. L&V) bij het MB: "7. a. Deze percelen liggen binnen deze zoekzones voor de instandhoudingsdoelstellingen." In het antwoord van OE op blz. 4 van de bijlage adviezen (ANB) bij het MB stelt OE immers dat de visie 'later' dient te worden afgestemd met de IHD. De antwoorden zijn in tegenstrijd. Bovendien vrezen wij, zoals reeds in het verleden gebeurde, dat dit te laat zal zijn, met alle gevolgen voor de lokale beheerder van dien: nl. ene agentschap zegt bebossen, andere zegt niet bebossen... Echter, de kaart is volledig onduidelijk zonder legende en referentie naar het S-IHD-besluit terzake. In de presentatie die gegeven werd en mondeling toegelicht stond dat bosuitbreiding onwenselijk was, hetgeen in strijd is met het SIHD-besluit en ook met het antwoord van OE op blz 10 van de bijlage adviezen bij het MB. Ook het antwoord van OE op het advies van ANB bij het MB is daarom in tegenstrijd met een aantal andere stellingen in het beschermingsdossier. Het is daarenboven onduidelijk hoe men tot de zoekzonekaart komt en of deze overlegd is met het ANB, en of de kaart rekening houdt met diverse sectoroverlegmomenten die reeds plaatsvonden (soortenbeschermingsprogramma's, bovenlokaal overleg, overlegplatforms, projectgroepen)? Wij kunnen ons bijgevolg niet akkoord verklaren met de kaart als geheel en de daaraan gelinkte voorschriften uit de bescherming. (Bovendien zijn sommige percelen (vb. B495/A) slechts deels ingekleurd. Hoe zou dit geïnterpreteerd moeten worden?) Zie ook opmerkingen in het advies van VCOE op blz 14 van de bijlage adviezen bij het MB: "Het ministerieel besluit geeft niet duidelijk aan of deze kaarten verordenend gelden, dan wel dienen ter ondersteuning van de interpretatie van de beheersdoelstellingen". En: "Wat de HPG- en IHD-kaarten betreft is het onduidelijk op basis waarvan deze kaarten werden opgemaakt. De HPGkaart komt bijvoorbeeld niet overeen met de kaart van (historisch) permanente graslanden in Geopunt. Wat dat betreft benadrukt de commissie dat de concrete invulling van de beheersdoelstellingen en maatregelen (zoals exacte locaties voor o.a. bosuitbreiding, soortenkeuze, beheervorm, bestendigen van graslanden en landbouwactiviteiten,...) voor beide landschappen dient te gebeuren in samenspraak tussen erfgoed, natuur en landbouw. Met het oog op een dergelijke aftoetsing is het niet wenselijk om nu reeds een set van erfgoeddoelstellingen tot op perceelniveau cartografisch vast te leggen." Er is een duidelijke overlap met de bevoegdheid van de minister van Natuur, die niet genegeerd kan worden. Door de onzekerheid die dit creëert, kunnen wij ons niet akkoord verklaren met de beschermingsvoorwaarden gekoppeld aan de "zoekzonekaart IHD".*

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar C vraag 6.

- 9) *Ondanks de dubieuze toevoeging van bijlage 4 van het plan van het MB, vragen wij een overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Agentschap voor Natuur en Bos teneinde te vermijden dat wij als beheerders op terrein geconfronteerd worden met tegenstrijdige doelen van 2 beleidsdomeinen, als gevolg van art. 6.5.3 van het OE-decreet en bijhorende artikelen van het OE-besluit. Waar er op terrein tegenstrijdige doelen zijn, kunnen wij op dit moment nog niet uitmaken gezien de zoekzones voor de Managementplannen 1.1 van de IHD-besluiten voor Voeren en*

omgeving nog in openbaar onderzoek moeten komen (binnenkort, exacte datum nog onbekend), alsook een aantal soortenbeschermingsprogramma's (met elk diversie doelen naar leefgebied/habitat) op basis daarvan in uitvoering gebracht zullen worden.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar C vraag 6.

- 10) Het advies van de VLM, als bijlage bij het MB, stelt dat momenteel een lokale grond en bank actief is in Voeren. Echter het is onduidelijk onder welk instrumentarium en onder welke maatschappelijke doelstelling deze grondenbank actief is, alsook wat de relatie is tot het voorlopig beschermingsbesluit.

Antwoord:

De grondenbank heeft niets te maken met de voorlopige bescherming. Deze grondenbank kadert nu in de natuurwetgeving.

- 11) "Na de oplevering van het plattelandsonderzoek bekijkt VLM welk nazorg-traject kan opgezet worden vanuit onze eigen werking (o.a. beheerovereenkomsten en mogelijkheden vanuit het decreet betreffende de landinrichting) en onze kerntaken." Het klinkt positief dat VLM in het advies als bijlage bij het MB voorstelt haar vrijwillig instrumentarium te willen afstemmen op de bescherming als cultuurhistorisch landschap, als wij de passage correct begrijpen. Echter wat daarmee juist bedoeld wordt, is onduidelijk.

Antwoord:

De VLM heeft net als verschillende andere overheden het Voeren-charter ondertekend voor een sterkere identiteit Voerstreek.

- 12) In artikel 3§1 2° wordt gesteld dat men "voor het beschermde gebied best een geïntegreerd beheerplan opmaakt". Ook in het antwoord van OE op het advies van VLM als bijlage bij het MB wordt de intentie bekend gemaakt tot het opmaken van een geïntegreerd beheerplan. Het is niet duidelijk wat hiermee bedoeld wordt en of wij daar vooraf in geconsulteerd worden? Evenmin is duidelijk welke gronden deze "intentie" omvat.

Antwoord:

De mogelijkheden rond een geïntegreerd beheersplan worden nog verder onderzocht. De betrokken eigenaars worden in dit proces gecontacteerd.

- 13) Volgens het antwoord van OE op het advies van VLM als bijlage bij het MB is het behoud van de familiale rundveesector een cruciale factor in het Voerense landschap en vormt daarmee ook onderdeel van de doelstelling van de bescherming. Wij verklaren ons akkoord met het feit dat de familiale rundveesector het Voerense landschap gevormd heeft, wat leidde tot het typische karakter. Echter, wij behoeden er ons voor dat de bescherming eenzijdig kijkt naar de esthetische aspecten die landbouwers creëerden, zoals weiden en haagkanten, een negatieve impact zou hebben op de instandhouding van deze werkwijze. Immers, de bescherming houdt geen rekening met het evenwicht dat ontstaan gaf aan deze esthetiek. Een landbouwbedrijf runnen is in eerst instantie een economische activiteit. Dit verdienmodel laat toe om bepaalde economische minder waardevolle percelen op een meer extensieve manier te gebruiken om een aantal vaste kosten (hooi, weidegang) te dekken. Foutieve bescherming (HPG, nulbemesting, groenbeheer...) leidt ertoe dat de economisch rendabele stukken niet meer rendabel zijn, waardoor het evenwicht verstoord wordt en het landbouwbedrijf de extensieve percelen niet meer naar behoren kan beheren. Men kan dan wel deels compenseren vanuit Vlaamse subsidies, maar dit kan geen duurzaam systeem genoemd worden en geeft evenmin garantie op de langdurige instandhouding. Immers, wanneer de subsidies de kosten

onvoldoende dekken of de subsidiepot bij een volgende beslissing verminderd of af geschaft wordt, wordt de doos van Pandora wijdt opengezet. Wij zijn zeker voorstander en bereid mee te werken aan het behoud van het Voerens landschap, maar via een duurzaam maximaal zelfbedruipend systeem, dat de nodige garanties biedt.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5 en 8 en 10.

- 14) Wij ondersteunen het advies van L&V bij het MB betreffende de bescherming van houtige beplantingen (punt 2 blz. 5) en kunnen ons vinden in het antwoorde van OE, zijnde dat sommige erfgoedelementen niet verplaatsbaar zijn. Echter, wij wensen het advies als volgt bij te sturen in ons bezwaar: de diverse houtige beplantingen en natuurelementen, inclusief boomgaarden moeten binnen het kader van een beheerplan (zij het geïntegreerd, natuur of ander) verplaatsbaar zijn. Door de vraag te koppelen aan een beheerplan, is er garantie dat het kenmerk niet verdwijnt, maar krijgt de beheerder zo nodig wel de vrijheid in het kader van teeltrotatie om bepaalde elementen waarbij het mogelijk is, te verplaatsen wanneer dit van belang is voor een duurzaam landgoedmodel. Daarenboven is de goedkeuring van het beheerplan steeds afhankelijk van de betrokken overheidsdiensten, die erover kunnen waken dat deze regel niet misbruikt zal worden. Wij willen wel vragen om dergelijke flexibiliteit binnen deze context (beheerplan) open te houden, zoals ook aanvaard wordt in andere overheidsdiensten. Dit komt perfect tegemoet aan de bezorgdheid betreffende de bescherming als de stelling op blz. 18 als antwoord van OE op het advies van VCOE, dat de bescherming geen bevriezing van het gebied is.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5 en 8 en 10.

- 15) Wij ondersteunen het advies van L&V bij het MB betreffende de erosiegevoelige percelen (punt 5 blz 7). Wij erkennen het belang van erosiemaatregelen. Het belang mag zonder probleem genoemd worden in het beschermingsbesluit, maar wij vrezen voor een averechts effect door overregulering als men hiervoor ook 'extra' beschermingsmaatregelen opneemt in het besluit. Er bestaat immers reeds voldoende strenge wetgeving en daaraan gekoppelde handhaving die dit regelt. De opname van voorschriften in het MB heeft geen toegevoegde waarde, maar zal een averechts effect van regelnevel creëren. Uit het antwoord van OE op het advies van Dep. L&V is niet duidelijk of dit ook zo zal meegenomen worden? Wij vragen de betreffende voorschriften te schrappen, alsook alle andere die reeds voorzien worden in andere regelgeving.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar 3, vraag 2) 4°.

- 16) Wij kunnen ons niet akkoord verklaren met de diverse verstrengingen in art. 3 §1 1°, art. 3 §1 3°, art. 3 §1 4° en art. 3 §2 inzake beheersdoelstellingen, art.4 inzake verplichtingen voor de gebruiker en zakelijkrechthouder en art 5 inzake toelatingsplichtige handelingen t.o.v. het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 stelt, alsook de zaken die verdergaan dan het behoudsprincipe. Zie ook advies VCOE blz 5 van de bijlage adviezen bij het MB: "Artikel 5 somt de toelatingsplichtige handelingen op. De commissie stelt vast dat diverse toelatingsplichten een verstrenging inhouden ten opzichte van de specifieke toelatingsplichten voor beschermde cultuurhistorische landschappen zoals geformuleerd in artikel 6.2.6 van het Onroerendergoedbesluit. Zo worden bij de toelatingsplichten inzake het plaatsen van constructies (1 °) en het aanleggen, wijzigen of uitbreiden van verhardingen (9°) de voorziene oppervlaktebeperkingen weggelaten. Bij de toelatingsplichten inzake het slopen, verbouwen of heropbouwen van constructies (1

en inzake het vellen of beschadigen van bomen en struiken (7°) wordt de bepaling dat het moet gaan om erfgoedelementen die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of eventueel in een goedgekeurd beheersplan weggelaten. Wat betreft het scheuren van grasland (13°) wordt bijkomend het frezen en doorzaaien van grasland toelatingsplichtig gemaakt. Deze verstrengingen worden nergens geduid. De commissie vraagt de desbetreffende toelatingsplichten af te stemmen op artikel 6.2.6 van het besluit."

Antwoord:

Zie antwoord vraag 6 advies VCOE p.20.

- 17) Wij kunnen ons niet akkoord verklaren met de diverse verstrengingen in art. 3 §1 1°, art. 3§1 3°, art. 3 §1 4° en art. 3 §2 inzake beheersdoelstellingen, art.4 inzake verplichtingen voor de gebruiker en zakelijkrechthouder en art 5 inzake toelatingsplichtige handelingen t.o.v. het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 stelt, alsook de zaken die verdergaan dan het behoudsprincipe. Zie ook advies VCOE blz 5 van de bijlage adviezen bij het MB: "Artikel 5 somt de toelatingsplichtige handelingen op. De commissie stelt vast dat diverse toelatingsplichten een verstrenging inhouden ten opzichte van de specifieke toelatingsplichten voor beschermde cultuurhistorische landschappen zoals geformuleerd in artikel 6.2.6 van het Onroerendergoedbesluit. Zo worden bij de toelatingsplichten inzake het plaatsen van constructies (1°) en het aanleggen, wijzigen of uitbreiden van verhardingen (9°) de voorziene oppervlaktebeperkingen weggelaten. Bij de toelatingsplichten inzake het slopen, verbouwen of heropbouwen van constructies (1°) en inzake het vellen of beschadigen van bomen en struiken (7°) wordt de bepaling dat het moet gaan om erfgoedelementen die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of eventueel in een goedgekeurd beheersplan weggelaten. Wat betreft het scheuren van grasland (13°) wordt bijkomend het frezen en doorzaaien van grasland toelatingsplichtig gemaakt. Deze verstrengingen worden nergens geduid. De commissie vraagt de desbetreffende toelatingsplichten af te stemmen op artikel 6.2.6 van het besluit."

Antwoord:

Zie antwoord vraag 6 advies VCOE pagina 20.

- 18) Betreffende artikel 3 §1 3° a) is bovendien de keuze van landbouwmachines om beschadiging of bodemverdichting te voorkomen niet van belang voor de bescherming als HPG, zoals OE de doelstelling definieert. Bijgevolg dient deze zinsnede geschrapt te worden.

Antwoord:

Zie antwoord vraag 6 advies VCOE pagina 20.

- 19) Betreffende artikel 3 §1 3° b) is bovendien het beheer van kalkgraslanden door extensief beheer een maatregel die van belang is en afgestemd moet worden onder het IHD-besluit, ook cfr. voorziene subsidies (al dan niet geïntegreerd met erfgoed). Dit heeft geen impact op de erfgoedwaarde zoals beschreven in de doelstelling die OE definieert. Bovendien is er opnieuw een overlap met de bevoegdheid van de minister van Natuur. Bijgevolg dient deze zinsnede geschrapt te worden.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar 3, vraag 2) 3 b).

- 20) Betreffende artikel 3 §1 3° c) moeten bovendien de nodige instrumenten voorzien worden zodat eigenaars en beheerders beroep kunnen doen op voordelige instrumenten (vb. expertenteam voorzien via bosgroep of gemeente voor wat betreft onderhoud zonder economische waarde). Meer specifiek onder iii) het woord kappen schrappen, gezien dit bij wet al voorzien is onder het Natuurdecreet;

daarenboven moet men zich de vraag stellen in welke mate heraanplant van afgestorven boom in een rijbeplanting gewenst is: de dode boom biedt leefgebied voor specifieke insecten, heraanplanten met een jonge boom tussen de oude kan compleet nutteloos zijn (vb. rij wordt over enkele jaren gekapt en volledig herplant, oogt niet mooi). Bij iv) moet aanraden mogelijk zijn, maar er is de vignerende stand still, alsook moet men vooral kunnen aanplanten met standplaatsgeschikte soorten. Men spreekt van instandhouding van erfgoed, het mag niet de bedoeling zijn om de beheerder te verplichten naar een andere minder waardevolle of geschikte boomsoort te gaan. v) idem als c). vi) aanvullen: cfr. het stand-still-principe (die dit in feite al regelt). Waar de bescherming of instandhouding al bestaat, moet dit geduid worden zodat men niet komt tot regelneverij.

Antwoord:

De beheersdoelstellingen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet omschreven als volgt: "de toekomstige beheersdoelstellingen die de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden omschrijven die aanleiding gegeven hebben tot de bescherming". De beheersdoelstellingen zijn dus gericht op het behoud (en de eventuele versterking) van de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en -kenmerken. De beheersdoelstellingen worden in algemene termen omschreven. Dit kan worden verfijnd in een (geïntegreerd) beheersplan. Een beschermingsdossier is geen beheersplan.

Bij heraanplanten met de erfgoedwaarden en -kernmerken in rekening gebracht worden. Na opmaak van een beheersplan kan men premies aanvragen voor onderhoud en herstel van de erfgoedelementen.

- 21) Betreffende artikel 3 §1 3° d) dienen een aantal zaken verfijnd te worden. I) 'Optimaal' is niet in overeenstemming met 'zo lang mogelijk behouden'. Oude fruitbomen kunnen een zekere natuurwaarde hebben (echter geen toegevoegde, gezien het voor fauna niet uitmaakt welke soort), maar hebben geen toegevoegde cultuurhistorische waarde. Daarenboven is er nooit een 'cultuur' van oude niet meer producerende fruitbomen geweest. Wij vragen 'zo lang mogelijk' te schrappen, li) het is niet duidelijk wat het 'historische plantverband' is, of hangt dit af van perceel tot perceel? Men moet ook rekening houden met de waarde van de ondergrond, men kan immers niet herplanten op dezelfde plaats als waar een boom stond. Schrappen, geen toegevoegde waarde voor het besluit, lii) kan gestimuleerd worden, maar niet te verplichten via MB, dit gaat voorbij aan de instandhouding. Zin wijzigen door toevoegen van het woord 'stimuleren'. Iv) men kan landbouwers binnen een bedrijfseconomie niet opleggen hoe zij hun grasland best beheren, dit staat haaks op een efficiënt verdienmodel en de extra kosten (vnl. tijd) kunnen nooit vergoed worden met subsidies. Bovendien heeft grazen of maaien geen enkele toegevoegde waarde voor de bescherming van het landschap. Wij vragen de schrapping.

Antwoord:

Het woordje 'en' wordt vervangen door 'of' zodat een eventuele onduidelijkheid voorkomen wordt. Nieuwe zin artikel 3 3° d) i.: 'optimaal of zo lang mogelijk behoud van de bestaande fruitbomen'.

Met historisch verband wordt een traditioneel (raster)plantverband bedoeld, uiteraard kan geen boom geplant worden op dezelfde plek als waar er nog een boom staat.

Iii: gaat over onder andere 'versterken en herstellen', dus stimuleren waar het verder gaat dan de instandhouding.

Graslanden moeten ofwel gemaaid worden ofwel begraasd worden ofwel een combinatie van beide. Dit is essentieel voor de erfgoedwaarden.

- 22) Betreffende artikel 3 §1 3° f) is niet rechtsgeldig omdat de rechten betreffende toegankelijkheid van de private wegen niet geregeld kunnen worden met een erfgoedbeschikking, dit overschrijdt de bevoegdheid van de minister en dient geschrapt te worden, ii) "afgesloten historische wegen en paden waarvan het tracé nog herkenbaar is op het terrein maximaal terug in gebruik nemen" is in tegenstrijd

met het recht van de eigenaar om niet gebruikte wegen afgeschaft te hebben. Bovendien is er geen toegevoegde waarde voor de instandhouding van het cultuurhistorische erfgoed. Dit zinsdeel moet geschrapt worden. IV) onderhouden met streekeigen materiaal voor zover dit de natuurlijke samenstelling van de weg niet ondermijnt (vb. geen wegen over kwelgebieden bedekken met verharding als silex). V) de inschakeling in het recreatieve netwerk houdt geen verband met de cultuurhistorische waarde van het landschap en dient bijgevolg geschrapt te worden.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5.

Het onderhouden met streekeigen materiaal moet zoals alles bedachtzaam worden toegepast, op de daarvoor geschikte plekken.

Inschakelen in het recreatieve netwerk hangt samen met landschapsbeleving en kan behouden blijven.

23) Betreffende artikel 3 §1 3° g) gaat verder dan het behoudsprincipe en dient aangepast te worden conform: 'behoud' in plaats van 'herstel'

Antwoord:

Zie antwoord punt 20 en 21.

24) Betreffende artikel 3 §1 3° h) het herstel hiervan moet in afstemming gebeuren met de IHD, binnen het kader van subsidies. Men kan wel stimuleren. Wij vragen 'stimuleren' toe te voegen.

Antwoord:

Zie antwoord punt 20 en 21.

Het IHD-proces staat los van de landschapsbescherming. Afstemming tussen beide is uiteraard wenselijk.

25) Betreffende artikel 3 §1 3° i) dit kan niet aan een beheerder individueel opgelegd worden, maar kan bekeken worden op projectniveau. Als dit de bedoeling is, dient dit verduidelijkt te worden in het MB, het mag niet de bedoeling zijn een beheerder hierop 'af te rekenen'.

Antwoord:

Waterbeheer wordt best op gebiedsniveau onderzocht en geregeld, wat niet weg neemt dat individuele installaties ook landschappelijk geïntegreerd worden.

26) Betreffende artikel 3 §1 3° j) i) dit kan niet geëist worden in een landschapsbeheerplan, vraag tot toevoegen 'stimuleren'.

Antwoord:

Zie antwoord punt 20 en 21.

27) Betreffende artikel 3 §1 3° l) kan alleen als men eigenaar en beheerder is van het geheel en dit in het zelfredzaamheidsmodel van het domein past, het kan bijgevolg niet verplicht worden, wel gestimuleerd via de mogelijkheden binnen het geïntegreerd beheerplan.

Antwoord:

Zie antwoord punt 20 en 21. Men hoeft geen eigenaar te zijn van het geheel, een kasteelpark dat doorloopt in het landschap moet ruimtelijk als één geheel beschouwd worden.

28) Betreffende artikel 3 §1 4° a) afhankelijk van de categorie erosiegevoeligheid is aangepast akkerbeheer al dan niet in combinatie met beplanting perfect mogelijk. Ook de optie aangepast akkerbeheer dient toegevoegd te worden aan de opties.

Antwoord:

Er staat 'bijvoorbeeld' en is dus geen limitatieve lijst. Aangepast akkerbeheer wordt niet uitgesloten.

- 29) *Betreffende artikel 3 §1 7° dient afgestemd te worden met de IHD, die dit op de nodige plaatsen voorzien, alsook met de nodige subsidies (al dan niet aangevuld met erfgoed). Dit overlapt met de bevoegdheid van de minister van Natuur en dient hier bijgevolg geschrapt te worden.*

Antwoord:

Artikel 3 §1 7° staat los van IHD. Het versterkt de ecologische kwaliteiten en is voor de erfgoedwaarde minder belangrijk. Dit punt wordt geschrapt.

- 30) *Betreffende artikel 3 §1 8° dient geschrapt daar het onduidelijk is over welke sites en wat de archeologische waarde is. Bovendien is de impact onduidelijk.*

Antwoord:

De archeologische waarde wordt geduid in de beschrijving van de archeologische waarde en opgesomd bij de erfgoedelementen en -kenmerken (Steenbosch en Altenbroek).

- 31) *Betreffende artikel 3 §1 11° a) beheer en hertel m.b.t. water dienen opgenomen te worden in de programma's van de waterbeheerders en betrokken overheden en minister. Dit moet verduidelijkt worden, want het is niet mogelijk voor particulieren om hier eigen initiatief voor te nemen. Dit gaat voorbij aan de bevoegdheid van een erfgoedbesluit. B) dient afgestemd te worden met het IHD-beleid dat reeds in besluit is goedgekeurd en waarvan de uitwerking in uitvoering is (o.a. via diverse soortenbeschermingsprogramma's). Wij vragen daarnaar te refereren, zie ook eerdere opmerkingen rond conflicterend beleid.*

Antwoord:

De grotere waterlopen worden door overheden beheerd. Er staat niet dat particulieren dit moeten doen.

Punt B moet inderdaad afgestemd worden met IHD (zie ook inhoudelijk dossier bijlage kaart 5.5 beheersdoelstellingen IHD). Hier worden de beheersdoelstellingen vanuit de landschapswetgeving beschreven.

- 32) *Betreffende artikel 3 §1 12° a) i) Het is verkeerd te stellen dat oud bospercelen geen actief beheer nodig hebben. Actieve bosbouw kan perfect samensporen met natuurwaarden voor oud bos. Actieve bosbouw hoeft immer niet dermate intensief te zijn dat de bodemflora achteruit wordt gedrongen. In tegendeel, ondermaats beheer kan ook een negatief effect hebben op de natuurdoelen. Deze beheersdoelstelling gaat voorbij aan de instandhouding van het erfgoedlandschap. Voorstel als volgt te herformuleren: beheer met respect voor de karakteristieke kenmerken, li) Het gebruik van aangepast materiaal en sleeproutes kan inderdaad aangewezen zijn, echter het instellen van zones met kapverbod gaat voorbij aan de erfgoeddoelen. Er kan immers altijd een oplossing gevonden worden voor het kappen van moeilijke zones, daarenboven moet men ook steeds rekening houden met potentieel gevaar voor schade. De laatste zin dient bijgevolg geschrapt te worden. B) cfr. eerdere opmerking, binnen een beheerplan moet een zekere rotatie of verschuiving mogelijk zijn. C) idem 11° b.*

Antwoord:

Artikel 3 § 12 a) i. 'Vermijden van grootschalige Ingrepen. Deze percelen dienen meestal weinig actief beheer te krijgen.' Wordt vervangen door 'beheer met respect voor de karakteristieke kenmerken'.

Zones met kapverbod instellen gebeurt via een beheersplan op vrijwillige basis. Deze zin kan hier behouden blijven.

b) zie hierboven. Rotatie in een beheersplan is mogelijk.

c) zie antwoord punt 31.

33) Betreffende artikel 3§1 13° b) idem 11° b

Antwoord:

Zie antwoord punt 31.

34) Op blz 19 van de bijlage adviezen bij het MB stelt VCOE vast "dat de verplichtingen gericht zijn op het oordeelkundig onderhouden en in stand houden van diverse erfgoedelementen. De commissie meent dat dit reeds voldoende gegarandeerd kan worden door middel van de instandhoudingsvoorschriften en de toelatingsplichten zoals geformuleerd in de artikels 4 en 5 van de ministeriele besluiten. De commissie vraagt artikel 3, §2 te schrappen." Wij ondersteunen dit advies en vragen de schrapping ervan. O.m. omwille van de hierna opgesomde onduidelijkheden.

Antwoord:

Zie antwoord 4 van het advies van de VCOE pagina 19.

35) Betreffende artikel 3 §2 1° is het behalve voor de hoevegebouwen onduidelijk over welke van belanghebbende constructies het gaat. Wij kunnen ons niet akkoord verklaren zonder te kunnen na gaan in welke mate dit voor ons een zware financiële kost zou meebrengen. Bovendien herhalen wij ons bezwaar betreffende het niet verder gaan dan het behoudsprincipe.

Antwoord:

Het gaat op de erfgoedelementen van de hoeven met erfgoedwaarden die zijn opgesomd bij de erfgoedelementen. Het behoudsprincipe slaat op de toestand op het moment van bescherming.

36) Betreffende artikel 3 §2 2° veronderstelt opnieuw een verplichting. Het is onduidelijk over welke elementen het juist gaat en in welke mate dit voor ons een zware financiële kost meebrengt. Bovendien herhalen wij ons bezwaar betreffende het niet verder gaan dan het behoudsprincipe, alsook de overlap met het beleidsdomein van de minister van Natuur.

Antwoord:

Over welke elementen het gaat wordt op verschillende plaatsen verduidelijkt, bijvoorbeeld bij de erfgoedelementen en -waarden. In stand houden gaat niet verder dan het behoudsprincipe.

37) Betreffende artikel 3 §2 3° overstijgt eveneens de verplichtingen in art. 6.2.6 van het OE-besluit, met mogelijks zware financiële kosten tot gevolg, waarmee wij ons niet akkoord kunnen verklaren. Bovendien is er een overlap met de bevoegdheid van de minister van Landbouw en Natuur.

Antwoord:

Artikel 5 13° regelt de toelatingsplicht voor het scheuren van graslanden en 16° het omzetten van graslanden naar bos. Aanvullend zijn er in het vegetatiebesluit zaken geregeld rond historisch permanente graslanden.

Om graslanden te behouden is het nodig of te maaien of te begrazen of beide. Na het opmaken van een beheersplan kunnen premies worden aangevraagd voor bepaalde werken en handelingen.

38) Betreffende artikel 3 §2 4° idem als bezwaar op artikel 3 §1 3° c). De verplichting onder 4° dient te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie antwoord punt 20. Het correct knotten en snoeien is essentieel voor een goed behoud en beheer.

- 39) *Betreffende artikel 3 §2 5° idem als bezwaar op artikel 3 §1 12° a) i). De verplichting onder 4° dient te worden geschrapt, dergelijke regelgeving is reeds vervat onder het vegetatiewijzigingsbesluit. Opname in dit MB onder verplichting werkt contraproductief en zorgt voor extra administratie.*

Antwoord:

Er wordt niet aangetoond waarom dit contraproductief zou zijn. Er moet geen extra administratie voor gebeuren, het moet zo worden uitgevoerd op het terrein.

- 40) *Art. 4 stelt een aantal bijkomende verplichtingen voor de zakelijkrechthouder en gebruiker. Deze kunnen niet verplicht worden zonder degelijke compensatie. Het is ook onduidelijk wat de impact of de gevolgen kunnen zijn wanneer men deze verplichtingen niet kan nakomen.*

Antwoord:

Het Onroerendergoeddecreet bevat geen vergoedingsregeling voor het feit dat een onroerend goed beschermd wordt. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 132/2015 van 1 oktober 2015 bevestigd dat dit niet in strijd is met de Grondwet, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens of met het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten. Het Onroerendergoeddecreet verhindert niet dat men door een rechter in het kader van een concreet beschermingsbesluit laat onderzoeken of op grond van het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten toch een vergoeding moet worden toegekend. Het gaat om een beheer als een goede huisvader en taken die iedere eigenaar of gebruiker veronderstelt wordt te doen. In geval van verwaarlozing kan een handhavingstraject worden gestart.

- 41) *Art 5 1° is een serieuze verstrenging van art. 6.2.6 van het OE-besluit van 16 mei 2014 dat stelt: "1° het plaatsen van constructies met een minimale grondoppervlakte van 6 m2 en een minimale hoogte van 4 meter, met uitzondering van niet-permanente en verplaatsbare constructies binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw; 2° het slopen, verbouwen of heropbouwen van constructies die als erfgoedelement zijn opgenomen of als karakteristiek gebouw zijn aangegeven in beschermingsbesluit;" Er is niet verklaard waarom deze handelingen in het MB verstrengt worden, zij zijn volgens de gegeven informatie in het openbaar onderzoek niet nodig, bijgevolg dient dit punt geschrapt te worden.*

Antwoord:

Zie antwoord vraag 6 pagina 20 advies VCOE.

- 42) *Art 5 2° verduidelijkt niet waarom bovenop art 6.2.6 ook een toelatingsplicht is voor ondergrondse nutsleidingen in het kader van de bescherming van het cultuurhistorisch landschap, dat zich uiteindelijk bovengronds afspeelt. Bijgevolg dient dit punt geschrapt te worden. Voor het bovengrondse zou wijzigen ook geschrapt moeten worden.*

Antwoord:

Deze toelatingsplichten uit art. 6.2.6. gelden voor oude beschermingsdossiers voor zover er geen specifieke voorschriften in het beschermingsbesluit werden opgenomen. In nieuwe besluiten worden de toelatingen op maat in het MB geregeld. Ondergrondse leidingen hebben mogelijk een negatieve impact op bodem en wortelgestel van beplantingen. Bovengronds is er mogelijk een visuele impact of een impact op de (kruinen van) beplantingen.

- 43) *Art. 5 3° het is onduidelijk waarom dit vermeldt wordt, gezien het reeds identiek beschreven wordt in het OE-besluit.*

Antwoord:

Zie antwoord bij punt 42.

- 44) Art 5 4° voegt aan art. 6.2.6 van het OE-besluit het volgende toe: "met houten, ongeschorste smalle palen". Zoals het er nu staat, is het opnieuw een voor de bescherming nutteloze verstrenging. Wellicht bedoelde men en dient dit als volgt te worden aangepast: "en houten, ontschorste smalle palen", op die manier is het een extra uitzondering voor lokale erfgoedelementen, zoals het ons inziens bedoeld is.

Antwoord:

Artikel 5 4° maakt het plaatsen of wijzigen van afsluitingen toelatingsplichtig, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen. De houten palen worden verticaal geplaatst om de gladde schrikdraad of prikkeldraad aan te bevestigen. Dit is de meest courante weideafsluiting en is vrijgesteld van toelating en geen verstrenging.

- 45) Art. 5 5° voegt het woord "ophoging" in de opsomming toe t.o.v. art. 6.2.6 van het OE-besluit. Dit is onnodig en dient geschrapt te worden daar het reeds voorzien is onder de term "structureel en fundamenteel wijziging", alsook in het vegetatiewijzigingsbesluit.

Antwoord:

Zie antwoord bij punt 42.

Het vegetatiewijzigingsbesluit staat los van het beschermingsbesluit.

- 46) Art 5 6° is onnodige regelgeving, want wordt beschermd via het vegetatiewijzigingsbesluit. Bijgevolg dient dit eveneens geschrapt te worden.

Antwoord:

Zie antwoord bij punt 45.

- 47) Art 5 7° is positief in die zin dat er een uitzondering op art. 6.2.6 van het OE-besluit wordt gemaakt voor dode bomen en niet meer productieve fruitbomen. Echter, door de grote omvang van de bescherming, mag het niet de bedoeling zijn om voor elke minimalistische kapping een toelating van OE te moeten vragen op basis van dit besluit, als dit niet bedoeld is voor bomen of KLE's die geen erfgoedwaarde hebben. In het kader van administratieve vereenvoudiging zou men de uitzondering ook kunnen verbreden naar alle kappingen die gepaard gaan met een heraanplant met dezelfde soorten of streekgebonden soorten.

Antwoord:

Voor de meeste kappingen zal er een andere vergunning noodzakelijk zijn, waarbij de toelating vanuit het beschermingsbesluit geïntegreerd wordt.

- 48) Art 5 8° is integraal en eveneens een verstrenging van art 6.2.6 van het OE-besluit. Dit zal enerzijds in conflict zijn met de uitvoering van het S-IHD-besluit, en dus overlapt met de bevoegdheid van de minister van Natuur die het omgekeerde wil stimuleren. Omgekeerd kan men opteren voor bepaalde doorzichten die open moeten blijven, maar een algemene toelating voor elke nieuwe aanplant leidt tot onnodige extra administratie en bijgevolg vertraging van invulling van ander Vlaams beleid. Dit punt dient geschrapt te worden, want in het belang van de bescherming is dit reeds voorzien in vorige punten.

Antwoord:

Het aanplanten van bomen en struiken op percelen die open dienen te blijven, bijvoorbeeld in functie van zichten of op akkerlanden op de plateau's, of op andere plekken dan perceelsranden kan een grote impact hebben op het landschap. Door het opmaken van een beheerplan kan het aanvragen van toelatingen proactief geregeld worden.

- 49) Art 5 9° is een afzwakking (door toevoeging van "rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt") van art. 6.2.6 en bijgevolg nutteloos. Dit punt kan geschrapt worden.

Antwoord:

Deze toelatingsplichten uit art. 6.2.6. gelden voor oude beschermingsdossiers voor zover er geen specifieke voorschriften in het beschermingsbesluit werden opgenomen. In nieuwe besluiten worden de toelatingen op maat in het MB geregeld.

50) Art 5 10° en 11° zijn identiek aan art 6,2.6 van het OE-besluit en bijgevolg nutteloos en dient geschrapt te worden.

Antwoord:

Zie antwoord punt 49.

51) Art 5 12° gebruikt een andere terminologie dan art. 6.2.6 in het OE-besluit, nl. "beschermd onroerend erfgoed" in plaats van "beschermd cultuurhistorisch landschap", waarover het hier tenslotte toch gaat. Het is onduidelijk waarom men de term hier vervangt. Alsnog verklaren wij ons niet akkoord met de nieuwe term en vragen wij de schrapping van dit punt.

Antwoord:

Artikel 5 12° De term beschermd 'onroerend erfgoed' wordt verduidelijkt door het te vervangen door 'cultuurhistorisch landschap'.

52) Art. 5 13° is opnieuw een verstrenging van art. 6.2.6 van het OE-besluit, door toevoeging van de zinsnede: "met inbegrip van het frezen en doorzaaien van grasland". Het frezen en inzaaien op sommige momenten is nodig voor het behoud van het grasland en geen bedreiging voor de cultuurhistorische doelstellingen van het landschap. Bijgevolg dient ook dit punt geschrapt te worden.

Antwoord:

Om frezen of doorzaaien mogelijk te maken moet de grasmatten worden gescheurd. Deze termen verduidelijken dus de term scheuren. Zie ook antwoord punt 49.

53) Art 5 14° is identiek aan art 6.2.6 van het OE-besluit en dient bijgevolg geschrapt te worden wegens onnodig herhalen.

Antwoord:

Zie antwoord punt 49.

54) Art 5 15° spitst zich enkel toe betreffende het onderhoud van openbare waterlopen. Wij vragen de uitbreiding naar alle waterlopen.

Antwoord:

De waterlopen die aanzienlijke slibruiming hebben zijn openbare waterlopen. Bij kleinere grachten kan het slib ook best gespreid worden om geen wijzigingen in het reliëf te veroorzaken.

55) Art. 5 16° is in strijd met het S-IHD-besluit waar omzetting van landbouwgrond naar natuur voorzien is en dient bijgevolg geschrapt te worden. Zie ook eerder bezwaren betreffende conflicterende regelgeving.

Antwoord:

Er zijn nog geen nieuwe kaarten met IHD-doelstellingen om in openbaar onderzoek te gaan. Dit artikel staat los van het natuurdecreet.

56) Art 5 17° is een verstrenging van de geldende regelgeving Natuur, een potentieel gevaar voor verspreiding van opportunistische flora en bovendien voldoende geregeld in de geldende natuur- en milieuregelgeving om de bescherming van de cultuurhistorische waarde van het landschap te garanderen. Bijgevolg dient dit punt geschrapt te worden.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

57) Art. 5 18° wij stellen ons de vraag in welke mate het eerste deel van dit punt niet voldoende geregeld is in de geldende regelgeving rond natuur en milieu?

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

58) Art 5 19° is reeds geregeld in de natuur- en milieuregelgeving en bijgevolg geen toegevoegde waarde voor de bescherming van de cultuurhistorische waarde van het landschap. Wij vragen de schrapping.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

59) Art 5 20° handelt niet over de waarde van het landschap (het gaat hier niet om een bescherming van een monument) en dient bijgevolg geschrapt te worden.

Antwoord:

Het punt ondersteunt het behoud van gebouwen en constructies met erfgoedwaarde.

60) Art 5 21° zijn maatregelen die niet van toepassing zijn op de bescherming als landschap en dienen bijgevolg geschrapt te worden.

Antwoord:

Dit punt gaat over constructies die als bouwkundig erfgoed, waarvan in artikel 2 van het besluit wordt aangegeven dat dit erfgoedwaarde heeft, zijn opgenomen in het beschermingsbesluit. Dit bouwkundig erfgoed is karakteristiek voor het landschap en zijn bepalende erfgoedelementen.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het ministerieel besluit:

- Artikel 3 3° d) i. wordt aangepast tot 'optimaal of zo lang mogelijk behoud van de bestaande fruitbomen'.
- Artikel 3 §1 7° wordt geschrapt.
- Artikel 3 § 12 a) i. wordt vervangen door 'beheer met respect voor de karakteristieke kenmerken'.
- Artikel 5 12° De term beschermd 'onroerend erfgoed' wordt verduidelijkt door het te vervangen door 'cultuurhistorisch landschap'.

2.1.3.5. Bezwaar 5 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRM Wouter*

Wij zijn de 4de generatie landbouwers en zijn zowel eigenaar als gebruiker van de percelen. Al sinds 1927 is het gebied door onze familie gevormd door een leefbaar landbouwbedrijf. Het landbouwbedrijf is door de jaren heen mee geëvolueerd met zijn tijd dwz, van 1927 tot 1975 waren er melkkoeien. Het landbouwbedrijf werd verder gezet met varkens en akkerbouw. Door economische redenen en niet toekennen van een vergunning van uitbreiden van de varkensstallen (bosrijke omgeving) werd er besloten om in 2000 te stoppen met de varkens.

Op dit moment zijn er op deze boerderij vooral akkerbouw- en tuinbouwactiviteiten. In deze sector moeten we zo goedkoop mogelijk voedsel produceren en concurreren tegen een gesubsidieerd Europa waar geen of weinig beperkingen zijn. Wij zijn genooddaakt meer omzette draaien voor minder geld. Wij hebben de laatste jaren geïnvesteerd in opslag voor landbouwproducten maar vrees dat deze investering niet op de juiste locatie gebeurd is. We voelen ons geïsoleerd in dit gebied, door de toegankelijkheid en

beperkingen die ons nu nog meer worden opgelegd. We willen niet dat dit nieuw cultuurhistorisch gebied gezien wordt als een nieuw Bokrijk.

Wij hebben dit landbouwbedrijf altijd met "gezond boerenverstand" en respect voor de natuur uitgebaat. We hopen dit van harte ook in de toekomst te blijven doen.

Onze verontrusting ligt bij de continuïteit van ons landbouwbedrijf en de eventuele overname door de volgende generatie.

Antwoord:

De bescherming is geen bevrozing maar is een waardering van hoe de huidige en vroegere eigenaars en gebruikers het gebied hebben gebruikt en beheerd. In een landschap zijn steeds meerdere tijdslagen aanwezig. Een bescherming geeft aantal gebods- en verbodsbepalingen aan om het erfgoed te vrijwaren naar de toekomst. Nieuwe ingrepen en ontwikkelingen zullen geëvalueerd worden via de waardevolle erfgoedelementen en -kenmerken van dit erfgoed. Nieuwe ontwikkeling kunnen, mits deze verzoenbaar zijn met de erfgoedkenmerken en -waarden van het landschap.

1) Tot 9)

De punten 1) tot en met 9) zijn een kopie van bezwaar A. Voor behandeling van deze punten zie bezwaar A.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.6. Bezwaar 6 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *Zah worden*

Bezwaar 6 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.7. Bezwaar 7 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *Zah worden*

Het behoud van de weiden en boomgaarden is een zeer lovenswaardig doel, maar de bescherming brengt een zeer aanzienlijke waardevermindering van de betrokken grond met zich mee. Als eigenaar van graslanden lijd ik een verlies in de orde van 50% van de huur betaald door de boer, in verhouding tot niet-beschermde gronden en land waar een aantal grondeigenaren / boeren zich haastten om het vorig jaar te ploegen om te ontsnappen aan de gevolgen van de bescherming.

Bovendien heeft de crisis die de zuivel- en rundveesector treft als gevolg dat er een toenemende desinteresse door boeren is in graslanden en boomgaarden. Deze vinden binnenkort geen boeren meer die geïnteresseerd zijn in hun uitbating. Deze transformeren in natuurgebieden is geen optie. Voorbeeld in het gebied boven Kinkenbergh, beheerd door de overheid, hebben de fruitbomen last van lichtconcurrentie van de omringende loofbomen.

De bescherming in het belang van de gehele bevolking en toeristen kan ten koste gaan van de enige eigenaar van het land.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

Wat het goed beheer van hoogstamboomgaarden werden beheersdoelstellingen uitgewerkt in artikel 3 §1 3° d).

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.8. Bezwaar 8 A, B en C uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *basen ZAH worden*

1) Schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en de substantiële vormvereiste van het

openbaar onderzoek wegens een gebrekkige kennisgeving en de moeilijke leesbaarheid van de ter inzage liggende documenten:

- Het zorgvuldigheidsbeginsel verplicht de overheid zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van een beslissing en ervoor te zorgen dat de juridische en feitelijke aspecten van het dossier deugdelijk geïnventariseerd en gecontroleerd worden, zodat de overheid met kennis van zaken kan beslissen (zie bijvoorbeeld RvS nr. 222.344, 1 februari 2013)
- Voorafgaandelijk dient in dit verband te worden opgemerkt dat het ter inzage liggende voorlopige beschermingsbesluit lastig leesbaar is, niet in het minst omwille van volgende elementen:
 - Het voorlopig beschermingsbesluit heeft betrekking op naar schatting 2384 kadastrale percelen, waarvan ongeveer 600 percelen in eigendom zijn van cliënt hetgeen ongeveer 20% van de oppervlakte uitmaakt;
 - Het gelijktijdig genomen voorlopig beschermingsbesluit als cultuurhistorisch landschap van de Gulpvallei met omgeving in Voeren (Remersdaal en Teuven) betreft daarenboven ook nog eens 472 kadastrale percelen, waarvan ongeveer 300 percelen in eigendom zijn van cliënt hetgeen ongeveer 75% van de oppervlakte uitmaakt.
 - Het voorlopige beschermingsbesluit bevat een bijzonder gedetailleerde omschrijving van alle erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken van het cultuurhistorisch landschap;
 - Het voorlopig beschermingsbesluit impliceert ongeveer een achttal erfgoedelementen en ongeveer 352 verschillende erfgoedkenmerken;
 - Het voorlopig beschermingsbesluit bevat tevens een aantal beheersdoelstellingen voor alle beschermde elementen;
 - Tenslotte bevat het voorlopig beschermingsbesluit nog voor een reeks (ongeveer 28) handelingen de invoering van een toelatingsplicht.

Het nemen van zulke ruime beschermingsmaatregel met zulke hoeveelheid aan informatie wetende dat de betrokken eigendom grotendeels geconcentreerd zit in één vermogen zorgt ervoor dat het bezwaarrecht wordt uitgehold, minstens wordt het formuleren van bezwaren hierdoor aanzienlijk bemoeilijkt.

- De Raad van State (zie bijvoorbeeld RvS 30 november 1989, nr. 33.475, BAETEN, DE PRETER en BROUX) oordeelde reeds dat de betekening aan de eigenaar van het voorstel tot rangschikking een substantiële, op straffe van nietigheid van het later rangschikkingsbesluit, voorgeschreven vormvereiste is, niet alleen omdat de eigendomsbeperkingen die het oplegt in hun volledige omvang ter kennis van de eigenaar moeten worden gebracht, maar ook omdat het deze laatste moet toelaten zijn aanmerkingen met kennis van zaken in te dienen. Vermits een landschap een entiteit vormt, volstaat het volgens de Raad van State niet dat de eigenaar weet krijgt van het feit dat zijn gronden binnen die entiteit zijn gelegen zonder de grenzen van die entiteit te kennen. Voorts besliste de Raad van State dat het van belang is te weten welke van de erfgoedwaarden nog aan andere gronden worden toegeschreven, en welke die andere gronden zijn en hoe zij eruit zien en waar ze liggen, zowel in het geheel van het landschap als ten opzichte van het eigen perceel. Aan cliënt is nooit een dergelijk overzicht gegeven. Er is enkel een summiere kennisgeving gebeurd waaruit cliënt zou moeten afleiden dat zijn eigendommen door het betrokken besluit voorlopig zijn beschermd. Hoe en in welke mate de eigendommen zijn geïdificeerd door de bescherming dient cliënt zelf uit te zoeken aan de hand van het administratief dossier hetgeen geen sinecure is gelet op de omvang ervan. Zulke werkwijze leidde reeds meermaals tot de vernietiging van een beschermingsbesluit. (Zie onder meer RvS 3 juni 1993, nr. 43.159, MASSET)

Het geven van een summiere kennisgeving strookt eveneens niet met het zorgvuldigheidsbeginsel, hetgeen een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur is. Door de summiere kennisgeving zal het openbaar onderzoek immers geen

vruchtbaar resultaat leveren, zodoende dat de overheid niet over alle vereiste informatie beschikt om met kennis van zaken een beslissing te nemen.

- o *Gelet op de gebrekkige kennisgeving kan het definitieve beschermingsbesluit niet worden genomen. Tevens moet er rekening worden gehouden met het feit dat dit bezwaarschrift niet alle grieven kan bevatten. Met dit bezwaarschrift wordt bijgevolg de volledigheid nagestreefd, doch het is qua tijd en middelen onmogelijk om binnen een openbaar onderzoek van 30 dagen een volledig bezwaarschrift uit te werken.*

Antwoord:

Het algemeen belang van de erfgoedwaarden die de bescherming als cultuurhistorisch landschap verantwoord is op afdoende wijze aangetoond in het inhoudelijk dossier en gemotiveerd in het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming van 21 december 2017. Tijdens het openbaar onderzoek, dat werd aangekondigd in drie verschillende dagbladen en op vele belangrijke toegangswegen of kruispunten werd geafficheerd, kon iedereen het dossier inkijken bij de gemeente of raadplegen op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed. Vóór de start van het openbaar onderzoek werden de zakelijk rechthouders via een infobrief op de hoogte gebracht van het op komst zijnde openbaar onderzoek. Bij het begin van het openbaar onderzoek, op 6 februari 2018, werd een hoorzitting georganiseerd waarop een toelichting werd gegeven en vragen konden gesteld worden.

Via de website van het agentschap Onroerend Erfgoed kunnen de digitale kaarten (geo.onroerenderfgoed.be) geraadpleegd worden waar bijvoorbeeld gemakkelijk op perceelsnummers kan gezocht worden. Ook de digitale GIS-bestanden zijn te downloaden, zodat deze met eigen gegevens kunnen vergeleken worden.

Als conclusie kunnen we dus stellen dat er gehandeld is als een zorgvuldige overheid en dat zodoende aan het zorgvuldigheidsbeginsel is voldaan.

2) *Schending van bevoegdheidsverdeling*

- o *Bij het nemen van het beschermingsbesluit overschrijdt de Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed zijn bevoegdheid, daar het beschermingsbesluit een rechtstreeks invloed heeft op het beleidsdomein inzake omgeving en landbouw. Het beschermingsbesluit wordt genomen door minister Bourgeois, die overeenkomstig het Besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering enkel bevoegd is voor het beleidsveld onroerend erfgoed en het beleidsdomein internationaal Vlaanderen.*

In het beschermingsbesluit worden echter een aantal beperkingen opgenomen die ook in andere beleidsdomeinen dienen te worden geregeld, zoals het scheuren van graslanden, het bebossen van percelen, een sproeiverbod, etc.

De leden van de regering hebben slechts delegatie voor het nemen van beslissingen, rekening houdend met de bevoegdheidsverdeling, voor de toepassing van onder meer de wetten en decreten. Die delegatie geldt ook wanneer de beslissing wegens de bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Regering tot de bevoegdheid van meer dan één lid behoort, maar de beslissing dient dan door de bevoegde leden van de Vlaamse regering gezamenlijk te worden genomen. De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan bijgevolg het beschermingsbesluit niet alleen nemen. Dit is inmiddels vaste rechtspraak, (zie onder meer RvS 25 juni 2004, nr. 133.050, BELIEN, DOCKX/ TURNHOUT en RvS 28 juni 2004, nr. 133.220, BROERS)

Het beschermingsbesluit dient bijgevolg te worden herleid tot uitsluitend bepalingen die geen verband houden met andere beleidsdomeinen die niet tot de bevoegdheid van de minister voor onroerend erfgoed behoren.

Antwoord:

Onroerend Erfgoed heeft een ruime discretionaire bevoegdheid voor wat het beschermen betreft, het onroerenderfgoeddecreet geeft een ruim kader over wat als beschermd erfgoed beschouwd kan worden, mits de nodige onderbouwing. De elementen aangehaald in het beschermingsbesluit hebben betrekking op het behoud en goed beheer van de erfgoedwaarden

en -kenmerken van het te beschermen cultuurhistorisch landschap. De decreten en uitvoeringsbesluiten op het natuurbehoud blijven onverminderd van kracht. Er is geen schending van de bevoegdheidsverdeling.

3) *Schending van het beginsel van de gelijkheid voor openbare lasten*

- o Het beschermingsbesluit schendt het beginsel van de gelijkheid voor openbare lasten. Dit beginsel houdt in dat de overheid geen lasten kan opleggen die groter zijn dan die welke een particulier in het gemeenschappelijk belang moet dragen, zonder een schadevergoeding op te leggen. (Zie Cass. 28 januari 1991, Arr.Cass. 1990-91, 572 en GwH 19 april 2012, nr. 55/2012.)

- o Het beginsel gaat evenwel maar zover dat een onevenredig nadelig gevolg van een op zichzelf rechtmatige overheidsdaad niet ten laste van de getroffene mag komen indien het een risico betreft dat buiten het normale maatschappelijke risico of het normale bedrijfsrisico valt. Onder meer de ligging van de eigendom is voor het beoordelen van deze risico's van belang.

Zo zal een koper van een bouwgrond gelegen in overstromingsgebied redelijkerwijs verwachten dat er vroeg of laat beperkingen qua bodemgebruik zullen worden opgelegd. Deze beperkingen leiden onvermijdelijk tot waardeverlies gelet op het verlies aan mogelijkheden. De marktwaaarde van het onroerend goed zal daardoor dalen. Van een koper van een perceel grond in een beschermd cultuurhistorisch landschap zou hetzelfde kunnen worden gesteld. Daarentegen kan deze overweging niet gelden voor een eigenaar van gronden die zelf zijn eigendommen op een esthetisch mooie manier aanlegt. Het waarde- en exploitatieverlies is bijgevolg voor een burger die zijn goederen op een dermate zorgvuldige wijze onderhoudt en vormgeeft zodoende dat het als beschermingswaardig wordt geacht door de overheid niet voorzienbaar.

- o De beheervisie van cliënt kan als volgt worden uiteengezet. Sinds de jaren 60 van de vorige eeuw bezit de bezwaarindiener eigendommen in de voerstreek. Het geheel is in de loop van de tijd uitgegroeid tot een landgoed van ca. 600 ha. Het is een veelzijdig landgoed met:

- a. Akkers
- b. Weiden
- c. Bossen
- d. Wijngaarden (deels nog in ontwikkeling)
- e. Gebouwen waaronder een kasteel, een watermolen en verscheidene hoeves.

De bezittingen van het gehele landgoed Sinnich concentreren zich grotendeels in twee gebieden:

- a. Kasteel Sinnich (voorheen een abdij) gelegen in de Gulpvallei en omstreken, waarbij de eigendommen zich uitstrekken vanaf de Nederlandse grens in het westen via de Gulpvallei tot over de grens met Wallonië in het oosten. Dit gebied is ca. 400 ha. groot.
- b. Hoogbosch en omgeving, waarbij de eigendommen zijn gelegen tussen de Nederlandse grens in het Noorden en de bebouwing van 's Gravenvoeren in het zuiden. Dit gebied is ca. 200 ha. groot.

De bezwaarindiener voert reeds meer dan 50 jaar het beheer van het landgoed en heeft gedurende dit beheer een visie ontwikkeld welke uiteindelijk heeft geleid tot deze twee prachtige gebieden die door de Vlaamse overheid als beschermingswaardig worden beschouwd.

Het beheer vindt nu reeds door de derde generatie plaats waarbij er veel aandacht is voor biodiversiteit.

Het beheer vindt o.a. op de volgende wijze plaats:

- a. Het beheer van de bossen in samenwerking met de Bosgroep Limburg, er is 20 jaar ervaring met bosbeheerplannen;
- b. De agrarische exploitatie met toepassing van beheerovereenkomsten afgesloten met V.L.M. Deze beheerovereenkomsten zijn gevestigd op

ca. 21 ha. agrarische gronden, tevens zijn er voor 2105 meter hagen beheersovereenkomsten afgesloten.

c. Diverse beheerprojecten:

- i. Aanplant van hoogstamboomgaarden;
- ii. Hagen voor veekering
- iii. mi. Houtwallen en houtkanten;
- iv. Bosaanplantingen;
- v. Biotoopverbetering hazelmuis en montering project natuurland;
- vi. Restauratie en onderhoud van gebouwen, tuinen, vijvers, etc.;

Ter continuering van het gevoerde beheer wordt er in overleg met VZW Landelijk Vlaanderen gewerkt aan de totstandkoming van een integraal beheerplan voor het gehele landgoed Sinnich en de beide deelgebieden Hoogbosch en Gulpvallei.

De instandhouding en het beheer van het landgoed vraagt veel financiële middelen. Hierdoor is het noodzakelijk dat er een rendabele economische exploitatie mogelijk moet blijven.

Belangrijke pijlers van deze exploitatie zijn de volgende activiteiten:

- a. Akkerbouw;
- b. Veeteelt d.m.v. samenwerking met vee- en melkboeren uit de Voerstreek;
- c. Bosbouw;
- d. Wijnbouw (in ontwikkeling).

- o Client heeft een bijzonder groot deel van het voorlopig beschermd cultuurhistorisch landschap rechtstreeks dan wel onrechtstreeks in zijn bezit. Deze eigendommen, die op zich al een landschap vormen, werden door cliënt gelet op bovenvermelde visie zo vormgegeven zodat het huidige landschap ontstond of minstens bijzonder goed in stand werd gehouden. Zo zorgde cliënt voor veekeringshagen, houtkanten, een wisseling tussen akkers en weiden, behoud van holle wegen, etc. Cliënt kon daarbij redelijkerwijs niet verwachten dat eens zijn eigendommen naar het oordeel van de minister en zijn administratie aan de doelstellingen van het beleidsdomein Onroerend Erfgoed voldeed, daarvoor beperkingen zouden worden opgelegd.
- o Cliënt trad steeds op als een bijzonder zorgvuldig burger, hetgeen niet alleen op te maken is uit het behoud en de restauratie van het landschap, maar ook uit de toestand van de holle wegen. Enkele holle wegen (zie bv. ID 304381 en ID 304400) die beschermingswaardig worden geacht behoren immers uitsluitend tot de eigendom van cliënt en zijn niet publiek toegankelijk. Dit zorgde er evenwel niet voor dat deze holle wegen werden tenietgedaan. Client zorgt er juist voor dat mogelijke erfgoedwaarden niet teloor gaan zelfs indien ze niet publiek toegankelijk zijn.
- o Het beginsel van gelijkheid voor openbare lasten wordt bijgevolg geschonden, aangezien het beschermingsbesluit voortbouwt op de handelingen van cliënt. Cliënt heeft bijgevolg reeds bijzonder veel positieve handelingen gesteld (jaarlijks minstens 60000 euro aan beheerskosten), waardoor het onredelijk is dat alle bijkomende lasten (lees: de beperkingen) ook nog eens (enkel en alleen) ten laste van cliënt komen.
- o Het beginsel van de gelijkheid voor openbare lasten wordt bijgevolg geschonden.

Antwoord:

Het beschermingsbesluit is in gelijke verhouding tot het aandeel in eigendom van toepassing op de bezwaarindiener. Het landschap telt vele tijdslagen en heeft een lange geschiedenis. De bezwaarindiener beheert nu een aanzienlijk deel van het gebied maar heeft het niet vanuit het niets geschapen, de erfgoedkenmerken en -waarden gaan verder terug dan de laatste decennia. Het gebied 'Altenbroek en Voervallei en omgeving' en het gebied 'Gulpvallei en omgeving' maken deel uit van twee vastgestelde landschapsatlasrelicten. In de ministeriële besluiten 's Graven, Sint-Martens- en Sint-Pietervoeren' en 'Vallei van de Gulp bij Teuven' van 24 december 2008 worden beide gebieden vastgesteld en worden de erfgoedwaarden gededd.

Het Onroerenderfgoeddecreet bevat geen vergoedingsregeling voor het feit dat een onroerend goed beschermd wordt. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 132/2015 van 1 oktober 2015 bevestigd dat dit niet in strijd is met de Grondwet, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens of met het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten. Het Onroerenderfgoeddecreet verhindert niet dat men door een rechter in het kader van een concreet beschermingsbesluit laat onderzoeken of op grond van het beginsel van de gelijkheid van de burgers voor de openbare lasten toch een vergoeding moet worden toegekend.

Het beschermingsbesluit schendt bijgevolg niet het beginsel van de gelijkheid voor openbare lasten.

4) Het is geen cultuurhistorisch landschap

- o Een cultuurhistorisch landschap wordt als volgt gedefinieerd:

"een begrensde grondoppervlakte met een geringe dichtheid van bebouwing en een onderlinge samenhang waarvan de verschijningsvorm en de samenhang het resultaat zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde."

De definitie van 'cultuurhistorisch landschap' is gebaseerd op de definitie van 'landschap' in het Landschapsdecreet van 1996. In het landschapsdecreet werd een landschap als volgt gedefinieerd: "een begrensde grondoppervlakte met een geringe dichtheid van bebouwing en een onderlinge samenhang waarvan de verschijningsvorm en de samenhang het resultaat zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen."

Uit bovenstaande definities blijkt dat beide definities als voorwaarde stellen dat de verschijningsvorm en de samenhang het resultaat moeten zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen.

- o Zeer veel elementen van het cultuurhistorisch erfgoedlandschap zijn echter niet ontstaan door een natuurlijk proces of maatschappelijke ontwikkeling. De huidige vormgeving, waarvan de esthetische waarde niet wordt ontkend, is immers ontstaan door een optimaal beheer van privégronden door cliënt. Dit optimaal beheer blijkt ook uit het feit dat de eigendommen van cliënt zulk hoog percentage uitmaken van het totaal beschermde landschap. De erfgoedwaarden waarnaar wordt verwezen, vloeien bijgevolg voort uit het optimale beheer van cliënt, met name:

- De esthetische waarde, aangezien dient er voor koos om naar eigen beheervisie variatie te voorzien in het landschap;
- De historische waarde, aangezien deze elementen overeind zijn gebleven door het optimale beheer van cliënt;
- De ruimtelijk-structurende waarde, aangezien deze structuur juist voortvloeit uit het optimale beheer van cliënt;
- De wetenschappelijke waarde, aangezien de aanwezigheid van deze waarden in stand werd gehouden en grotendeel voortvloeit uit het optimale beheer van cliënt.

Indien dient dit optimaal beheer niet had uitgevoerd zou het landschap er als volgt hebben uitgezien: (foto Romeinse Kassei Tongeren).

Andere erfgoedwaarden waarnaar wordt verwezen kunnen niet worden beschouwd als bepalend voor het cultuurhistorisch landschap zoals:

- Het bouwkundig erfgoed met erfgoedwaarden, daar deze bouwwerken niet eens worden beschermd als monument;
- De technische erfgoedwaarden, daar de bouwwerken waarin deze technische waarde zit vervat niet eens worden beschermd als monument;
- De volkskundige waarden, daar de elementen waaruit deze waarde blijkt niet eens als monumenten worden beschermd;

Enkel de archeologische waarde is niet toe te schrijven aan het optimale beheer van cliënt. In het beschermingsbesluit wordt echter verwezen naar het potentieel voor de aanwezigheid van archeologisch erfgoed. Deze aanwezigheid, en de daarbij horende erfgoedwaarde is bijgevolg niet zeker. Uit het louter potentieel kan echter geen erfgoedwaarde blijken. Bijgevolg kan het louter potentieel niet worden beschermd.

- o *Gelet op de bovenstaande overwegingen dient te worden geconcludeerd dat de bescherming als cultuurhistorisch landschap alle redelijkheid te boven gaat, daar vrijwel alle erfgoedwaarden door cliënt zijn gecreëerd of in bijzonder goede staat zijn gehouden. De overige erfgoedwaarden kunnen niet van die aard zijn dat zij de bescherming als cultuurhistorisch landschap kunnen verantwoorden.*

Antwoord:

Het cultuurhistorische landschap telt vele tijdslagen en heeft een lange geschiedenis. De bezwaarindiener beheert nu een aanzienlijk deel van het gebied maar heeft het niet vanuit het niets geschapen, de erfgoedkenmerken en -waarden gaan verder terug dan de laatste decennia zoals blijkt uit de beschrijving van het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Verschillende erfgoedwaarden en -kenmerken worden door de bezwaarindiener in stand gehouden, wat maakt dat het gebied nog steeds aan de definitie van een cultuurhistorisch landschap voldoet.

5) Geen bewijs van historisch permanent grasland

- o *In het beschermingsbesluit worden een aantal beperkingen opgelegd voor historisch permanente graslanden, De vraag is bijgevolg wat zo een historisch permanent grasland juist is en of het beschermingsbesluit deze graslanden juist aanwijst.*
- o *In zowel het onroerenderfgoedbesluit als het natuurdecreet wordt ongeveer dezelfde definitie gebruikt voor een historisch permanent grasland, met name:
"een halfnatuurlijke vegetatie die bestaat uit grasland dat gekenmerkt wordt door het langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide met cultuurhistorische waarde of met een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu meestal wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones".*

De gebruikte definitie omvat drie elementen die cumulatief aanwezig moeten zijn:

- 1) Een half-natuurlijke vegetatie bestaande uit grasland, dat reeds langdurig als graasweide, hooiland of wisselweide werd gebruikt;*
- 2) Met ofwel een cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten;*
- 3) Het milieu wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones.*

Voor elke perceel grasland moet dus in concreto worden nagegaan of aan alle voorwaarden van de definitie van historisch permanent grasland is voldaan. Dit is in de praktijk niet zo eenvoudig.

In de bijlage van het beschermingsbesluit wordt een overzicht van kaarten gegeven waaruit blijkt dat een aantal graslanden reeds geruime tijd bestaan. De vervulling van de eerste voorwaarde zou hieruit kunnen blijken.

Uit deze kaarten blijkt evenwel niet dat aan de overige voorwaarden is voldaan.

In het beschermingsbesluit wordt vermeld:

"Het voorlopig beschermd historisch landschap bevat historisch permanent grasland. Een plan met de historisch permanente graslanden wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd." Zulk gedetailleerd plan is wel degelijk opgenomen als bijlage doch stemt niet overeen met de werkelijkheid. Daaromtrent wordt gesteld dat de gedetailleerde kaart ruimtelijk de historisch permanente graslanden situeert die in artikel 2. S2 van het beschermingsbesluit worden opgesomd.

Tevens verduidelijkt het de beheersdoelstellingen in artikel 3 en hoort het bij de opsomming van de toelatingsplichtige werken die in artikel 5 worden benoemd. Het gedetailleerde plan dient bijgevolg te worden beschouwd als het resultaat van de toepassing van de definitie die zowel in het natuurdecreet als in het onroerenderfgoedbesluit wordt gebruikt. Dit zorgt voor bevoegdheidsproblemen.

Het plan is daarenboven gebrekkig en uiterst onzorgvuldig opgesteld. Dit blijkt uit de fouten die er na een prima facie onderzoek al kunnen worden uitgethaald.

Volgende percelen waarvan het huidige gebruik akker is, worden bijvoorbeeld verkeerdelijk als weide aangeduid:

Voeren afdeling 6, sectie B:

402, 417, 424A(deel), 335, 334D, 334C, 295B, 299, 298D, 298C, 296A, 295A, 452, 453, 300(deel), 286A, 288, 289, 290 A, 292, 293, 294, 604, 605, 606, 608 A, 609, 623, 628 A, 629 A, 622 (deel), 733 C, 774 E, 785 B, 934 C, 1193 A, 1192, 1991, 1190, 1189

- o De kaart waarop de percelen zijn aangeduid, geeft blijk van een uiterst onzorgvuldig handelen namens de overheid. Uit deze kaart blijkt bovendien niet of aan de overige voorwaarden voldaan is hetgeen nochtans noodzakelijk is. Daarom dient een dergelijk plan eveneens te worden opgesteld aan de hand van BWK-kaarten. De kaart is daarentegen enkel gebaseerd op het aftoetsen van de eerste voorwaarde vervat in de definitie. Het is voor cliënt dan ook onmogelijk om te controleren welke percelen terecht als historisch permanent grasland worden aangeduid.
- o Een gefundeerd bezwaar formuleren, wordt omwille van het gebrek aan gegevens praktisch onmogelijk gemaakt, aangezien cliënt niet anders kan dan zich te beperken tot bezwaren omtrent de methodologie ter vaststelling van de historische permanente graslanden. Een eigen onderzoek impliceert immers een botanisch onderzoek naar de toestand van de graslanden, hetgeen niet mogelijk is in de winter wanneer de diversiteit aan flora niet identificeerbaar is.
- o De vaststelling dat er uiterst onzorgvuldig wordt gehandeld, vindt daarenboven steun in de samenstelling van het fotodossier dat tevens als bijlage is gevoegd bij het beschermingsbesluit. In het omvangrijk fotodossier is er geen enkele verwijzing opgenomen naar een historisch permanent grasland. Tevens zitten er geen bewijzen in waaruit de toepassing van de voorwaarden kan blijken. Er kan dan ook niet anders worden besloten dan dat er geen historische permanente graslanden zijn. Alle verwijzingen naar deze graslanden moeten bijgevolg uit het beschermingsbesluit worden geschrapt. Van cliënt kan evenmin worden verwacht zelf onderzoek te voeren naar de vervulling van de toepassingsvoorwaarden. Het openbaar onderzoek vindt immers plaats in de winterperiode, waardoor de soortenrijke vegetatie zoals hoger aangehaald niet kan worden vastgesteld.
- o Gelet op het uiterst onzorgvuldig handelen en de bevoegdheidsverdeling dient de kaart te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie eerdere antwoord en zie antwoorden bij bezwaar A vraag 1. De historisch permanente graslanden zoals aangeduid op de kaart bij het beschermingsdossier voldoen aan de definitie van het onroerenderfgoeddecreet: Het zijn half-natuurlijke vegetaties bestaande uit grasland, dat reeds langdurig als graasweide, hooiland of wisselweide werd gebruikt met een cultuurhistorische waarde. Wat hieronder valt is aangeduid op kaart 5.5 in bijlage bij het inhoudelijk dossier op datum van de in het dossier vermelde terreinbezoeken. De kaart 3.2 bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier. Deze kaart is een weergave van de toestand op het moment van het onderzoek, waarvan de data van de terreinbezoeken in het dossier worden vermeld. Er zijn net voor de voorlopige bescherming en na de terreinbezoeken percelen, al dan niet doelbewust om beschermingsmaatregelen te vermijden, gescheurd. De kaart 5.5 is richtinggevend voor het bepalen van de historisch permante graslanden. Welke percelen historisch permanent grasland volgens het natuurdecreet zijn, is beschreven in een rapport van het INBO: [https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/advies-over-de-historisch-permanente-graslanden-in-de-voer-en-gulpvallei\(ab9cdaa6-2f2d-4fb8-a60b-76c93bc57df6\).html](https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/advies-over-de-historisch-permanente-graslanden-in-de-voer-en-gulpvallei(ab9cdaa6-2f2d-4fb8-a60b-76c93bc57df6).html). Deze percelen vallen onder artikel 7 4° b) van het vegetatiebesluit (Besluit Vlaamse Regering betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu).

6) Artikelsgewijze bespreking

In wat volgt zullen de bezwaren worden uiteengezet. Deze bezwaren worden voor zover als mogelijk geordend per artikel van het voorlopig beschermingsbesluit. Deze artikelsgewijze bespreking is evenwel slechts exemplarisch van aard, daar het praktisch onmogelijk onder andere binnen dit kort tijdsbestek is om alle bezwaren op te lijsten.

6.1 Bezwaar bij artikel 2

- o *In artikel 2 is een bijzonder uitvoerige beschrijving gegeven van de aanwezige erfgoedwaarden. Zoals hoger reeds aangehaald is het qua omvang onmogelijk om al deze erfgoedwaarden te controleren. Steekproefsgewijs wordt echter duidelijk dat de omschrijvingen van de erfgoedwaarden gebaseerd zijn op gedateerde gegevens. Zo wordt er getracht een toestand te beschermen die in werkelijkheid niet langer voorhanden is. Het administratief dossier, hetgeen bijzonder omvangrijk is door verwijzing naar de ID-nummers in de inventaris, bevat bijvoorbeeld geregeld foto's van tientallen jaren geleden.
Dit getuigt van een bijzonder onzorgvuldig handelen namens de overheid, waardoor de beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden.*
- o *De beschrijvingen in artikel 2 blijken daarenboven manifest niet overeen te komen met de werkelijkheid. Het volledige onderzoek naar de erfgoedwaarden moet bijgevolg worden overgedaan alvorens een definitief beschermingsbesluit kan worden genomen. Deze strijdigheid blijkt alleen al uit de percelen akkers die foutief worden aangeduid als grasland. Deze manifest onjuiste weergave werd reeds uiteengezet in de voorafgaande overwegingen.*
- o *Dezelfde grove onzorgvuldig kan worden opgemerkt in de foutieve weergave van de veekeringshagen op de kaart vervat in bijlage 3.1 van het beschermingsbesluit.*
- o *Bovenvermelde voorbeelden van manifeste tegenstrijdigheden tussen de gedocumenteerde toestand en de werkelijke toestand zorgt voor een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel. Het is voor de overheid immers onmogelijk een beslissing te nemen met kennis van zaken. Deze schending wordt versterkt door het feit dat het actiefbehoudsbeginsel dient te worden gekoppeld aan de toestand van de beschermde erfgoedelementen ten tijde van de bescherming. De overige bepalingen in het beschermingsbesluit zullen in de toekomst ook worden afgetoetst aan de gedocumenteerde toestand in het administratief dossier. Het is bijgevolg van bijzonder groot belang dat bij het nemen van het beschermingsbesluit wordt gewerkt met een volledige en correcte weergave van de aanwezige erfgoedelementen. Zonder zulke weergave is het immers onmogelijk voor een overheid om de reikwijdte van de bepalingen in te schatten. Gelet op de manifeste schending van het zorgvuldigheidsbeginsel dient het onderzoek te worden overgedaan en dient er een nieuw openbaar onderzoek te worden georganiseerd.*
- o *Eens te meer blijkt deze noodzaak daar het dossier bijzonder omvangrijk is, waardoor het openbaar onderzoek wordt uitgehold. Het hanteren van foto's, van soms wel 50 jaar geleden, als referentiebeeld, wijst daarenboven op het feit dat er amper plaatsbezoeken zijn geweest ter voorbereiding van dit beschermingsbesluit. Uit het feit dat vanuit de overheid amper plaatsbezoeken worden georganiseerd, blijkt dat het voor cliënt die ongeveer 20% van het beschermde landschap in eigendom heeft onmogelijk is om alles te controleren.*

Antwoord:

De beschrijving van de erfgoedwaarden is gebaseerd op de plaatsbezoeken van 18, 19 en 20 april 2016, 02, 03 en 04 mei 2016, 23 en 24 augustus 2016 en 16 februari 2017. De foto's bij de bijlage van het ministerieel besluit dateren van de plaatsbezoeken en zijn dus geen tientallen jaren oud. De ID-nummers in het dossier verwijzen naar de wetenschappelijk inventaris bouwkundig erfgoed, waarbij de fiche soms foto's van een oudere toestand zitten maar deze maken geen deel uit van het beschermingsdossier. Bij de beschrijving van de fysieke toestand wordt verwezen naar de toestand zoals op dat moment bestaand.

Het punt over de graslanden wordt bij vraag 5 behandeld. Deze kaart geeft een weergave van de toestand op het moment van het onderzoek, waarvan de data van de terreinbezoeken in het dossier worden vermeld.

De foutieve weergave van de veekeringshagen wordt nergens verder geduid. Bij bezwaar C wordt aangegeven de kaart 3.1 'erfgoedelementen' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.4 bij het inhoudelijk dossier.

6.2 Bezwaren bij artikel 3

o Artikel 3, §1, 3° a):

"Het behouden, goed beheren en versterken van:

a) Historisch permanente graslanden. Maaien of onderhoud van graslanden enkel met aangepaste toestellen om beschadiging en bodemverdichting te bekomen."

Vooreerst dient er te worden besloten, zoals hoger aangehaald, dat er geen historische permanente graslanden zijn.

Indien er wel een historisch permanent grasland kan worden vastgesteld dient er rekening te worden gehouden met het feit dat het louter aanduiden van historisch permanente graslanden reeds een verregaande beperking inhoudt van de exploitatiemogelijkheden.

Daarnaast kan zulke ruime maatregel die ook een invloed heeft op het beleidsdomein Landbouw en Natuur niet alleen door de minister bevoegd voor onroerend erfgoed worden genomen. De bepaling schendt bijgevolg de hoger uiteengezette bevoegdheidsverdeling en dient te worden geschrapt.

De invloed op de andere beleidsdomeinen vloeit immers voort uit de bepalingen van het natuurdecreet. Het is belangrijk te weten dat in het natuurdecreet reeds een scheurverbod is voorzien, met name in artikel 9 § 1 Natuurdecreet.

Vooreerst blijkt evenwel dat het natuurdecreet nooit beschermingsmaatregelen (lees: scheurverboden) kan opleggen voor historisch permanent grasland gelegen in agrarisch gebied of in landschappelijk waardevol gebied zoals aangeduid in de plannen van aanleg of de RUP's, tenzij deze weiden zich bovendien zouden bevinden in:

- De speciale beschermingszones;
- Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), of het Integraal Verwevings- en Ondersteunend
- Netwerk (IVON);
- De beschermd duingebieden;
- De gebieden beschermd ingevolge internationale overeenkomsten of verdragen;
- Of tenzij de percelen zouden zijn opgenomen op de definitief vastgestelde kaart van de historisch permanente graslanden, of voor de bescherming van specifieke soorten

Op bijgevoegde kaart is te zien dat binnen het beschermd gebied voornamelijk bosgebied en agrarisch gebied voorkomen. Er is tot op heden nog geen definitieve kaart vastgesteld van de historisch permanente graslanden. Dit behoort trouwens niet tot de bevoegdheid van de minister bevoegd voor onroerend erfgoed.

In het administratief dossier van het voorlopig beschermingsbesluit is omtrent het natuurdecreet evenwel niets bepaald. Meer nog, uit het beschermingsbesluit en het daarbijhorende administratief dossier is niet eens een onderzoek af te leiden waaruit zou blijken dat algemene scheurverboden kunnen worden opgelegd door de minister bevoegd voor onroerend erfgoed. Krachtens het natuurdecreet kan de Vlaamse Regering alle nodige maatregelen nemen voor de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van natuurlijke of half-natuurlijke vegetaties. Het scheuren van historisch permanent grasland wordt beschouwd als het wijzigen van vegetaties. Het wijzigen van vegetaties kan - binnen de contouren van artikel 9 natuurdecreet - verboden worden, of afhankelijk worden gemaakt van het bekomen van een vergunning.

Zo is in artikel 7 van het besluit Natuurbehoud het scheuren van historisch permanent grasland vanuit de natuurwetgeving verboden wanneer dit grasland zich bevindt in: ...

b) een beschermd cultuurhistorisch landschap....

De minister bevoegd voor het beleidsdomein natuur heeft nog geen kaart vastgesteld waaruit blijkt dat graslanden gelegen in de voerstreek historisch permanente graslanden zijn. Uit de beschermingsbesluiten blijkt geen absoluut scheurverbod, enkel een toelatingsplicht. Het scheurverbod voortvloeiend uit het natuurdecreet houdt wel een ernstige beperking in, aangezien het de beschermingsbesluiten verder kan 'beperken'.

Nochtans is in artikel 5, 13° van het beschermingsbesluit bepaald dat men een toelating kan aanvragen voor het scheuren van (ook historisch permanente) graslanden. Deze vereiste om toelating te vragen, geeft eveneens weer blijk van een onzorgvuldig

handelen van de overheid bij het nemen van het voorlopig beschermingsbesluit. Zulke bepaling heeft immers geen enkel nut, daar er reeds een scheurverbod geldt voor deze graslanden, waardoor deze bepaling manifest tegenstrijdig is met het scheurverbod voorzien in het natuurdecreet. Gelet op het feit dat duidelijk blijkt uit het dossier dat de bepalingen uit het natuurdecreet niet werden onderzocht, dient beter te worden nagedacht over de aanduiding van historisch permanente graslanden. Daarnaast maakt deze wisselwerking tussen de bescherming als cultuurhistorisch landschap en het natuurdecreet duidelijk dat de minister die enkel bevoegd is voor onroerend erfgoed deze beslissing niet alleen kan nemen.

Uit de onvolledigheid en onzorgvuldigheid die blijkt uit het administratief dossier kunnen al minstens volgende bezwaren worden uitgedrukt:

- Er dient te worden onderzocht wat de concrete impact is van het beschermingsbesluit in samenhang met de bepalingen uit het natuurdecreet;
- De beheersdoelstellingen zorgen voor een bevoegdheidsoverschrijding;
- Art. 3, §1, 3° dient nader te worden gespecificeerd;
- Art. 5, 13° dient te worden geschrapt, daar het geen enkel nut heeft in het licht van het natuurdecreet.

Indien de graslanden geen historische permanente graslanden zijn, blijft er evenwel een scheurverbod, tenzij er een toelating wordt verkregen zoals bepaald in de beschermingsbesluiten. Het natuurdecreet en het onroerenderfgoeddecreet houden dit verbod niet in. Dit scheurverbod beperkt echter nog steeds de landbouw, hetgeen zorgt voor een bevoegdheidsoverschrijding.

Antwoord:

Zie antwoorden punt 2 en 5. Voor graslanden die enkel onder historisch permante grasland volgens het beschermingsbesluit van onroerend erfgoed vallen is het scheuren,... een toelatingsplichtige handeling. Voor historische permanente graslanden die enkel onder het artikel 7 van het Besluit Vlaamse Regering van het decreet op natuurbehoud vallen is er de bepaling vermeld in deze wetgeving. Voor graslanden die onder beide vallen gelden beide bepalingen. Het behoud van de historisch permanente graslanden is een belangrijke doelstelling in het landschapsbeschermingsdossier en blijft behouden als voorschrift. De decreten en uitvoeringsbesluiten op het natuurbehoud blijven onverminderd van kracht. De bepaling in het artikel 7 4° b) is van kracht op beschermde cultuurhistorische landschappen, ongeacht de gewestplanbestemming.

o Artikel 3, §1, 3°, b):

Kalkgraslandvegetaties door aangepast extensief beheer onderhouden, impliceert dat deze graslanden in een bloemenweide worden omgezet. Extensief beheer is immers het tegenovergestelde van intensief beheer. Intensief beheer impliceert het vrijwel wekelijks (lees: regelmatig) maaien van het grasland. Het creëren van een bloemenweide sluit iedere landbouwactiviteit uit en beoogt enkel een esthetische meerwaarde.

Het opleggen van een verbod om regelmatig te maaien impliceert dus een vergaande beperking van de kalkgraslandvegetaties. Deze beperking gaat de last die van cliënt verwacht mag worden te dragen in het algemeen belang ver te boven.

Daarenboven heeft het verbod om regelmatig te maaien een invloed op de landbouw, hetgeen voor bevoegdheidsproblemen zorgt.

Als bezwaar kan bijgevolg worden opgeworpen dat het desbetreffende artikel moet worden geschrapt.

Antwoord:

Dit is geen gebruiksbeperking in functie van ecologische aspecten maar een beheerdoelstelling vanuit alle erfgoedwaarden, en niet enkel vanuit de esthetische waarde. Het aangepast beheer gebeurt op vrijwillige basis.

Beheersdoelstellingen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet omschreven als volgt: "de toekomstige beheersdoelstellingen die de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden omschrijven die aanleiding gegeven hebben tot de bescherming". De beheersdoelstellingen zijn

dus gericht op het behoud (en de eventuele versterking) van de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en -kenmerken. De beheersdoelstellingen worden in algemene termen omschreven. Dit kan worden verrijkt in een (geïntegreerd) beheersplan.

o Artikel 3, §1, 3°, c):

Een cultuurhistorisch landschap wordt als volgt gedefinieerd:

"een begrensde grondoppervlakte met een geringe dichtheid van bebouwing en een onderlinge samenhang waarvan de verschijningsvorm en de samenhang het resultaat zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde."...

Uit bovenstaande definities blijkt dat beide definities als voorwaarde stellen dat de verschijningsvorm en de samenhang het resultaat moet zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen.

De perceelsrandbeplantingen, houtkanten op graften en taluds, beplantingen langs wegen en beekbegeleidende beplantingen werden enkel en alleen aangeplant of onderhouden door cliënt. Er is daarvoor geen enkel natuurlijk proces of maatschappelijke ontwikkeling als oorzaak voor aan te wijzen. Enkel de bedoeling van cliënt om zijn eigendommen esthetisch te optimaliseren ligt aan de grond van de aanleg van deze elementen. Bijgevolg kunnen al deze elementen niet worden opgenomen in het cultuurhistorisch landschap, minstens kunnen er geen beheersdoelstellingen worden opgelegd hieromtrent.

Daarenboven kan het niet worden aanvaard dat de beheersdoelstellingen verder gaan dan het actiefbehoudsbeginsel. Ter vrijwaring van het onroerend erfgoed voorziet het Onroerenderfgoeddecreet in een actiefbehoudsbeginsel (Art. 5.2.1 en 6.4.1

Onroerenderfgoeddecreet). Het toepassingsgebied van het actiefbehoudsbeginsel strekt zich niet tot niet-beschermd erfgoed. Wat betreft beschermd erfgoed houdt het actiefbehoudsbeginsel een verplichting in voor de zakelijkrechthouders en de gebruikers om de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren om het goed in goede staat te behouden. Dit betekent dat zakelijkrechthouders en gebruikers zich vooruitziend en zorgvuldig dienen te gedragen. Ze zullen in alle redelijkheid de mogelijke nadelige gevolgen van hun handelingen of van externe oorzaken moeten voorzien en voorkomen door gepaste voorzorgsmaatregelen te nemen. Het actiefbehoudsbeginsel wordt geconcretiseerd door een limitatieve opsomming van handelingen om mogelijke vormen van schade aan erfgoed te voorkomen. Zo is de eigenaar verplicht:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;*
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;*
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;*
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in*
- 5° geval van nood,*

De beheersdoelstellingen gaan evenwel verder dan het actiefbehoudsbeginsel. Zulke plicht kan niet worden aanvaard, daar het de lasten die elke burger in redelijkheid moet dragen in het algemeen belang te boven gaat.

De beheersdoelstellingen zoals het vervangen of heraanplanten dienen dus te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden. Het actiefbehoudsbeginsel is van toepassing op de aanwezige erfgoedelementen en waarden en niet op beheersdoelstellingen die gericht zijn op het versterken van de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en -kenmerken.

o Artikel 3, §1, 3°, d):

Dezelfde redenering als bij Artikel 3, §1, 3°, c) geldt voor dit artikel.

Het artikel dient bijgevolg te worden geschrapt, minstens moet het worden herleid tot de grenzen van het actiefbehoudsbeginsel.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden.

- o Artikel 3, §1, 3°, f):

Bij het formuleren van de beheersdoelstellingen voor de kleinschalig en gevarieerd historische wegen en padennetwerk wordt er niet gespecificeerd welke wegen of paden dit zijn. Hierbij wordt geen enkele overweging gemaakt omtrent het eigendomsstatuut van deze (afgeschafte en/of afgesloten) wegen.

Nochtans kan een beschermingsbesluit van een cultuurhistorisch landschap er niet in bestaan het eigendomsrecht te miskennen door eenieder het recht te geven deze eigendommen te betreden.

Nochtans is volgens artikel 544 van het burgerlijk wetboek het eigendomsrecht het meest omvattende zakelijke recht dat er bestaat.

"Eigendom is het recht om op de meest volstrekte wijze van een zaak het genot te hebben en daarover te beschikken, mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen."

De eigenaar moet bijgevolg niemand dulden op zijn eigendommen en heeft het recht om als enige het genot van zijn eigendom te hebben. Er zal bijgevolg uitvoerig moeten worden onderzocht welke paden door de beheersdoelstellingen worden geviseerd en wat het eigendomsstatuut daarvan is.

Tevens gaat het bovenvermelde actiefbehoudsbeginsel niet zo ver dat gesloten en afschafte paden terug moeten worden opengesteld, daar dit de plicht inhoudt om de werkelijke toestand te veranderen naar een andere toestand. Dit gaat verder dan enkel een goed beheer zoals een goede huisvader het zou uitvoeren.

Daartoe heeft de minister überhaupt niet de beslissingsbevoegdheid.

Deze beheersdoelstelling stemt ook niet overeen met de regelgeving inzake buurtwegen.

Alle buurtwegen die private eigendommen doorkruisen, zijn immers afgeschaft.

Het is allerm minst duidelijk waarom deze wegen terug in gebruik zouden moeten worden genomen nadat beslist is dat ze dienen te worden afgeschaft.

Daarenboven miskent het beschermingsbesluit de beslissingen tot afschaffing van de buurtwegen flagrant. Het beschermingsbesluit is bijgevolg in strijd met alle beslissingen tot afschaffing. Daardoor overschrijdt de minister zij bevoegdheid.

De bepaling dient bijgevolg te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 5.

- o Artikel 3, §1, 3°, l):

Deze bepaling stelt dat het kasteel met bijhorend park en het omliggende cultuurlandschap als een geheel moeten worden gevrijwaard. Deze bepaling mag evenwel niet inhouden dat het kasteel in een betere toestand moet worden gebracht. Dit zou een schending van het hoger aangehaalde actiefbehoudsbeginsel inhouden.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden.

- o Artikel 3, §1, 4°:

Een beschermingsbesluit kan niet worden aangewend om te verzaken aan de verplichting om passende maatregelen te nemen ter bestrijding van erosie. Zulke maatregelen moeten planmatig worden doorgevoerd. Dit wil zeggen dat de overheid de verplichting heeft gelet op de doelstelling van het Decreet Integraal Waterbeleid (hierna: DIW) om deze passende maatregelen te nemen.

Art. 5, 7° van het DIW bepaalt immers als doelstelling:

"het terugdringen van landerosie en van de aanvoer van sedimenten naar de

oppervlaktewaterlichamen, en van het door menselijk ingrijpen veroorzaakt transport en de afzetting van slib en sedimenten het oppervlaktewaterlichaam;"

Het Vlaams Gewest kan tot onteigening overgaan indien dit noodzakelijk is om bovenvermelde doelstelling te verwezenlijken. Dit is bepaald in artikel 11 DIW:

"Voor de verwerving van onroerende goederen, vereist om de in artikel 5 van dit decreet genoemde doelstellingen van het integraal waterbeleid te verwezenlijken, kan het Vlaamse Gewest overgaan tot een onteigening ten algemene nutte. Ongeacht de bepalingen die andere rechtspersonen bevoegd verklaren tot onteigenen, kunnen eveneens de provincies en gemeenten tot een onteigening overgaan."

De desbetreffende bepaling in de beheersdoelstelling dient bijgevolg te worden geschrapt, aangezien het wederrechtelijk de verplichting van de overheid doorschuift naar cliënt zonder enige vergoeding.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden en zie antwoord bezwaar 4 punt 25 en bezwaar 27.

o Artikel 3, §1, 7°:

Deze bepaling houdt in dat de overgang tussen bossen en graslanden nog moet worden ontwikkeld. Deze doelstelling gaat verder dan het actiefbehoudsbeginsel, aangezien het veronderstelt dat de bestaande toestand wordt veranderd. Zoals hoger gesteld houdt het actiefbehoudsbeginsel slechts het beheer in zoals een goede huisvader dit onderhoud zou verrichten. De bepaling dient bijgevolg te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden.

o Artikel 3, §1, 11°:

De bepaling in de beheersdoelstellingen, met name dat de meanderingsprocessen zich ongestoord kunnen verderzetten, is tegenstrijdig met hetgeen gesteld wordt in Artikel 3, §1, 3°, 4°. Een meanderingsproces houdt immers erosie in. Gelet op de tegenstrijdigheid dient deze bepaling te worden geschrapt.

Minstens moeten de meanderingsprocessen gezien worden in functie van het waterbeheer, hetgeen vervat is in het actiefbehoudsbeginsel. Client dient als een zorgvuldig huisvader te zorgen voor een erosie bestrijdend waterbeheer.

Door dit mechanisme hebben de bochten immers de natuurlijke neiging steeds wijder te worden, waardoor ook de rivier of beek steeds langer wordt. Dit gaat door tot dat twee bochten in elkaar overlopen (meanderdoorbraak); als dit gebeurt wordt de meander zelf een 'dood' stuk van de rivier en herneemt de rivier zelf nagenoeg zijn oude loop. Om het water sneller af te voeren, kanaliseert men deze meanderende stromen, zodat de bovenstrooms gelegen landerijen minder wateroverlast hebben.

De meanderingsprocessen moeten dan ook worden onderzocht in functie van de wateroverlast van de bovenstrooms gelegen percelen. Een absoluut verbod om te kanaliseren kan ervoor zorgen dat bovenstrooms gelegen percelen niet langer kunnen worden gebruikt voor een agrarische functie.

De bepaling omtrent het ongestoord verderzetten van de meanderingsprocessen dient te worden geschrapt omwille van de interne tegenstrijdigheid en de bovenvermelde bevoegdheidsoverschrijding.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden. Het voorzetten van de meanderingsprocessen is geen absoluut verbod maar een beheersdoelstelling. Het kanaliseren van waterlopen is een toelatingsplichtig werk.

o Artikel 3, §2:

Deze bepaling luidt als volgt:

§2 In uitvoering van deze beheersdoelstellingen gelden volgende verplichtingen:

- 1° het is verplicht om constructies en structuren in het landschap, zoals bruggen, duikers, stuwen, kenmerkende structuren van het afwateringsnet, grachten,

- waterlopen, taluds, oude wegen, hekkens, veldkapellen, hoevegebouwen (zoals opgesomd in art. 2, §2), stallingen en andere constructies waarvan het belang voor het landschap is aangetoond te onderhouden en in stand te houden;
- 2° het is verplicht om landschapselementen zoals poelen, houtkanten, houtwallen, bomen, bomenrijen, hagen en bossen te onderhouden en in stand te houden;
 - 3° het is verplicht om grasland, door maaien en/of begrazen, te onderhouden en in stand te houden;
 - 4° het is verplicht om onderhoudswerkzaamheden zoals knotten en snoeien oordeelkundig uit te voeren;
 - 5° het is verplicht om bij (bos)exploitatie aangepaste machines of technieken te gebruiken om schade aan microtopografie en (bos)bodem te voorkomen. Sporen van meer dan 20 cm diepte moeten systematisch hersteld worden. Grachten die tijdens de exploitatie beschadigd of onderbroken worden, moeten worden hersteld.

Deze verplichtingen kunnen geacht worden verder te gaan dan de beheersdoelstellingen opgenomen in de eerste paragraaf van artikel 3. Het zijn immers verplichtingen en geen doelstellingen. De beheersdoelstellingen zullen eerder gebruikt worden om toelatingen (hetgeen bepaald is in artikel 5) aan af te toetsen. De tweede paragraaf van artikel 3 dient dan ook te worden gezien in samenhang met artikel 4 van het beschermingsbesluit.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruikers van het beschermde cultuurhistorische landschap zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen In geval van nood.

Artikel 4 is een kopie van het actiefbehoudsbeginsel zoals het omschreven is in het onroerendergoedbesluit (artikel 6.1.1). Artikel 3, §2 van het beschermingsbesluit mag dan ook als een explicitering te worden beschouwd van artikel 4 (lees: het actiefbehoudsbeginsel).

Een zakelijkrechthouder is bijgevolg enkel verplicht om de beschermde delen te onderhouden. De onderhoudsplicht impliceert niet de verplichting om het onroerend goed (lees: ook de erfgoedelementen in een beschermd cultuur historisch landschap) te restaureren. Zo stelde het Hof van Cassatie reeds:

"Het monumentendecreet vereist evenwel niet dat de eigenaar of vruchtgebruiker het onroerend goed in een betere staat brengt dan vóór het moment van bescherming wanneer het bestuur, ondanks de geschonden of de slechte bouwfysische toestand van een constructie of de onderdelen ervan, tot de bescherming ervan beslist.

Hieruit volgt dat wanneer het goed op het tijdstip van de bescherming reeds verkrot was, de rechter op grond van artikel 15 monumentendecreet geen herstel kan bevelen dat inhoudt dat de overtreder het beschermde goed geheel moet heropbouwen in een gerestaureerde staat" (HvC 21 november 2016, 750217, 143-145)

Dat de verplichting tot onderhoud geen restauratie inhoudt is inmiddels vaste rechtspraak (Zie bijvoorbeeld HvC 12 januari 2016, 7D0 2016, 282-284).

De reikwijdte van het actiefbehoudsbeginsel wordt mede bepaald door de 'bouwfysische' toestand ten tijde van het beschermingsbesluit. Het is immers de toestand zoals die door het beschermingsbesluit werd vastgelegd, die volgens het Hof van Cassatie bepalend is voor de aard en de omvang van de onderhouds- en instandhoudingswerken waartoe de eigenaar is gehouden (Cass. 23 november 1999, P.97.0945.N, Arr.Cass. 1999, 1479.). Artikel 3, §2 van het beschermingsbesluit mag dan ook niet verderstrekkende gevolgen hebben dan het actiefbehoudsbeginsel zoals vastgesteld in artikel 4 en in het onroerendergoeddecreet.

Artikel 3, §2, 5° van het beschermingsbesluit heeft alleszins wel verder strekkende gevolgen, daar het in de praktijk onmogelijk is om schade aan de bodem te vermijden bij bosexploitatie. Deze bepaling dient bijgevolg minstens te worden getemperd door het vastleggen van bepaalde "bosexploitatiewegen". Voor deze wegen dient een minder strenge verplichting inzake spoorvorming te worden opgelegd.

Gelet op bovenstaande overwegingen dient Art. 3, §2 te worden geschrapt, minstens te worden beperkt.

Antwoord:

Er zijn ook verplichtingen die voortvloeien uit de beheersdoelstellingen en in artikel 3 §2 worden opgesomd. Deze zijn samen te lezen met de instandhoudingsvoorschriften van artikel 4. Sommige zaken worden geconcretiseerd onder de toelatingsplichten in artikel 5. Artikel 3, §2 van het beschermingsbesluit heeft geen verderstrekkende gevolgen dan het actiefbehoudsbeginsel.

Het vastleggen van bosexploitatiewegen kan verfijnd worden in een beheersplan. Deze wegen kunnen zo gekozen en uitgerust worden dat schade maximaal vermeden wordt.

6.3 Bezwaren bij artikel 5

In het onroerendergoedsbesluit zijn een aantal algemene en specifieke toelatingsplichten opgesomd (artikel 6.2.6). De toelatingsplichten in het beschermingsbesluit gaan evenwel veel verder. In het algemeen kan als bezwaar worden geuit dat de toelatingsplichten minstens moeten worden geminderd tot hetgeen in het onroerendergoedsbesluit is bepaald. Daarenboven dient er te worden gelet op de bevoegdheidsverdeling. Ondervermelde toelatingsplichten hebben direct invloed op andere beleidsdomeinen waarvoor de minister voor onroerend erfgoed niet bevoegd is. Deze toelatingsplichten dienen bijgevolg te worden geschrapt indien enkel de minister bevoegd voor onroerend erfgoed tekent.

o Artikel 5, 1°:

Er dient een toelating te worden gevraagd voor de volgende handelingen:

- 1° het plaatsen, stopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie, met uitzondering van niet-permanente en verplaatsbare constructies binnen een straal van 30 meter rond een vergund of vergund geacht gebouw voor zover er geen wijzigingen aan bronzones of de grondwatertafel worden veroorzaakt;*

Uit deze bepaling blijkt een stedenbouwkundige vergunningsplicht, daar het dezelfde handelingen viseert als de vergunningsplichtige handelingen van artikel 4.2.1 VCRO. Hieruit alleen al blijkt een bevoegdheidsoverschrijding.

Tevens beperkt deze bepaling het eigendomsrecht te sterk, daar er geen enkele handeling meer kan worden gesteld zonder een toelating te moeten vragen. Het begrip constructie, hetgeen niet wordt gedefinieerd in het beschermingsbesluit, kan immers bijzonder ruim worden opgevat. Deze bepaling houdt daarenboven geen rekening met de grootte van de constructie. Deze bepaling dient te worden gespecificeerd met maateenheden. Door het viseren van alle constructies, zonder rekening te houden met de grootte ervan, gaat deze toelatingsplicht alle redelijkheid te boven.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden en zie antwoord vraag 6 pagina 20 advies VCOE.

o Artikel 5, 4°:

- 4° het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen, ten behoeve van veekering;*

Artikel 647 Burgerlijk Wetboek stelt: "Ieder eigenaar mag zijn erf afsluiten, behoudens de in artikel 682 gestelde uitzondering." Het beschermingsbesluit miskent dit recht flagrant, daar de uitzondering in artikel 682 Burgerlijk Wetboek enkel betrekking heeft op het recht van uitweg. Nochtans is dit recht niet zonder belang, daar hierdoor het

eigendomsrecht wordt gevrijwaard. Indien het niet mogelijk is om een perceel af te sluiten, is het eveneens niet mogelijk om het eigendomsrecht te vrijwaren, daar dit niet ter plaatse kan worden vastgesteld. Het eigendomsrecht is evenwel bijzonder beschermingswaardig, gelet op het bijzonder omvangrijk karakter van het zakelijk recht. Artikel 544 Burgerlijk Wetboek stelt immers:

"Eigendom is het recht om op de meest volstreekte wijze van een zaak het genot te hebben en daarover te beschikken, mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen."

Dat dit eigendomsrecht miskent zal worden indien er niet kan worden overgegaan tot afsluiting blijkt eens te meer uit de verwarring gecreëerd door recente initiatieven, zoals het publiek toegankelijk maken van openbare bossen (lees: niet in privé eigendom). Private bossen dienen om de verwarring van de burgers te temperen afgesloten te worden, daar de burger anders niet kan weten wanneer hij een privé bos betreedt.

Daarenboven houdt deze bepaling geen rekening met afsluitingen voor bewoonde percelen. Gelet op het recht op privacy dient het minstens te worden toegelaten dat deze percelen omheind mogen worden. Een beschermingsbesluit als cultuurhistorisch landschap impliceert immers niet dat iedereen alle percelen mag betreden. Het betrokken gebied trekt een hoog toeristenaantal. Gelet op het feit dat in het landschap niet duidelijk is wat privé-eigendommen (niet toegankelijk!) en wat publieke ruimte is, dient in de mogelijkheid te worden voorzien dat privé eigendommen worden afgesloten. Minstens moeten de bewoonde percelen kunnen worden afgesloten. Eens te meer aangezien toeristen met fotografische lenzen vanop afstand foto's kunnen maken en zo de rust van de inwoners zeer sterk kunnen verstoren.

Bovenstaande foto (toont toeristen die voor het toegangshek staan op openbaar domein) schept een sfeerbeeld van de manier hoe toeristen zich gedragen in de Voerstreek.

Inwoners van deze streek dienen bijgevolg te worden beschermd tegen de drang van toeristen om alles te kunnen zien, ruiken, horen en vast te leggen. In het licht van het actiefbehoudsbeginsel moet het ook mogelijk zijn om percelen af te spannen.

Everzwijnen, toeristen, gemotoriseerd verkeer, etc. kunnen immers bijzonder veel schade toebrengen. Het afspannen van percelen dient bijgevolg te worden aanzien als een passende maatregel. De bepaling dient dan ook te worden geschrapt.

Antwoord:

Er is geen verbod op het afsluiten van percelen. Artikel 5 4° maakt het plaatsen of wijzigen van afsluitingen toelatingsplichtig, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen. De meest courante weideafsluitingen zijn dus vrijgesteld van toelating. Bewoonde percelen kunnen afgesloten worden, het beschermingsbesluit verbiedt dit niet. Bepaalde afsluitingen zijn toelatingsplichtig, omdat ze een grote impact op de omgeving hebben.

o Artikel 5, 8°:

8° het aanplanten van bomen en struiken die geen vervanging zijn van afgestorven of verdwenen bomen en struiken of andere kleine landschapselementen;

Deze plicht om een toelating te vragen is bijzonder ruim. Een toelating vragen voor het aanplanten van iedere boom of struik overschrijdt de norm der redelijkheid, daar het geen enkele beslissingsvrijheid meer toelaat voor een eigenaar of gebruiker van een perceel. Verwacht kan worden dat de administratieve last voor het aanvragen van het planten van iedere boom of struik ervoor zal zorgen dat deze aanplanten niet langer zullen gebeuren. Deze bepaling dient dan ook te worden geschrapt.

Antwoord:

Het aanplanten van bomen en struiken op percelen die open dienen te blijven, bijvoorbeeld in functie van zichten of op akkerlanden op de plateau's, of op andere plekken dan perceelsranden kan een grote impact hebben op het landschap. Door het opmaken van een beheerplan kan het aanvragen van toelatingen proactief geregeld worden.

o Artikel 5, 13°:

13° het scheuren van grasland, met inbegrip van het frezen en doorzaaien van grasland, of het omzetten van grasland in akkerland van: ...

Vooreerst is het ondenkbaar dat deze toelating ooit zal worden verleend gelet op de omschreven beheersdoelstelling in het beschermingsbesluit:

"Het behouden, goed beheren en versterken van:

b) Historisch permanente graslanden. Maaien of onderhoud van graslanden enkel met aangepaste toestellen om beschadiging en bodemverdichting te bekomen."

Daarnaast is deze bepaling manifest in strijd met het scheurverbod dat reeds geldt ten gevolge van het natuurdecreet. Het is zinloos een toelating te verlenen terwijl de handeling verboden is door middel van andere regelgeving.

Het toelatingsplichtig maken van het scheuren van graslanden of het omzetten van grasland in akkerland is een afwijking op de vrijstelling die bij de algemene toelatingsplichten aan de landbouw werd gegeven (zie Art. 6.2.3 onroerendergoedbesluit). Deze toelatingsplicht is immers niet voorzien in het onroerendergoedbesluit, hetgeen logisch is gelet op de tegenstrijdigheid.

De toelatingsplicht om (al dan met permanent historische) graslanden te frezen impliceert dat deze graslanden enkel en alleen nog een esthetische waarde zouden kunnen krijgen. Frezen is immers hoogstnoodzakelijk om een redelijk rendement te krijgen. Zo is frezen noodzakelijk voor het bestrijden van minderwaardige grassoorten... Door frezen toelatingsplichtig te maken, zal op termijn zelfs de esthetische waarde van deze graslanden verdwijnen, minstens onder druk komen te staan. Deze bepaling dient bijgevolg te worden geschrapt, aangezien het juist de erfgoedwaarde tenietdoet in plaats van ondersteunt.

De toelatingsplicht voor het scheuren en frezen van grasland zet eveneens de mogelijkheid om een rendabel landbouwbedrijf te exploiteren onder druk. De graslanden staan immers in functie van het landbouwbedrijf. Een landbouwbedrijf heeft steeds de rendabiliteit als uitgangspunt, hetgeen ervoor zorgt dat er een evenwicht dient te worden gevonden tussen graslanden en akkerbouw. Dit evenwicht is van cruciaal belang voor de bedrijfsvoering van een landbouwbedrijf. Deze evenwichtsoefening dient dan ook door de landbouwer te worden gemaakt, niet door de overheid. Het nu esthetisch mooi landschap is trouwens het resultaat van een evenwichtsoefening zonder inmenging van de overheid. Het scheur- en freesverbod dient bijgevolg te worden afgeschaft.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden.

o Artikel 5, 17°:

17° liet gebruik van bestrijdingsmiddelen op grasland en wegbermen, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van distels en brandnetels;

Deze bepaling houdt een toelatingsplicht in voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen, uitgezonderd voor pleksgewijze bestrijding van distels en brandnetels.

Door het invoeren van deze meldingsplicht wordt het rendement van de graslanden verlaagd.

Bestrijdingsmiddelen gaan de erfgoed waarden niet aantasten, in tegendeel juist versterken. De schrapping dringt zich op.

o Artikel 5, 18° en 19°:

18° het achterlaten, opslaan of verwerken van eender welke afvalstof, van afgedankte voorwerpen, van ruwe of verwerkte materialen, met uitzondering van tijdelijke stockage op akkerland van stalmest', van compost en van afval residu's verkregen bij de verwerking van suikerbieten;

19° het lozen van vloeistoffen of gassen die nadelig kunnen zijn voor de aanwezige flora, fauna en bodem, met uitzondering van de bemesting van cultuurgronden zoals bepaald in het mestdecreet;

Deze bepaling houdt het achterlaten van afvalstoffen, vloeistoffen en gassen in. Deze problematiek behoort tot het beleidsdomein omgeving. Bepalingen hieromtrent in een beschermingsbesluit inzake onroerend erfgoed blijken bijgevolg met alleen overbodig,

maar zorgen daarenboven ook nog eens voor een bevoegdheidsoverschrijding indien de bevoegde minister voor omgeving het besluit niet mee ondertekent.
De bepalingen dienen bijgevolg te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

o Artikel 5, 21°:

Artikel 5, 21° houdt voornamelijk een toelatingsplicht in voor handelingen aan gebouwen. Deze toelatingsplicht is vrijwel gelijkaardig aan een bescherming als een monument. De bescherming als cultuurhistorisch landschap gebruiken om verstrekkende beperkingen op te leggen aan gebouwen is in strijd met de bepalingen van het onroerendergoeddecreet.

Tussen monumenten en landschappen moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt, (zie L. Vandenhende, G. Van Hoorick en P. Vansant, Zakboekje onroerend erfgoed, Mechelen, Kluwer, 2015, 9.) Zowel de parlementaire voorbereiding van het Monumentendecreet als die van het Onroerendergoeddecreet laten verdere verduidelijking achterwege. Bijgevolg moet de gewone taalgebruikelijke betekenis van het woord worden gebruikt. Zo wijst een werk van de natuur op een bijzondere vorm of kenmerk van het goed, terwijl een landschap een grotere oppervlakte beslaat en waardevol is omwille van het geheel van samenstellende elementen, (zie M. Boes, "De bescherming van monumenten en landschappen" in D. Meulemans (ed.), Recente ontwikkelingen betreffende vastgoed en landeigendom, Antwerpen-Groningen-Oxford, Intersentia, 2003, 152.) Hieruit volgt dat indien een erfgoedelement in een beschermd landschap zelf niet is beschermd als monument, het niet genoeg erfgoedwaarde bezit om te worden beschermd.

Daarenboven blijkt uit de definitie van stads- en dorpsgezichten dat een bescherming als stads- en dorpsgezicht juist het middel bij uitstek is om gebouwen in het geheel te beschermen. Als stads- of dorpsgezicht worden immers beschermd:

"een geheel van een of meer monumenten of onroerende goederen met omgevende bestanddelen zoals beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen, van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde".

De groepering van een reeks onbebouwde percelen kan echter niet onder de noemer dorpsgezicht worden beschermd (RvS 21 december 1995, nr. 57161).

Er bestaat een fundamenteel verschil tussen stads- en dorpsgezichten en (cultuurhistorische) landschappen, waarbij open ruimte als een van de belangrijkste waardebepalende elementen worden beschouwd.

Uit het feit dat het beschermingsbesluit een cultuurhistorisch landschap als voorwerp heeft (lees: voornamelijk open ruimtes) en er geen afzonderlijke beschermingsbesluiten voor monumenten zijn genomen, volgt dat de gebouwen gelegen binnen het cultuurhistorisch landschap niet mogen worden onderworpen aan bepalingen die de facto een bescherming als monument uitmaken.

De bepalingen van artikel 5, 21° houden geen enkel verband met het beschermen van het cultuurhistorisch landschap en dienen omwille van bovenvermelde redenering te worden geschrapt.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar 4 punt 60.

7) Conclusie

De definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in 's-Gravensvoeren en Sint-Martens-Voeren kan op basis van het dossier dat ter inzage ligt niet worden genomen.

Vooreerst kan zulke bescherming niet worden genomen aangezien niet voldaan is aan alle elementen van de definitie. Uit de voorafgaande overwegingen blijkt eveneens dat het een schending zou uitmaken van het zorgvuldigheidsbeginsel en het beginsel van de gelijkheid voor openbare lasten. Daarenboven zou het leiden tot bevoegdheidsoverschrijdingen.

Naast het bezwaar dat er in het beschermingsbesluit geen bewijs van historisch permanente graslanden wordt gegeven, geeft het beschermingsbesluit ook aanleiding tot bijzonder veel specifieke bezwaren. In dit bezwaarschrift is getracht deze bezwaren nog eens per artikel van het beschermingsbesluit weer te geven. Gelet op de omvang van het dossier en de eigendom van cliënt ten opzichte van het beschermde gebied is het onmogelijk hierin de volledigheid na te streven. De bezwaren geven echter duidelijk dezelfde lijn aan als de voorafgaandelijke overwegingen, met name dat het definitieve beschermingsbesluit niet kan worden genomen op basis van het ter inzage liggend dossier, hetgeen bijzonder gebrekkig is.

Het voorafgaandelijk onderzoek dient bijgevolg te worden overgedaan. Het strekt tot de aanbeveling daarin de belangen van cliënt te erkennen. Het is immers bijzonder frappant dat cliënt zulk hoog percentage aan oppervlakte van het beschermde gebied in zijn eigendom heeft, maar slechts wordt geconsulteerd in de fase van het openbaar onderzoek. De consultatie is daarenboven ook nog eens beperkt tot een summier kennisgeving, zodoende dat het voor cliënt onmogelijk wordt gemaakt zijn grieven op een grondige manier ter kennis te geven.

Als algemene conclusie kan worden gesteld dat het definitieve beschermingsbesluit niet kan worden genomen, dit omwille van de schromelijk foute vaststellingen, de schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de manifeste onwettigheden.

Conclusie:

Zie eerdere antwoorden. Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.9. Bezwaar 9 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *het wonen*

De percelen gelegen aan Komberg B411 en B437 zijn gelegen in woonzone en recreatiezone. Momenteel zijn we bezig met de bouw van vijf appartementen en vijf woningen. In de toekomst zijn er mogelijkheden voor het bouwen van vakantiewoningen of ontwikkelen van het recreatiegebied. De percelen rond deze twee zijn niet mee opgenomen in de bescherming. Wij zijn niet akkoord met deze bescherming.

Percelen B846 en 847A zijn gelegen te Komberg 4 vallen ook binnen deze bescherming. Er staat een loods, werkplaats en stallen. We willen deze zone ook uit de beschermingsperimeter hebben. De stalling willen we ook uit de beschermingsperimeter in verband met de verbouwingswerkzaamheden. De weide willen we uit de perimeter in verband met de opslag van materialen en voertuigen en het behoud van de parking.

Antwoord:

Percelen (1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie) B 441 en 437 liggen deels in woongebied met landelijk karakter, deels in gebied voor openbaar nut en deels in recreatiegebied. Reeds vóór de voorlopige bescherming is de bouw op deze percelen gestart. Hierdoor verandert het grasland in een bebouwde zone. Deze zone, die tevens niet ruimtelijk aansluit bij de rest van het cultuurhistorische landschap, wordt uit de afbakening van de bescherming gehaald.

De perceel 847A en perceel 846C betreffen bestaande gebouwen. Een deel van perceel 846B is de toegang naar dit gebouw. Deze gebouwen hebben geen erfgoedwaarde en bevinden zich aan de rand van het beschermde landschap. Deze worden uit de afbakening van de bescherming gehaald. Het deel van perceel 846B dat de toegangsweg en omgeving naar het gebouw op perceel 846C betreft wordt uit de afbakening gehaald daar deze zone geen erfgoedwaarde heeft. Het noordelijke deel van het perceel dat een buffer vormt naar de

knotbomenrij ten noorden en westen van het perceel, ook historisch permanent grasland betreft en tevens gelegen is in landschappelijk waardevol agrarisch gebied op het gewestplan blijft binnen de afbakening van het te beschermen cultuurhistorisch landschap.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit:

Percelen gelegen 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie B 73078B0441/00_000, 73078B0437/00_000, 73078A0847/00A000, 73078A0846/00C000 en een deel van 73078A0846/00B000 worden uit de afbakening gehaald.

2.1.3.10. Bezwaar 10 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZAM Voeren*

Bezwaar 10 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.11. Bezwaar 11 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZAM St-TR*

Sinds 2010 baten wij in Voeren een wijngaard uit gelegen in het paarse gedeelte (zone voor autonome ontwikkeling) van plan Bijlage 4. Welke rechten en plichten zijn er verbonden aan een zone voor autonome ontwikkeling? Kunnen wij de wijngaard verder uitbaten met naleving van alle voorschriften zoals dat in 2017 was? Zijn er dus verandering in voorschriften voor uitbating door invoeren van het beschermingsbesluit? Zijn wij verplicht een beheersplan op te stellen? Mogen wij de wijngaard die nu 2.2 ha bedraagt verder uitbreiden over het volledige paars ingekleurde gebied? Moet daarvoor een aanvraag ingediend worden? Zijn de voorwaarden voor goedkeuring veranderd? Wat zijn de gevolgen bij eventuele verkoop van deze gronden?

Artikel 5 21° gaat toch over bemesting? Is het sproeien van de druivenplanten met toegelaten sproeimiddelen toegelaten?

Antwoord:

De zone voor autonome ontwikkeling is een insteek voor het proces voor de bepaling van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) van het Agentschap Natuur en Bos en heeft geen rechtstreekse gevolgen voor particuliere eigenaars. Met deze zone wordt aangegeven dat er vanuit de landschapsbescherming meerdere mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van het gebied: landbouw of natuur (onder andere bosuitbreiding).

De plichten zijn algemeen het landschap in stand houden en goed beheren, zoals beschreven in het ministerieel besluit. De bestaande wijngaard kan blijven bestaan. Bij het aanbrengen van nieuwe constructies of bepaalde afsluitingen (andere dan houten palen met prikkels of gladde draad) dient wel een toelating te worden gevraagd via de gemeente, tenzij die kadert binnen een andere vergunning (voorbeeld omgevingsvergunning), dan wordt dit daarin mee genomen. Toelatingen worden afgewogen ten opzichte van de erfgoedwaarden van het gebied. Het sproeien van de druivenplanten met toegelaten sproeimiddelen is toegelaten. Het valt niet onder de toelatingsplichten die opgesomd zijn in het ministerieel besluit.

Het opstellen van een beheersplan is niet verplicht. Een beheersplan heeft wel bepaalde voordelen naar vrijstellingen voor het vragen van toelatingen (die voorzien zijn in het beheersplan) en opent de mogelijkheden voor premies. Voor het uitbaten van een wijngaard zijn geen premies mogelijk (deze heeft geen erfgoedwaarde), wel voor bijvoorbeeld het beheer van houtige beplantingen en graslanden.

Voor het uitbreiden van de wijngaard moet een toelating worden aangevraagd bij de gemeente. Bij het toelaten wordt de afweging gemaakt of een uitbreiding aanvaardbaar is, en of er al dan niet een negatieve impact is op het gebied.

Bij een verkoop van gronden en gebouwen onderzoekt de notaris of er beschermingen van uit het erfgoeddecreet op rusten. Indien dit het geval is vermeldt de notaris dit in de verkoopakte.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.12. Bezwaar 12 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRH*

In de huidige voorlopige bescherming zijn blijkbaar het huis met bijhorigheden, weilanden en landbouwgronden gelegen Krindaal 1 te Sint-Martens-Voeren terstreke "Weyeren", "Op den Diege", "Aan den Brouck" en "Crindaal" ten kadaster gekend wijk B n° 235/K, 235/H, 236/A, 237/D/2, 254/B, 255, 257/C, 237/B, 239/D, 231/A, 239/C, 235/G en 235/L en deel van n° 250/A, 243/A en 253/A alsook wijk C n° 605/A en 606 opgenomen in het cultuurhistorisch landschap. We begrijpen niet waarom dit huis gebouwd in 1940 een cultuurhistorische waarde zou hebben. Een onterechte opname van dit huis en omliggende gronden zullen naar onze mening hoogst waarschijnlijk een beduidende negatieve invloed hebben op de waarde van dit huis en de omliggende gronden.

Daarom vragen we dat dit huis en omliggende gronden niet in het plan van cultuurhistorisch landschap van Altenbroeken Voervallei opgenomen worden.

Antwoord:

De percelen gelegen in Sint-Martens-Voeren, 1ste afdeling, sectie B 235/K, 235/H, 236/A, 237/D/2 (is vermoedelijk 237/E/2), 254/B, 255, 257/C, 239/D, 231/A, 239/C, 235/G en 235/L en deel van n° 250/A (is vermoedelijk 250B), 243/A (is vermoedelijk 243B of C), en 253 (is vermoedelijk 253C) zijn graslanden of valleibos in de Veursvallei en hebben erfgoedwaarde. Er wordt in het bezwaar niet argumenteert waarom de gronden ten onrechte zouden worden opgenomen. De gronden blijven binnen de beschermingsperimeter.

Het is niet aangetoond dat door het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken de graslandpercelen een minwaarde zouden ondergaan of de verkoopbaarheid zou bemoeilijken. Er zijn geen studies die aantonen dat de bescherming van erfgoed waardeverminderingen van percelen in de hand werkt en de verkoopbaarheid vermindert. De meeste graslanden kunnen omwille van de bodemkundige en geomorfologische aspecten niet worden omgezet in akkerland gezien ze op steile hellingen of op valleibodems liggen.

De percelen gelegen in Sint-Martens-Voeren, 1ste afdeling, sectie C nummers 605/A en 606 liggen buiten het voorlopig beschermde landschap. Deze vraag is bijgevolg zonder onderwerp.

Perceel sectie B nummer 237/B is de woning Krindaal 1. Dit pand is niet opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed of als erfgoedelement in het beschermingsdossier. Het ligt aan de rand van het voorlopig beschermde landschap en wordt uit de perimeter gehaald omdat het geen erfgoedwaarde heeft.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het ministerieel besluit: Perceel Sint-Martens-Voeren 1ste afdeling, sectie B, nummer 73078B0237/00B000 (woning Krindaal 1) wordt uit de afbakening gehaald.

2.1.3.13. Bezwaar 13 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRH boeven*

Ik baat een melkveebedrijf uit met 65 ha grond waarvan 20ha akkerland (maïs) en de rest weiland wat dient als voeder voor de dieren.

Het is voor mij niet duidelijk welke bewerkingen/behandelingen we mogen uitvoeren op de graslanden en akkers. Voor een goede economische bedrijfsvoering moet men bij een te hoge onkruiddruk toch kunnen bespuiten (pleksgewijs is niet altijd voldoende). Men moet ook al eens grasland kunnen vernieuwen of gelijk trekken. Bijvoorbeeld als everzwijnen hebben het vernield, is soms vernieuwing van het grasland bij nodig.

Door het opkopen van akkerland door Natuurpunt wordt het areaal maïs voor mijn bedrijfsvoering bemoeilijkt (minder maïs in het rantsoen is minder melk).

Al jaren bewerkt mijn familie in Voeren de grond als veehouder, dus het landschap, weilanden, akkers werden en worden ook zo goed mogelijk onderhouden door ons. Als men de landbouwsector weg wil in Voeren dan moet men zeker nog meer regels en wetten voorschrijven, vooral omdat we nu al meer dan genoeg hebben van dit alles.

Persoonlijk ben ik niet tegen een beheersplan maar het moet wel nog zo economisch mogelijk en leefbaarheid zijn voor mijn familiaal melkvee bedrijf want ik heb ongeveer 30 hectare in dit gebied om nog te zwijgen van het waardevermindering van de grond. Wat mij ook nog verontrust is, met wat komt er hierna weer (binnen enkele jaren) aan, nog meer bijkomende wetten en maatregelen? Bijvoorbeeld over MAP: is het in de toekomst nog mogelijk om derogatie aan te vragen in zo'n gebied. Wat brengt de toekomst nog met zich mee?

Laat het hopelijk duidelijk zijn dat wij als landbouwers het landschap zijn en onderhouden en wij hier met zorg mee om gaan. Ik vraag dan ook een grondige herziening van voorliggend plan.

Antwoord:

Aan akkerland worden bij gewoon agrarisch gebruik geen bijkomende zaken opgelegd, er zijn toelatings nodig voor bijvoorbeeld bepaalde afsluitingen of bebossing. In het ministerieel besluit is in artikel 5 13° een toelatingsplicht voorzien voor het scheuren van grasland, met inbegrip van het frezen en doorzaaien van historisch permanent grasland en grasland in groenbestemmingen. Wat onder historisch permanent grasland wordt verstaan in het beschermingsbesluit is aangeduid op kaart bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier 'historisch permanente graslanden'.

Een perceelsgewijze besproeiing met bestrijdingsmiddelen van graslanden ... is toelatingsplichtig via artikel 5 17°. Zie behandeling in bezwaar A vraag 1.

Herstellen van everzwijnschade is steeds mogelijk, dit is overmacht en geen scheuren van graslanden. Het melkvee kan steeds met maïs worden gevoederd. Op de akkers in het beschermde landschap worden geen teeltkeuzebeperkingen opgelegd.

De landschapsbescherming heeft zeker niet het doel de landbouwsector uit Voeren weg te willen, integendeel de landbouwers zijn de landschapsbouwers. Dit wordt in het beschermingsdossier onderschreven. Een bescherming is geen bevestiging, een landbouwkundige uitbating blijft mogelijk. Een beheersplan biedt mogelijkheden, zoals toekenning van een erfgoedpremie voor werkzaamheden, beheersmaatregelen en diensten gericht op het behoud of de herwaardering van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen binnen het beschermde cultuurhistorische landschap. Een beheersplan kan toelatingsen voor werken of handelingen opnemen, zodat er een administratieve vereenvoudiging is.

De bescherming als cultuurhistorisch landschap met de mogelijkheid tot het bekomen van een erfgoedpremie op basis van een goedgekeurd beheersplan kan een belangrijke stimulans vormen voor de herwaardering van het waardevolle landschap.

Het is niet aangetoond dat door het behoud van de erfgoedelementen en -kenmerken de graslandpercelen een minwaarde zouden ondergaan of de verkoopbaarheid zou bemoeilijken. Er zijn geen studies die aantonen dat de bescherming van erfgoed waardeverminderingen van percelen in de hand werkt en de verkoopbaarheid vermindert.

De bemesting van cultuurgronden zoals bepaald in het mestdecreet is steeds mogelijk. De bescherming als cultuurhistorisch landschap heeft hierop geen invloed.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.14. Bezwaar 14 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: NL ZRH

Als eigenaar van land binnen de beschermingszone ben ik tegen deze bescherming. De betrokken gronden zijn steeds uitgebaat als een goede huisvader, zonder hulp of interventie

van de gemeente. Deze bescherming brengt tegenstrijdigheden, waardevermindering, grondverlies en operationele beperkingen met zich mee.

Antwoord:

Zie antwoorden bezwaar A.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.15. Bezwaar 15 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: burger

Bezwaar 15 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.16. Bezwaar 16 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: burger

Bezwaar 16 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.17. Bezwaar 17 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: zie nr

Wij zijn eigenaars van graslanden in het beschermingsvoorstel en verzetten ons tegen het beschermingsvoorstel. Natuurgebieden zo veel mogelijk beschermen is heel goed, maar mag niet ten laste zijn van de eigenaren die al gedurende generaties deze gronden als een goede huisvader beheren. De bescherming brengt een zeer belangrijke financiële devaluatie met zich mee, bezorgd ons alleen tegenstellingen, uitbatingsbeperkingen en verbiedt elke reconversie terwijl het economische model gepromoot door onze politieke financiers de landbouwers weg duwt uit dit type uitbating.

Antwoord:

Zie antwoorden bezwaar A.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.18. Bezwaar 18 uitgebracht door de Limburgse Milieukoepel tijdens het openbaar onderzoek:

Het bezwaarschrift geeft een overzicht van de erfgoedwaarden en -kenmerken en enkele adviezen vóór de voorlopige bescherming.

Ook voor dit gebied vinden we vanuit de milieubeweging het een zeer positieve maatregel dat het betrokken gebied als cultuurhistorisch landschap wordt beschermd.

Zoals uit de inventarissen blijkt worden ook een aantal historisch waardevolle elementen en typische zichten opgenomen. Ook bevat het betrokken gebied historisch permanent grasland. Het betrokken gebied is zo'n 1 000 ha groot. Belangrijke delen van het gebied zijn aangeduid als natuurgebied op het gewestplan, delen van het gebied zijn afgebakend als SBZ-gebied Voerstreek.

Het is dan ook zinvol en aangewezen om bij de opmaak van een beheerplan ook rekening te houden met de ecologische en natuurkundige waarden van het gebied. We gaan er van uit dat door rekening te houden met deze waarden de belangen natuurbehoud, de erfgoedwaarden en de landschappen zeer goed kunnen afgestemd worden en een meerwaarde voor beide belangen moeten betekenen.

Ook voor dit gebied zijn er permanente graslanden afgebakend die moeten behouden blijven. Deze graslanden zijn als dusdanig reeds lang in gebruik en zijn opgenomen binnen de

bedrijfsvoering van het betrokken landbouwbedrijf. Vaak zijn het graslanden op hellingen waardoor bij omzetting in akkerland ook bijkomende problemen zoals erosievorming zullen optreden.

Ook hier moeten we stellen dat het in bepaalde gebieden, omwille van onder meer het reliëf, toch aangewezen kan zijn om de vrijheid van landbouwteelten te toetsen aan andere elementen zoals reliëf, kwetsbaarheid van de bodem, landschapsbehoud. Dit heeft dan feitelijk weinig te maken met de teelt van de producten, maar vooral met het al dan niet scheuren van de bodem.

We gaan er van uit het landschap 'Altenbroek en Voervallei met omgeving' ook effectief als cultuurhistorisch landschap zal beschermd worden.

Tevens pleiten we voor de opmaak en uitvoering van een globaal beheerplan waarin zowel de beheermaatregelen vanuit natuurbehoud als de beheerdoelstellingen vanuit de bescherming als cultuurhistorisch landschap zijn opgenomen.

Antwoord:

Er wordt akte genomen van de opmerkingen.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.19. Bezwaar 19 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

2R11 X

Als eigenaar van het perceel A126H, voorheen (1993) 126D (bouwgrond) en gedeelte van 126E (weiland) teken ik bezwaar in tegen de opname van mijn perceel in het plan van bescherming als cultuurhistorisch landschap.

Mijn perceel bestaat immers uit een definitief goedgekeurde bouwgrond als zijnde lot 2 van een definitief vergunde verkaveling en ten westen en ten zuiden ervan de overige grond van mijn perceel.

Mijn bouwgrond is 20m breed op 44,93m diepte met een oppervlakte van 895m². Het betreft lot 2 van een verkaveling met twee loten voor het bouwen van twee residentiële, alleenstaande woningen. Het lot 1 van de verkaveling, kadastrummer A126K is wel helemaal uit het plan van bescherming gelaten. Het lijkt mij dus logisch dat ook lot 2, kadastrummer A126H buiten het plan valt. Het perceel grenst aan de Kerkhofstraat met bebouwing aan de overkant en aan de zuidkant. Bijgevolg vraag ik dan ook om het perceel A126H aan de Kerkhofstraat te 's-Gravenvoeren uit het plan van bescherming te halen.

Antwoord:

Een groot deel van perceel 126H is gelegen in woongebied met landelijk karakter. Het oostelijk perceel 126K van de verkaveling is uit de bescherming gelaten. Het perceel is verkaveld en bebouwbaar. Daarom wordt het perceel uit de beschermingsperimeter gehaald.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het ministerieel besluit. Perceel Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, 73075A0126/00H000 wordt uit de afbakening gehaald.

2.1.3.20. Bezwaar 20 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

2R11 Voeren

Als eigenaar van land binnen de beschermingszone ben ik tegen deze bescherming. De betrokken gronden zijn steeds uitgebaat als een goede huisvader, zonder hulp of interventie van de gemeente. Nog minder van het Vlaamse gewest behoort ons landschap tot het land Herve, met alle respect voor enkele megalomane personen.

Deze bescherming brengt tegenstrijdigheden, waardevermindering en problemen met een Vlaamse overheid die de regio niet kent.

Antwoord:

Zie antwoorden bezwaar A.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.21. Bezwaar 21 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRH X*

Bezwaar 21 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.22. Bezwaar 22 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRH weeten*

Bezwaar 22 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.23. Bezwaar 23 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRH weeten*

Middels dit schrijven willen wij bezwaar aantekenen tegen de voorlopige voor wat betreft het gedeelte Eiken en omgeving.

Op de hoevegebouwen en de omliggende percelen wordt een modern melkveebedrijf uitgebaut. In het kader van de bedrijfsopvolging staat de volgende generatie klaar om mee in het bedrijf te stappen. Een bedrijfsopvolging is enkel mogelijk als het bedrijf voldoende ontwikkelingsmogelijkheden blijft behouden om de toekomst aan te kunnen. Enkel een leefbaar landbouwbedrijf zal bij machte zijn om de bedrijfsgebouwen en de omliggende percelen op een deugdelijke manier te onderhouden.

Daarom willen wij u verzoeken om er zorg voor te dragen dat de bescherming geen nadelige gevolgen zal hebben voor het bedrijf zodat het in de toekomst verder kan blijven ontwikkelen.

Antwoord:

Zie antwoorden bezwaar A.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.24. Bezwaar 24 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *ZRH (NL)*

- 1. Het perceel dat in eigendom van cliënt is, is al sinds decennia in gebruik als akkerland. Alhoewel op de kaartbijlages, die bij het plan horen, het perceel geen beperkingen opgelegd heeft gekregen wil de bezwaarindiener toch aangeven dat de beperking van de exploitatiemogelijkheden van het perceel tot waardedaling van het perceel gaat leiden welke schade redelijkerwijs niet voor rekening van de bezwaarindiener kan komen. Mocht de exploitatie van het perceel in het gedrang komen dan claimt cliënt langs deze weg alvast de schade aan waardedaling.*
- 2. Op de infovergadering werd er ook de mogelijkheid tot het opstellen van een beheerplan voorgesteld. de bezwaarindiener is van mening dat dit niet ter compensatie van het eventuele waardeverlies van de grond kan tellen.*
- 3. Al jaren bewerken de landbouwers percelen in dit gebied, zowel graslanden als akkerlanden. Dit landschap is vooral gevormd door de landbouwsector. Een landschap is altijd in beweging. Naar de mening van cliënt wordt deze regeling misbruikt om andere doelen te bereiken, namelijk om op termijn volledig natuurgebied te worden.*

De bezwaarindiener vraagt het voorliggend plan door te halen in welk geval geen verdere beperkingen meer door te voeren op de gronden welke per heden als akkerland staan aangemerkt.

Antwoord:

Zie antwoorden bezwaar A.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.25. Bezwaar 25 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

2011 Voeren

Bezwaar 25 is een kopie van bezwaar 4. Voor behandeling van het bezwaar zie bezwaar 4.

2.1.3.26. Bezwaar 26 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

2011 Voeren

Wij tekenen bezwaar aan tegen het voornemen van Cultureel Erfgoed om onze woning en de bijbehorende gronden tot beschermd gebied te verklaren.

Antwoord:

Kerkstraat 7 ligt buiten de beschermingsperimeter van het voorlopig beschermde landschap. Dit deel van het bezwaar is bijgevolg zonder onderwerp. De percelen 1ste afdeling Sint-Martens-Voeren, sectie A, perceel 592E (deel), 597H, 597G, 601F, 602F liggen binnen het beschermde dorpsgezicht 'Parochiekerk Sint-Martinus met omgeving' (besluit van 11 april 1984). Perceel 600 C ligt net buiten het beschermde dorpsgezicht tussen Komberg en de Veurs. De site is reeds beschermd dorpsgezicht. Het beschermde dorpsgezicht wordt uit de afbakening gehaald.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit: de percelen gelegen 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A 73078A0601/00F000, 73078A0600/00C000, 73078A0592/00E000, 73078A0602/00F000, 73078A0597/00H000 en 73078A0597/00G000 en omliggend openbaar domein worden uit de afbakening gehaald.

2.1.3.27. Bezwaar 27 uitgebracht door de VMM tijdens het openbaar onderzoek:

De doelstellingen van het decreet Integraal Waterbeleid voorzien om op locaties binnen de betrokken valleigebieden (opnieuw) natuurlijke overstromingen toe te laten, op een gecontroleerde manier aan waterberging te doen en beekherstelmaatregelen (hermeandering) te realiseren. Vaak zijn valleigebieden binnen landbouw- en natuurgebieden omwille van het ontbreken van bebouwing en infrastructuur de enige locaties waar nog natuurlijke of gecontroleerde waterberging plaats kan vinden.

Meer concreet heeft VMM in het gebied van het voorgestelde beschermingsbesluit reeds enkele jaren een ontwerpstudie lopen met zoekzones ter hoogte van Ottengroeven en Berg voor gecontroleerde waterberging. Om de vooropgestelde vermindering van het overstromingsrisico in de dorpskern te realiseren kunnen specifieke constructies en lokale dijklichamen noodzakelijk zijn. Daarnaast zijn in deze ontwerpstudie ook het oplossen van 5 vismigratieknelpunten en overige beekherstelmaatregelen op de Voer voorzien.

Aangezien het aspect waterhuishouding beperkt aan bod komt in het voorliggende ontwerp van beschermingsbesluit, is het voor VMM momenteel moeilijk om in te schatten of de vooropgestelde beschermingsdoelen gevolgen hebben voor de realiseerbaarheid van de beoogde inrichtingsmaatregelen in functie van veiligheid en ecologisch beekherstel, meer specifiek de hiervoor benodigde infrastructuur en grondwerken. Er dient daarom naar een maximale samenhang en afstemming gezocht te worden tussen de doelstellingen van het beschermingsbesluit en het decreet Integraal Waterbeleid. VMM sloot hierrond specifiek voor Voeren een charter af met verschillende betrokken partners waaronder ook het Agentschap Onroerend Erfgoed en de gemeente Voeren.

In het inhoudelijke dossier van het openbaar onderzoek werd er een algemene vermelding naar bovenstaande acties opgenomen, echter biedt deze onvoldoende garanties voor het realiseren van onze doelstellingen.

VMM wenst met dit bezwaar aan te geven dat de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap geen hypotheek mag leggen op de doelstellingen en beginselen van het decreet Integraal Waterbeleid. Hiervoor dient rekening gehouden te worden met volgende voorwaarden:

- Een voorlopige bescherming is voor ons enkel mogelijk na een grondige analyse naar de verenigbaarheid met het actuele of beoogde overstromingsregime;*
- bij een verdere concrete uitwerking van acties dient gezocht te worden naar een afstemming met de doelstellingen van het decreet Integraal Waterbeleid.*

Antwoord:

De bescherming als cultuurhistorisch landschap heeft een individueel karakter en fungeert het als aanvulling en verfijning op de sectorale wetgevingen. Dit betekent dus dat de doelstellingen van het decreet Integraal Waterbeleid nog steeds kunnen gerealiseerd worden. Het aanleggen van bijvoorbeeld nieuwe constructies is toelatingsplichtig. In de praktijk zal er een toetsing met de bescherming zijn via de vergunningsaanvraag. De plannen en acties van de VMM moeten, in het stadium van de initiële planning, afgewogen worden aan de erfgoedwaarden en -kenmerken. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat er omwille van de terreinomstandigheden moet gekozen worden voor uitvoerings- of locatiealternatieven.

Conclusie:

Het bezwaar heeft **geen invloed op** het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.28 Bezwaar 28 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek: *Ombwande*

Naar aanleiding van de presentatie enkele weken geleden, over hoe we de regio zo goed mogelijk kunnen behouden voor ons nageslacht, heb ik het volgende verbetervoorstel. In Kwinten op het Bronnenpad (kort bij de afsplitsing naar de Eiken) heeft de gemeente in een ver verleden ooit een rij canada's geplant (tussen de percelen 545E, 347, 366 en 543). Maar die bomen zijn vrij oud en hier vallen dan ook regelmatig takken af, hetgeen gevaarlijke situaties kan opleveren. Ik stel voor dat gemeente deze bomen verkoopt, zodat deze gerooid worden. Op die manier verdient de gemeente er iets aan en bovendien kunnen zo ongelukken voorkomen worden.

Antwoord:

De eigenaar van de bomen moet instaan voor de veiligheid van de bomen. Als de bomen kaprijp zijn dan kan na het verkrijgen van een vergunning overgaan worden tot vervanging van de bomen.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

2.1.3.29. Bezwaar 29 uitgebracht door de gemeente Voeren tijdens het hoorrecht uitgeoefend op 23/05/2018:

Naar aanleiding van de bezwaren die ingediend werden in kader van het openbaar onderzoek en bijkomende informatie betreffende de gevolgen van de landschapsbescherming wenst de gemeente zich te beroepen op het hoorrecht om volgende opmerkingen te formuleren.

Voor onze gemeente is het uitermate belangrijk dat graslanden economische functioneel blijven als graasweide of maaiweide van (melk)veehouders. De graslanden moeten rendabel blijven om te exploiteren als graasweide en/of maailand binnen het bedrijf. Indien dit niet het geval is, zullen er geen boeren meer zijn om de graslanden in stand te houden. De bescherming van

het landschap impliceert ons inziens ook het in stand houden van de familiale (melk)veesector en deze ondersteunen waar mogelijk. Het evalueren naar een louter 'extensief beheer' van dit landbouwgebied is zeker niet gewenst. De identiteit van de gemeente als deel van land van Herve vereist de aanwezigheid van actieve grondgebonden (melk)veehouders:

Om deze redenen is het volgens ons nodig om volgende aanpassingen te doen aan de beschermingsdossiers van de landschappen

- De bescherming als landschap heeft zware gevolgen met betrekking tot percelen aangeduid als HPG. Door de bescherming als landschap geldt een verbod op vegetatiewijziging via het Natuurdecreet. Dit kan niet de bedoeling zijn en zal zeker nadelige effecten hebben voor de bruikbaarheid van die percelen voor de familiale melkveehouderij.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1.

- In het besluit met betrekking tot de beschermingen als landschap is voorzien dat de landbouwers toestemming vragen voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Wij wensen de administratieve last voor de boeren niet te verhogen. De administratieve last is al bijzonder groot voor hun. Ook de gemeente heeft niet de capaciteit om die vergunningen te behandelen. Handhaving met betrekking tot het gebruik van bestrijdingsmiddelen lijkt me ook zeer moeilijk. Wij vragen dan ook dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen mogelijk moet blijven zonder vergunning. Het vermijden van bestrijdingsmiddelen kan beter gestimuleerd worden via subsidies/ beheerovereenkomsten in plaats van via vergunningsaanvragen.

Antwoord:

Zie antwoord bezwaar A vraag 1, deze bepalingen worden geschrapt in de beide beschermingsbesluiten.

- De boerenbond maakt melding dat percelen die als grasland beheerd werden omwille van beheerovereenkomsten nu opgenomen werden als permanent grasland. Indien dit zo is, zou dit het vertrouwen in de overheid en beheerovereenkomsten ernstig beschadigen en kunnen leiden tot averechtse effecten.

Antwoord:

De kaart met historisch permanente graslanden, nu in bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier, is opgemaakt op basis van objectieve criteria. Voor de tijdsdiepte van historisch permanente graslanden wordt een continu graslandgebruik van minimaal 50 jaar gehanteerd. Dit gaat over meer dan één generatie landbouwers. De meeste graslanden gaan veel verder terug in de tijd zoals blijkt uit figuur 12 in 'Bijlage 5.3 kaarten- en figurenbijlage bij het inhoudelijk dossier'.

- Het is niet wenselijk dat zones opgenomen als woonzone, zone voor openbaar nut, recreatiegebied op het Gewestplan van onze gemeente opgenomen worden binnen de bescherming. De bestemming van deze gebieden kan niet gewijzigd worden omwille van de beschermingen als landschap. Ook alle RUP'S en BPA's mogen niet overlappen met de landschapsbescherming. Bij de opmaak hiervan wordt namelijk reeds rekening gehouden met het landschap, zodat een bijkomende bescherming als Landschap niet wenselijk is.
 - Hieronder volgt een niet limitatieve lijst van overlappingen met woonzone en recreatiegebied
 - o Afd 1, sectie A, 566A en 571B
 - o Afd 1, sectie B, 441 en 437 en B432T
 - o Afd 6, sectie A, 126H
 - o Afd 6, sectie A, 66D

Antwoord:

De percelen afdeling 1, sectie A, 566A en 571B worden uit de afbakening gehaald, zie bezwaar 2. Afdeling 1, sectie B, 441 en 437 worden uit de afbakening gehaald, zie bezwaar 9. Perceel B432T valt niet binnen de afbakening van het voorlopig beschermde landschap. Perceel afdeling

6, sectie A, 126H wordt uit de afbakening gehaald, zie bezwaar 19. Perceel afdeling 6, sectie A, 66D wordt voor het kleine deel dat binnen woongebied met landelijk karakter valt uit de afbakening gehaald. Aan de overzijde van de weg wordt ook 10A voor een klein stuk aangepast.

Greb: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A, 73075A0066/00D000 (deel) en 73075A0010/00A000 (deel) en deel van openbaar domein wordt uit de bescherming gehaald.
Hoffert: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A1719/00A002 (deel), 73075A1721/00E000 (deel), 73075A1721/00A000 (deel), 73075A1722/00B000 (deel), 73075A0148/00D000 (deel) worden uit de bescherming gehaald.

Boomstraat: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A0680/00A000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Mennekesput: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A, 73075A0675/00C000 (deel) en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.

Vitschen- Gijberg: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C0220/00_000 (deel), 73075A0482/00D000 (deel), 73075A0463/00M002 (deel), 73075A0463/00L002, 73075A0463/00P002 (deel), 73075A0461/00L000 (deel) en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.

Vitschen: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075A0525/00D000, 73075A0525/00F000, 73075A0526/00D000, 73075A0526/00E000, 73075A0527/00B000, 73075A0527/00C000, 73075A0528/00D000, 73075A0529/00K000, 73075A0529/00L000, 73075A0530/00Z000, 73075A0534/00E000, 73075A0534/00M000 (deel), 73075A0535/00_000 (deel), 73075A0537/00B000 en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.

Schophem: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C0974/00N000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Stationsstraat: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie B, 73078B0093/00S000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Einde: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A, 73078A0792/00C000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

- Hieronder een lijst met opmerkingen m.b.t. de RUP's en BPA's (werd reeds eerder doorgegeven):
 - BPA "Politielogement": afbakening is niet juist gebeurd, perceel Voeren 1ste afdeling sectie A nr. 813D maakt deel uit van dit BPA, bestemming deels openbaar nut en deels groen (zone voor weide met hoogstambomen). Perceel moet niet opgenomen worden in bescherming, dat zou eventuele ontwikkelingen die de gemeente daar nog wil doen, kunnen bemoeilijken. Bijvoorbeeld een invulling met een functie openbaar nut na afbraak politiegebouw, of aan een terrein voor campingcars, of nog een andere bestemming. Vrijwaring van het landschap is voorzien door de gordel van hoogstamboomgaarden rond deze zone. De rest van BPA "Politielogement" valt buiten de perimeter van de toekomstige bescherming.

Antwoord:

Ottegraeven: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A, 73078A0813/00D000 wordt uit de afbakening gehaald.

- BPA "Hoogsteyns": afstemming van grenzen en percelen is goed, behalve één perceel: perceel Voeren 6de afdeling, sectie C nr. 901R moet uit de

beschermingszone. Een deel van dit perceel valt onder de bestemming "zone voor lokale bedrijvigheid" en kan bebouwd en verhard worden, als dat nu al niet zo is. Hier kunnen conflicten ontstaan tussen de bestemmingen van een BPA en de doelstellingen en regels van het beschermde cultuurlandschap. De rest van datzelfde perceel zit vervat in de bestemming "zone voor weide met hoogstambomen", als een buffer naar de vallei van de Voer. De stedenbouwkundige voorschriften van die zone zijn vele malen gedetailleerder en een pak strenger dan in de regelgeving voor de beschermde cultuurhistorische landschappen, het heeft dus geen enkele zin dit perceel nog eens een overdruk te geven met een in mijn ogen zwakkere reeks regels.

Antwoord:

Ottegraeven: Voeren, 6de afdeling, 's- Gravenvoeren, sectie C, 73075C0901/00R000 wordt uit de afbakening gehaald.

- *RUP Berneauweg-Boomstraat: afstemming van grenzen en percelen is niet goed. Achter de parochiezaal, tussen die zaal en het kruispunt Mennekesput/Boomstraat/berneauweg zitten er enkele problemen. Allereerst perceel Voeren 6de afdeling, sectie A, nr. 359A: dit perceel heeft in het RUP een gemengde bestemming: "zone voor tuinen en/of gemeenschapsvoorzieningen" en "zone voor gemeenschapsvoorzieningen". Verder loopt het RUP over de percelen A377D en A677A heen met een strook die voorzien is voor de aanleg van een voetpad van het vermelde kruispunt naar de parochiezaal, kwestie van de gemeentelijke parking op een voetgangersveilige wijze te verbinden met de parochiezaal en het centrum van de gemeente. Voor het voetpad zijn er geen problemen, daar is de overlapping tussen RUP en cultuurhistorisch landschap niet zo erg. Voor perceel A359A is het wel een probleem. De bestemming van dat perceel in het RUP maakt bebouwing en inrichting als buitenruimte bij een zaal mogelijk, hetgeen onvermijdelijk verhardingen en constructies met zich mee kan brengen. We willen vermijden dat in de toekomst de doelstellingen van het cultuurhistorisch landschap conflicteren met een eventueel project op dat perceel. Dit perceel zou volledig uit de afbakening moeten genomen worden. De rest van de afbakening tussen beide plannen is OKE.*

Antwoord:

Boomstraat- Berneauweg: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A0359/00A000, 73075A0369/00K000 (deel) en 73075A0376/00M000 (deel) worden uit de bescherming gehaald. Deze percelen zijn reeds beschermd als dorpsgezicht ('Dorpskern 's-Gravenvoeren', MB van 15 december 2014). De percelen beschermd als monument 'Kasteel Ottegraeven' (ministerieel besluit van 15 december 2014) worden ook uit de beschermingsafbakening gehaald: Voeren, 6de afdeling, s'-Gravenvoeren, sectie C, 73075C1057/00B000, 73075C1055/00C000, 73075C1056/00_000, 73075C1059/00_000, 73075C1062/00A000, 73075C1060/00_000, 73075C1063/00B000, 73075C1067/00A000, 73075C1055/00D000, 73075C1071/00C000, 73075C1069/00C000, 73075C1069/00D000, 73075C1069/02_000, 73075C1079/00B000, 73075C1079/00E000, 73075C1079/00F000, 73075C1079/00G000, 73075C1079/00H000.

- *RUP RWZI Grijze Graaf: dit ligt VOLLEDIG in de afbakening van het cultuurhistorisch landschap. Het gaat over de percelen Voeren 6de afdeling, sectie A nrs. 1705P en 1705D. Deze zouden allebei uit de afbakening moeten gehaald worden. We willen ten allen koste een conflict vermijden tussen een eventuele toekomstige vergunningsplichtige wijziging aan het RWZI en de doelstellingen van het cultuurhistorisch landschap. Verder heeft opname hier geen enkele zin, in het RUP zijn reeds verregaande stedenbouwkundige voorschriften inzake landschapskadering opgenomen.*

Antwoord:

Grijze Graaf: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A: 73075A1705/00P000 en 1705/00D000 en het openbaar domein ter hoogte van deze twee percelen wordt uit de afbakening gehaald.

- o *RUP Gemeentediensten Schietekamer: bij dit RUP zit het probleem aan de WESTELIJKE grens: perceel Voeren 6de afdeling sectie A nr. 590D moet er VOLLEDIG uit gelaten worden. Van perceel sectie A nr. 630A moet een stuk weggelaten worden, want dat stuk valt binnen het toekomstig RUP "Gemeentediensten Schietekamer" dat we niet alleen maken om een nieuw politiekantoor te kunnen bouwen, maar ook om een nieuwe loods te kunnen bouwen. Het is niet wenselijk dat de loods bv. moeilijk te bouwen wordt omdat er extra "beperkingen" vanwege het cultuurhistorisch landschap op dat perceel zouden rusten. Verder geldt hier hetzelfde als voor het RUP RWZI Grijze Graaf: in het RUP "Gemeentediensten Schietekamer" zijn reeds verregaande stedenbouwkundige voorschriften inzake landschapskadering opgenomen, en wordt een "landschapsbuffer" voorgeschreven om het ganse gemeentelijke terrein van het mooie landschap rondom af te schermen.*

De gemeente is van mening dat het geen zin heeft het cultuurhistorische landschap te laten overlappen met BPA's of RUP's waarin reeds voorschriften inzake landschapskadering of landschapsbescherming werden opgenomen. En voor vergunningplichtige handelingen schept dat alleen maar een bijkomende dossiergang via OE.

In het weiland achter milieupark. Afd 6, A632B was de gemeente reeds voor de start van dit dossier in onderhandeling voor een grondruil. De opmetingsplannen van de grondruil werden reeds eerder bezorgd. Deze ruiling is noodzakelijk om een uitbreiding te kunnen doen van ons technisch centrum. De gemeente vraagt om dit perceel buiten de bescherming te houden, en zeker het gedeelte dat geruild zal worden. Na de ruiling zal het gedeelte dat geruild wordt omgevormd worden naar akker. Het deel dat de gemeente krijgt en nu akker is zal gebruikt worden als uitbreidingszone en bufferzone.

Antwoord:

Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A: 73075A0590/00D000, 73075A0630/00A000 (deel) en 73075A0632/00B000 (deel) en het openbaar domein ter hoogte van dit laatste perceel worden uit de afbakening gehaald.

- *Onze gemeente is vragende partij voor het behoud van het mooie landschap in Voeren met behoud van de identiteit als landbouwgemeente. De familiale grondgebonden veeteelt speelt daarin in cruciale rol. Zij hebben dit landschap gecreëerd, maar kunnen dit door gewijzigde economische realiteit niet in stand houden. Aangezien zij vaak eigenaar of pachter zijn van de gronden, zou het in feite een evidentie moeten zijn dat deze landbouwers ondersteund worden om het landschap te kunnen in stand houden door beheersubsidies voor beheer inpasbaar in hun bedrijf of ondersteuning van een wijziging van bedrijfsvoering gekoppeld aan hun bedrijf, in plaats van het opleggen van een verplichting zonder tegemoetkoming. De gronden zouden zonder gebruiker kunnen vallen en op termijn zelfs een last kunnen worden voor de eigenaars.*

Wij realiseren ons dat deze bescherming op zich niet de oplossing kan bieden voor het in stand houden van de familiale melkveehouderij, maar zij kan deze wel mee ondersteunen en het zou bijzonder onwenselijk zijn als zij deze sector zou tegenwerken.

Wij danken u alvast voor de inspanningen om de bescherming van de landschappen in Voeren tot een goed einde te brengen.

Antwoord:

Zie eerdere antwoorden en zie antwoord bezwaar A vraag 1.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit:

Greb: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren,, sectie A, 73075A0066/00D000 (deel) en 73075A0010/00A000 (deel) en deel van openbaar domein wordt uit de bescherming gehaald.

Hoffert: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A1719/00A002 (deel), 73075A1721/00E000 (deel), 73075A1721/00A000 (deel), 73075A1722/00B000 (deel), 73075A0148/00D000 (deel) worden uit de bescherming gehaald.

Boomstraat: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A0680/00A000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Mennekesput: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A, 73075A0675/00C000 (deel) en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.

Vitschen- Gijberg: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C0220/00_000 (deel), 73075A0482/00D000 (deel), 73075A0463/00M002 (deel), 73075A0463/00L002, 73075A0463/00P002 (deel), 73075A0461/00L000 (deel) en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.

Vitschen: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075A0525/00D000, 73075A0525/00F000, 73075A0526/00D000, 73075A0526/00E000, 73075A0527/00B000, 73075A0527/00C000, 73075A0528/00D000, 73075A0529/00K000, 73075A0529/00L000, 73075A0530/00Z000, 73075A0534/00E000, 73075A0534/00M000 (deel), 73075A0535/00_000 (deel), 73075A0537/00B000 en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.

Schophem: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C0974/00N000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Stationsstraat: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie B, 73078B0093/00S000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Einde: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A, 73078A0792/00C000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.

Ottegraeven: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A, 73078A0813/00D000 wordt uit de afbakening gehaald.

Ottegraeven: Voeren, 6de afdeling, 's- Gravenvoeren, sectie C, 73075C0901/00R000 wordt uit de afbakening gehaald.

Boomstraat- Berneauweg: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A0359/00A000, 73075A0369/00K000 (deel) en 73075A0376/00M000 (deel) worden uit de bescherming gehaald. Deze percelen zijn reeds beschermd als dorpsgezicht ('Dorpskern 's-Gravenvoeren', MB van 15 december 2014). De percelen beschermd als monument 'Kasteel Ottegraeven' (ministerieel besluit van 15 december 2014) worden ook uit de beschermingsafbakening gehaald: Voeren, 6de afdeling, s'-Gravenvoeren, sectie C, 73075C1057/00B000, 73075C1055/00C000, 73075C1056/00_000, 73075C1059/00_000,

73075C1062/00A000, 73075C1060/00_000, 73075C1063/00B000, 73075C1067/00A000, 73075C1055/00D000, 73075C1071/00C000, 73075C1069/00C000, 73075C1069/00D000, 73075C1069/02_000, 73075C1079/00B000, 73075C1079/00E000, 73075C1079/00F000, 73075C1079/00G000, 73075C1079/00H000.

Grijze Graaf: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A: 73075A1705/00P000 en 1705/00D000 en het openbaar domein ter hoogte van deze twee percelen wordt uit de afbakening gehaald.

Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A: 73075A0590/00D000, 73075A0630/00A000 (deel) en 73075A0632/00B000 (deel) en het openbaar domein ter hoogte van dit laatste perceel worden uit de afbakening gehaald.

3. Conclusie

De uitgebrachte adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

Bezwaren A-E:

➤ Bezwaar A:

- De kaart 3.2 'historisch permanente graslanden' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier.
- Artikel 5 17°, 18° en 19° betreffende 'het gebruik van bestrijdingsmiddelen op grasland en wegbergen...', 'het achterlaten, opslaan of verwerken van eender welke afvalstof' en 'het lozen van vloeistoffen of gassen die nadelig kunnen zijn...' worden geschrapt.
- De kaart 3.3 'zichten' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.5 bij het inhoudelijk dossier.

➤ Bezwaar C:

- De kaart 3.1 'erfgoedelementen' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.4 bij het inhoudelijk dossier.
- De kaart 4 'beheersdoelstellingen voor de gebieden binnen zoekzones instandhoudingdoelstellingen' bij het ministerieel besluit verhuist naar bijlage 5.7 bij het inhoudelijk dossier.
- In het ministerieel besluit wordt het 'ID'-nummer verduidelijkt naar erfgoedobjecten/<volgnummer>.

Bezwaren 1-29:

- Bezwaar 1:
 - o De afbakening van de erfgoedelementen met nummers 132249, 304781 en 304782 wordt aangepast op kaart 5.4 'erfgoedelementen' als bijlage bij het inhoudelijk dossier.
- Bezwaar 2:
 - o Percelen gelegen 1ste afdeling, Sint-Marten's-Voeren, sectie A 73078A0566/00A000, 73078A0570/00D000, 73078A0571/00B000 en omliggend openbaar domein worden uit de afbakening gehaald.
- Bezwaar 3:
 - o Artikel 3 3° a) wordt aangepast tot '...historisch permanente graslanden. Bodemverdichting en -beschadiging voorkomen bij het maaien of onderhoud van graslanden;'.
- Bezwaar 4:
 - o Artikel 3 3° d) i. wordt aangepast tot 'optimaal of zo lang mogelijk behoud van de bestaande fruitbomen'.
 - o Artikel 3 §1 7° wordt geschrapt.

- o Artikel 3 § 12 a) i. wordt vervangen door 'beheer met respect voor de karakteristieke kenmerken'.
 - o Artikel 5 12° De term beschermd 'onroerend erfgoed' wordt verduidelijkt door het te vervangen door 'cultuurhistorisch landschap'.
- Bezwaar 9: Percelen gelegen 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie B 73078B0441/00_000, 73078B0437/00_000, 73078A0847/00A000, 73078A0846/00C000 en een deel van 73078A0846/00B000 worden uit de afbakening gehaald.
- Bezwaar 12: MB: Perceel Sint-Martens-Voeren 1ste afdeling, sectie B, nummer 73078B0237/00B000 (Krindaal 1) wordt uit de afbakening gehaald.
- Bezwaar 19: Perceel Voeren, 6de afdeling, 's- Gravenvoeren, 73075A0126/00H000 wordt uit de afbakening gehaald.
- Bezwaar 26: Percelen gelegen 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A 73078A0601/00F000, 73078A0600/00C000, 73078A0592/00E000, 73078A0602/00F000, 73078A0597/00H000 en 73078A0597/00G000 en omliggend openbaar domein worden uit de afbakening gehaald.
- Bezwaar 29:
 - o Greb: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A, 73075A0066/00D000 (deel) en 73075A0010/00A000 (deel) en deel van openbaar domein wordt uit de bescherming gehaald.
 - o Hoffert: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A1719/00A002 (deel), 73075A1721/00E000 (deel), 73075A1721/00A000 (deel), 73075A1722/00B000 (deel), 73075A0148/00D000 (deel) worden uit de bescherming gehaald.
 - o Boomstraat: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A0680/00A000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.
 - o Mennekesput: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A, 73075A0675/00C000 (deel) en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.
 - o Vitschen- Gijberg: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C0220/00_000 (deel), 73075A0482/00D000 (deel), 73075A0463/00M002 (deel), 73075A0463/00L002, 73075A0463/00P002 (deel), 73075A0461/00L000 (deel) en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.
 - o Vitschen: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075A0525/00D000, 73075A0525/00F000, 73075A0526/00D000, 73075A0526/00E000, 73075A0527/00B000, 73075A0527/00C000, 73075A0528/00D000, 73075A0529/00K000, 73075A0529/00L000, 73075A0530/00Z000, 73075A0534/00E000, 73075A0534/00M000 (deel), 73075A0535/00_000 (deel), 73075A0537/00B000 en deel van openbaar domein worden uit de bescherming gehaald.
 - o Schophem: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C0974/00N000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.
 - o Stationsstraat: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie B, 73078B0093/00S000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.
 - o Einde: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A, 73078A0792/00C000 (deel) wordt uit de bescherming gehaald.
 - o Ottegraeven: Voeren, 1ste afdeling, Sint-Martens-Voeren, sectie A, 73078A0813/00D000 wordt uit de afbakening gehaald.
 - o Ottegraeven: Voeren, 6de afdeling, 's- Gravenvoeren, sectie C, 73075C0901/00R000 wordt uit de afbakening gehaald.
 - o Boomstraat- Berneauweg: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A 73075A0359/00A000, 73075A0369/00K000 (deel) en 73075A0376/00M000 (deel) worden uit de bescherming gehaald. Deze percelen zijn reeds beschermd als dorpsgezicht ('Dorpskern 's-Gravenvoeren', MB van 15 december 2014). De percelen beschermd als monument 'Kasteel Ottegraeven' (ministerieel besluit van 15 december 2014) worden ook uit de beschermingsafbakening gehaald: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie C, 73075C1057/00B000, 73075C1055/00C000, 73075C1056/00_000, 73075C1059/00_000, 73075C1062/00A000, 73075C1060/00_000, 73075C1063/00B000, 73075C1067/00A000, 73075C1055/00D000, 73075C1071/00C000, 73075C1069/00C000, 73075C1069/00D000, 73075C1069/02_000, 73075C1079/00B000,

73075C1079/00E000,
73075C1079/00H000.

73075C1079/00F000,

73075C1079/00G000,

- o Grijze Graaf: Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A: 73075A1705/00P000 en 1705/00D000 en het openbaar domein ter hoogte van deze twee percelen wordt uit de afbakening gehaald.
- o Voeren, 6de afdeling, 's-Gravenvoeren, sectie A: 73075A0590/00D000, 73075A0630/00A000 (deel) en 73075A0632/00B000 (deel) en het openbaar domein ter hoogte van dit laatste perceel worden uit de afbakening gehaald.

Het ministerieel besluit en het inhoudelijk dossier zijn tekstueel volgens bovenstaande wijzigingen aangepast.